

CUMHURİYET SENATOSU

TUTANAK DERGİSİ

57 nci Birleşim

20 . 4 . 1976 Salı

İÇİNDEKİLER

	Sayfa		Sayfa
I. — Geçen tutanak özeti	507:508	5. — Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığı ve Bütçe ve Plan Komisyonu Başkanlıklarının, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 2 ve 4 ncü maddelerinin değiştirilmesine, değişik 60 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine ve bu Kanuna iki ek madde ile bir geçici madde ilâvesine dair kanun tasarısını görüşmek üzere kurulacak Karma Komisyona katılacak üyelerine dair tezkereleri. (3/783, 3/784)	510:511
II. — Gelen kâğıtlar	508:509	6. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Fikret Gündoğan'ın, yurdumuzdaki enerji darlığının nedenleri ve çözüm yolları konusunda Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/6)	513
III. — Yoklama	509	7. — Cumhuriyet Senatosu Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye Fethi Çelikbaş'ın, 11 sayılı Kanun Hükmündeki Kararnameye müsteniden TRT Genel Müdürlüğüne yapılan atamaya dair Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/12)	513:514
IV. — Başkanlık Divanının Genel Kurula sunuşları	509,513	8. — Cumhuriyet Senatosu Eskişehir Üyesi Ömer Ucuzal ve arkadaşlarının, Millî Eğitim Bakanı tarafından yapılmış olan tayin ve nakil tasarrufları hakkında Senato Araştırması isteyen önergeleri. (10/13)	514:522
1. — Görev ile yurt dışına gidecek olan Ticaret Bakanı Halil Başol'a, Maliye Bakanı Yılmaz Ergenekon'un vekillik etmesinin uygun görülmüş olduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/781)	509		
2. — Görev ile yurt dışına giden İmar ve İskân Bakanı Nurettin Ok'a, Devlet Bakanı Gıyasettin Karaca'nın vekillik etmesinin uygun görülmüş olduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/780)	509		
3. — Gençlik ve Spor Bakanı Ali Şevki Ereke, Devlet Bakanı Gıyasettin Karaca'nın vekillik etmesinin uygun görülmüş olduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/782)	510		
4. — Cumhuriyet Senatosu Danışma Kurulu'nun, 20 Nisan 1976 tarihli toplantısında alınan 4 sayılı Kararı.	510		

Sayfa	Sayfa
9. — Cumhuriyet Senatosu Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye Özer Derbil ve Tabii Üye Suphi Gürsoytrak'ın, Elektrofer Firmasına verilen teşvik ve ithal belgeleri ile bu firmanın gümrük işlemleri hakkında Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/14)	522
10. — Cumhuriyet Senatosu Aydın Üyesi İ. Cenap Ege ve arkadaşlarının, TRT hakkında Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/15)	522:528
11. — Cumhuriyet Senatosu Zonguldak Üyesi Ahmet Demir Yüce'nin, Başbakanlığa bağlı Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı tarafından hazırlanmış olan yönetmelik hakkında Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/16)	528:530
12. — Cumhuriyet Senatosu Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye Fethi Çelikbaş ve Malatya Üyesi Nurettin Akyurt'un, TRT'nin malî ve idarî işlemleri hakkında Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/17)	530
13. — Diyanet İşleri Başkanlığında görevli Yaşar Tunagür'ün faaliyetleri konusunda kurulan Cumhuriyet Senatosu Araştırma Komisyonunun üçüncü raporu. (10/44) (Dağıtma tarihi : 24 . 2 . 1975)	530
14. — Cumhuriyet Senatosu Erzincan Üyesi Niyazi Ünsal'ın, Türkiye ile Amerika Birleşik Devletleri arasında yapılan anlaşmalara dair Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/21)	530
15. — Cumhuriyet Senatosu Malatya Üyesi Hamdi Özer'in, Dışişleri Bakanının Pakistan'a gitme sebebine dair Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/23)	530:532
16. — Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker'in, Kızılay altgeçidi ve çarşı yapımı inşaatıyla ilgili Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/24)	532
17. — Cumhuriyet Senatosu Erzurum Üyesi Hilmi Nalbantoğlu ve arkadaşlarının, Lice'de depremden sonra yapılan konutlar hakkında Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/25)	532:538
18. — Cumhuriyet Senatosu Malatya Üyesi Hamdi Özer'in, belediyelere yapılan devlet yardımı hakkında Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/26)	538:539
19. — Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker'in, İstanbul'da Aksaray ve Sultan-	
hamam'da vukubulan yangınlar hakkında Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/27)	539
20. — Cumhuriyet Senatosu Hakkâri Üyesi Naci Cidal ve arkadaşlarının, Millî Eğitim Bakanı tarafından yapılan nakil, tayin ve açığa alınan Millî Eğitim mensupları hakkında Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/28)	539:542
V. — Sorular ve cevaplar	511
<i>A) Sözlü sorular ve cevapları</i>	<i>511</i>
1. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay'ın, 13 . 2 . 1974 tarihli ve 11 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 31 . 5 . 1974 tarihli 12 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin (g) bendinin yürürlükten kaldırılmasına dair kanun tasarısının Cumhuriyet Senatosundaki görüşmelerine dair Cumhuriyet Senatosu Başkanından sözlü sorusu. (6/57)	511
2. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Ahmet Yıldız'ın, mahkeme tutanakları ile yapılan iddia ve haberlere dair Başbakanından sözlü sorusu. (6/26)	511
3. — Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Beliş Beler'in, İzmir'de vukubulan müessif uçak kazasına dair, Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu. (6/27)	512
4. — Cumhuriyet Senatosu Sivas Üyesi Hüseyin Öztürk'ün, AEG, Telefunken Şirketleriyle yapılan sözleşmeye dair Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu. (6/34)	512
5. — Cumhuriyet Senatosu Zonguldak Üyesi Ahmet Demir Yüce'nin, Ankara Atatürk Lisesi Müdürüne dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu. (6/37)	512
6. — Cumhuriyet Senatosu Mardin Üyesi Mehmet Ali Arıkan'ın, T.P.A.O. Genel Müdürlüğü ile Batman İşletme Müdürlüğünde vukubulan bazı emekli işlemleri ve atamalara dair, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından sözlü sorusu. (6/49)	512
7. — Cumhuriyet Senatosu Mardin Üyesi Mehmet Ali Arıkan'ın, İskenderun Demir - Çelik Sanayiine dair, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından sözlü sorusu. (6/50)	512
8. — Cumhuriyet Senatosu Kırşehir Üyesi Halil Özmen'in, buğday ithaline dair, Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanından sözlü sorusu. (6/52)	512
9. — Cumhuriyet Senatosu Erzincan Üyesi Niyazi Ünsal'ın, son günlerde vukubulan bazı	

Sayfa	Sayfa
öğrenci ve işçi olaylarına dair Başbakanın sözlü sorusu. (6/55) 512	Köy Kalkınma Kooperatifine dair Köy İşleri Bakanından sözlü sorusu. (6/64) 513
10. — Cumhuriyet Senatosu Balıkesir Üyesi Nejat Sarıcalı'nın, Erdek ilçesi Çuğra mevkiindeki 1040 metre karelik arazinin Topraksu Genel Müdürlüğüne eğitim merkezi kurulmak üzere kamulaştırılmasına karar verildiğinin doğru olup olmadığına dair Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanından sözlü sorusu. (6/56) 512	16. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay'ın, Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu arasındaki ortaklık anlaşmasını «Tamamlayıcı Protokole» dair Başbakanın sözlü sorusu. (6/66) 513
11. — Cumhuriyet Senatosu İçel Üyesi Lütfi Bilgen'in, 28 Haziran 1975 günü İstanbul Taksim meydanında yapılan mitinge dair Başbakanın sözlü sorusu. (6/59) 512	17. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Ahmet Yıldız'ın, yurt dışındaki bir doktor öğrencinin askerlik durumuna dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu. (6/67) 513
12. — Cumhuriyet Senatosu Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye Fethi Çelikbaş'ın, Ankara Belediye Başkanına atfen çıkan bir beyanata dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu. (6/60) 512:513	B) Yazılı sorular ve cevapları 542
13. — Cumhuriyet Senatosu Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye Fethi Çelikbaş'ın, Milliyetçi Çin'le olan ticari ilişkilerimize dair Ticaret Bakanından sözlü sorusu. (6/61) 513	1. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay'ın, uygulama belgelerinin yayınlanması konusunda ne düşünüldüğüne dair soru önergesi ve Başbakan adına Sanayi ve Teknoloji Bakanı Abdülkerim Doğru'nun yazılı cevabı. (7/519) 542:544
14. — Cumhuriyet Senatosu Eskişehir Üyesi Ömer Ucuzal'ın, 30 Ocak 1972 tarihli Ankara Bayram Gazetesinde neşredilen bir yazıya dair Başbakanın sözlü sorusu. (6/62) 513	2. — Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Kemâl Sarıbrahimoğlu'nun, diplomatik görevlilere dair soru önergesi ve Dışişleri Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil'in yazılı cevabı. (7/533) 544:545
15. — Cumhuriyet Senatosu Eskişehir Üyesi Ömer Ucuzal'ın, İzmir'deki Bademler Köyü,	3. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Mucip Ataklı'nın, 1976 Mali Yılı Bütçe görüşmeleri esnasında cevaplandırılmasını istediği sorular ile Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde cereyan eden olaylara dair soru önergesi ve İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk'ün yazılı cevabı. (7/538) 545:547

I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Sayın üyelerden bazılarının izin verilmesine dair Başkanlık tezkeresi kabul olundu.

İstanbul Üyesi Fikret Gündoğan ve Artvin Üyesi Recai Kocaman'ın, toplumu etkileyen bunalımın kökenleri ve nedenlerini hazırlayanlar ile olayların devamının önlenmesi hakkında Senato Araştırması isteyen (10/41) önergelerinde değişiklik yapılmasını

isteyen önergeleri bilgiye sunuldu ve zamanı geldiğinde gerekli işlemin yapılacağı bildirildi.

İstanbul Üyesi Fikret Gündoğan ve Artvin Üyesi Recai Kocaman'ın, toplumu etkileyen bunalımın kökenleri ve nedenlerini hazırlayanlar ile olayların devamının önlenmesi hakkında Senato Araştırması isteyen (10/41) önergelerinin gündemdeki bütün işlere takdimen ve öncelikle görüşülmesine dair önergeleri onaylandı; belirtilen konuda Senato Araştırması açılması

ve 15 kişiden müteşekkil bir Araştırma Komisyonu kurulması kabul olundu.

25 . 6 . 1973 tarih ve 1765 sayılı Üniversite Personel Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi, bazı maddelerinin kaldırılması ve Kanuna bazı maddeler eklenmesi hakkında kanun tasarısının Gündemdeki bütün işlere takdimen öncelikle görüşülmesi onaylandı; maddeleri üzerinde bir süre görüşüldü.

20 . 4 . 1976 Salı günü saat 15.00'te toplanılmak üzere Birleşime saat 19.00'da son verildi.

Başkan	Divan Üyesi
Başkanvekili	Kastamonu
Macit Zeren	Mehmet Çamlıca
	Divan Üyesi
	Diyarbakır
	Sebahattin Savcı

II. — GELEN KÂĞITLAR

Raporlar

1. — Ege Üniversitesi Öğretim Üyeleri ve Öğretim Yardımcıları Kadro Kanunu Tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporu. (M. Meclisi : 1/420; C. Senatosu : 1/419) (S. Sayısı : 574) (Dağıtma tarihi : 16 . 4 . 1976)

2. — 19 Mayıs Üniversitesi öğretim üyeleri ve öğretim yardımcıları kadro kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporu. (M. Meclisi : 1/322; C. Senatosu : 1/420) (S. Sayısı : 575) (Dağıtma tarihi : 15 . 4 . 1976)

3. — Cumhuriyet Üniversitesi öğretim üyeleri ve öğretim yardımcıları kadro kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporu (M. Meclisi : 1/323; C. Senatosu : 1/421) (S. Sayısı : 576) (Dağıtma tarihi : 16 . 4 . 1976)

4. — İstanbul Teknik Üniversitesi öğretim üyeleri ve öğretim yardımcıları kadro kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporu. (M. Meclisi : 1/324; C. Senatosu : 1/422) (S. Sayısı : 577) (Dağıtma tarihi : 19 . 4 . 1976)

5. — Selçuk Üniversitesi öğretim üyeleri ve öğretim yardımcıları kadro kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporu (M. Meclisi : 1/325; C. Senatosu : 1/423) (S. Sayısı : 578) (Dağıtma tarihi : 16 . 4 . 1976)

6. — Hacettepe Üniversitesi öğretim üyeleri ve öğretim yardımcıları kadro kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporu. (M. Meclisi : 1/326; C. Senatosu : 1/424) (S. Sayısı : 579) (Dağıtma tarihi : 16 . 4 . 1976)

7. — İnönü Üniversitesi öğretim üyeleri ve öğretim yardımcıları kadro kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporu. (M. Meclisi : 1/327; C. Senatosu : 1/425) (S. Sayısı : 580) (Dağıtma tarihi : 16 . 4 . 1976)

8. — 27 . 11 . 1973 tarih ve 1787 sayılı Kanuna ek Anadolu Üniversitesi öğretim üyeleri ve öğretim yardımcıları kadro kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporu. (M. Meclisi : 1/328; C. Senatosu : 1/426) (S. Sayısı : 581) (Dağıtma tarihi : 16 . 4 . 1976)

9. — Atatürk Üniversitesi öğretim üyeleri ve öğretim yardımcıları kadro kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporu. (M. Meclisi : 1/329; C. Senatosu : 1/427) (S. Sayısı : 582) (Dağıtma tarihi : 16 . 4 . 1976)

10. — Karadeniz Teknik Üniversitesi öğretim üyeleri ve öğretim yardımcıları kadro kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporu. (M. Meclisi : 1/330; C. Senatosu : 1/428) (S. Sayısı : 583) (Dağıtma tarihi : 16 . 4 . 1976)

11. — Fırat Üniversitesi öğretim üyeleri ve öğretim yardımcıları kadro kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporu. (M. Meclisi : 1/331; C. Senatosu : 1/429) (S. Sayısı : 585) (Dağıtma tarihi : 16 . 4 . 1976)

12. — Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademileri öğretim üyeleri ve öğretim yardımcıları kadro kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporu. (M. Meclisi : 1/333; C. Senatosu : 1/430) (S. Sayısı : 584) (Dağıtma tarihi : 19 . 4 . 1976)

13. — Diyarbakır Üniversitesi öğretim üyeleri ve öğretim yardımcıları kadro kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporu (M. Meclisi : 1/332; C. Senatosu : 1/431) (S. Sayısı : 586) (Dağıtma tarihi : 16 . 4 . 1976)

14. — Çukurova Üniversitesi öğretim üyeleri ve öğretim yardımcıları kadro kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporu. (M. Meclisi : 1/334; C. Senatosu : 1/432) (S. Sayısı : 587) (Dağıtma tarihi : 19 . 4 . 1976)

15. — İstanbul Üniversitesi öğretim üeleri ve öğretim yardımcıları kadro kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporu. (M. Meclisi : 1/335; C. Senatosu : 1/433) (S. Sayısı : 588) (Dağıtma tarihi : 15 . 4 . 1976)

16. — İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi öğretim üeleri ve öğretim yardımcıları kadro kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporu. (M. Meclisi : 1/357; C. Senatosu : 1/434) (S. Sayısı : 589) (Dağıtma tarihi : 16 . 4 . 1976)

17. — Ankara Üniversitesi öğretim üeleri ve öğretim yardımcıları kadro kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporu. (M. Meclisi : 1/336; C. Senatosu : 1/435) (S. Sayısı : 590) (Dağıtma tarihi : 19 . 4 . 1976)

18. — Bursa Üniversitesi öğretim üeleri ve öğretim yardımcıları kadro kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporu. (M. Meclisi : 1/415; C. Senatosu : 1/436) (S. Sayısı : 591) (Dağıtma tarihi : 16 . 4 . 1976)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 15.00

BAŞKAN : Başkanvekili Kâzım Kangal

KÂTİPLER : Bahriye Üçok (Cumhurbaşkanınca S. Ü.), Abdülgani Demirkol (Urfa)

BAŞKAN — 57 nci Birleşimi açıyorum.

III. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapılacaktır.
(Yoklama yapıldı)

BAŞKAN — Çoğunluğumuz mevcuttur, görüşmelere başlıyoruz.

IV. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — *Görev ile yurt dışına gidecek olan Ticaret Bakanı Halil Başol'a, Maliye Bakanı Yılmaz Ergenekon'un vekillik etmesinin uygun görülmüş olduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/781)*

BAŞKAN — Sunuşlar var, okutarak Yüce Heyetinizin bilgilerine sunuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görev ile yurt dışına gidecek olan Ticaret Bakanı Halil Başol'un dönüşüne kadar; Ticaret Bakanlığına, Maliye Bakanı Doç. Dr. Yılmaz Ergenekon'un vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

Fahri S. Korutürk

Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

2. — *Görev ile yurt dışına giden İmar ve İskân Bakanı Nurettin Ok'a, Devlet Bakanı Gıyasettin Karaca'nın vekillik etmesinin uygun görülmüş olduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/780)*

BAŞKAN — Başka bir sunuş var, okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görev ile yurt dışına giden İmar ve İskân Bakanı Nurettin Ok'un dönüşüne kadar; İmar ve İskân Bakanlığına, Devlet Bakanı Gıyasettin Karaca'nın vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

Fahri S. Korutürk

Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

3. — *Gençlik ve Spor Bakanı Ali Şevki Ereke, Devlet Bakanı Gıyasettin Karaca'nın vekillik etmesinin uygun görülmesi olduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/782)*

BAŞKAN — Diğer bir sunuş var, okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görev ile yurt dışına giden Gençlik ve Spor Bakanı Ali Şevki Ereke'in dönüşüne kadar; Gençlik ve Spor Bakanlığına, Devlet Bakanı Gıyasettin Karaca'nın vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmesi olduğunu arz ederim.

Fahri S. Korutürk
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

4. — *Cumhuriyet Senatosu Danışma Kurulunun, 20 Nisan 1976 tarihli toplantısında alınan 4 sayılı kararı.*

BAŞKAN — Diğer bir sunuş var okutuyorum.

Genel Kurula

Cumhuriyet Senatosu Danışma Kurulunun 20 Nisan 1976 tarihli toplantısında alınan 4 sayılı karar ilişikte sunulmuştur. Yüksek Genel Kurulun tasvipleme arz ederim.

Saygılarımla.

Tekin Arıburun
Cumhuriyet Senatosu Başkanı

Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Fikret Gündoğan ile Artvin Üyesi Recai Kocaman'ın, toplumu etkileyen bunalımın kökenleri ve nedenlerini hazırlayanlar ile olayların devamının önlenmesi hakkında Senato araştırmasını isteyen önerileri için kurulan 15 üyeden müteşekkil komisyonda bulunacak üyelerin yüzde oran cetvelinin ilişik şekilde tanzimi kararlaştırılmıştır.

Tekin Arıburun	Macit Zeren
Başkan	Başkanvekili
(Bulunamadı)	C. Senatosu Başkanı Y.
Kâzım Kangal	Rahmi Erdem
Başkanvekili	Başkanvekili
Mehmet Çamlıca	Ekrem Kabay
Divan Üyesi	Divan Üyesi
	(Bulunamadı)
Abdülgani Demirkol	Bahriye Üçok
Divan Üyesi	Divan Üyesi
(Bulunamadı)	
Sebahattin Savcı	İsmail İlhan
Divan Üyesi	Divan Üyesi

Tarık Remzi Baltan	Mehmet Ali Arıkan
İdare Amiri	İdare Amiri
(Bulunamadı)	
Suphi Karaman	İskender Cenap Ege
İdare Amiri	A.P. Grup Başkanı
Recai Kocaman	Mucip Ataklı
C.H.P. Grup Başkanvekili	Millî Birlik Grubu Başkanvekili

Şerif Tüten
Cumhurbaşkanınca S. Ü.
Grup adına

Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Fikret Gündoğan ile Artvin Üyesi Recai Kocaman'ın, toplumu etkileyen bunalımın kökenleri ve nedenlerini hazırlayanlar ile olayların devamının önlenmesi hakkında Senato araştırmasını isteyen önerileri için kurulan 15 üyeden müteşekkil komisyonda bulunacak üyelerin yüzde oran cetveli :

Üye sayısı	Yüzde oranı	Adedi	
A. P.	77	6,27	6
C. H. P.	62	5,05	5
M. B. G.	18	1,46	2
Kontenjan Grubu	12	0,97	1
Grup Kuramayanlar	15	1,22	1
Toplam	184	14,97	15

BAŞKAN — Okunan bu oranları oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5. — *Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığı ve Bütçe ve Plan Komisyonu başkanlıklarının, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 2 ve 4 ncü maddelerinin değiştirilmesine, değişik 60 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine ve bu Kanuna ik ek madde ile bir geçici madde ilâvesine dair kanun tasarısını görüşmek üzere kurulacak Karma Komisyona katılacak üyelerine dair tezkereleri. (3/783, 3/784)*

BAŞKAN — Sayın üyeler, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 2 ve 4 ncü maddelerinin değiştirilmesine, değişik 60 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine ve bu Kanuna İki Ek Madde ile bir geçici madde ilâvesine dair kanun tasarısını görüşmek üzere kurulmuş Karma Komisyona Sosyal İşler ve Bütçe ve Plan Komisyonundan katılacak üyelere dair iki tezkere vardır, okutuyorum?

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İLGİ : 20.4.1976 gün ve 3030 sayılı yazınız cevabıdır.

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 2 ve 4 ncü maddelerinin değiştirilmesine, değişik 60 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine ve bu Kanuna iki ek madde ile bir geçici madde ilâvesine dair kanun tasarisını görüşmek üzere aşağıda isimleri yazılı sayın üyeler Karma Komisyona katılacaklardır.

Saygılarımla arz ederim.

Sosyal İşler Komisyonu
Başkan Vek.
Talat Doğan

1. — Halil Tunç C. Bşk. S. Üye
2. — Ahmet Cemil Kara (A.P.) Trabzon
3. — Lütfi Bilgen (C.H.P.) İçel

Yüksek Başkanlığa

İLGİ : 20.4.1976 tarihli 3030 sayılı yazıları.

İlgide belirtilen yazıya esas, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 2 ve 4 ncü maddelerinin de-

ğiştirilmesine, değişik 60 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun tasarisını, Anayasanın 92 nci maddesine göre tetkik ve müzakere edecek olan Karma Komisyona aşağıda isimleri yazılı üyeler katılacaklardır.

Bilgilerine arz ederim.

Saygılarımla.

Bütçe ve Plan Komisyonu
Başkanı Y. Sözcü
Ahmet Demir Yüce

A.P. Ahmet Demir Yüce (Zonguldak)

A.P. Ahmet Özmumcu (Kütahya)

C.H.P. Selâhaddin Babüroğlu (C. Bşk. S. Ü.)

C.H.P. Hasan Güven (Trabzon)

M.B.Gr. Haydar Tunçkanat (Tabii Üye)

BAŞKAN — Karma Komisyon için gösterilen bu adayları oylarımıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

V. — SORULAR VE CEVAPLAR

A.) — SÖZLÜ SORULAR VE CEVAPLARI

BAŞKAN — Sayın üyeler, gündem gereğince soruların görüşülmesine geçiyoruz .

1. — *Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay'm, 13 . 2 . 1974 tarihli ve 11 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 31 . 5 . 1974 tarihli 12 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin (g) bendinin yürürlükten kaldırılmasına dair kanun tasarisının Cumhuriyet Senatosundaki görüşmelerine dair Cumhuriyet Senatosu Başkanından sözlü sorusu. (6/57)*

BAŞKAN — Divan adına bu soruyu cevaplandırmak üzere vazifelendirilen üy var mı efendim?..

SIRRI ATALAY (Kars) — Sayın Başkan...

BAŞKAN — Buyurun Sayın Atalay.

SIRRI ATALAY (Kars) — Bir yıldan veya zamandan beri Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanını ilgilendiren bir konuya Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanının Başkan adına cevap vermemesi gerçekten esef vericidir, üzücüdür ve utanırdıcıdır. Bu nedenle, Divan adına bir üyenin denetim yolundaki bir soruya cevap vermemesini üzüntüyle karşıladığımı ve bu sözlerimin de Cumhuriyet Senatosu Başkanı Sayın Tekin Arıburun'a raci olduğunu ifade etmek isterim.

BAŞKAN — Sayın Atalay, Sayın Başkan burada yoklar, Genel Kurula gelmemişler. Onun için, Sayın Başkan'ın görevlendirmiş olduğu bir üyenin bulunup bulunmadığını tespit için sordum. Böyle bir görevli üye cevap vermedi. Demek ki, henüz bu hususu, bu soruyu cevaplandırmak üzere hazırlık yapılmamıştır. Bu itibarla...

SIRRI ATALAY (Kars) — Senato Başkanı bu görevi 1,5 yıldan beri niçin yapmamıştır?..

BAŞKAN — Bilmiyorum; Başkanlığımıza intikal ettirilmiş bir mazeret veyahut Başkan tarafından gönderilmiş herhangi bir yazı olmadığından, bu konuda malumatım yok Sayın Atalay.

SIRRI ATALAY (Kars) — Başkanlık görevini yapmadığına göre...

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Karşılıklı konuşma var mı, bu ne böyle?..

BAŞKAN — Gündeme devam ediyoruz.

2. — *Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Ahmet Yıldız'm, mahkeme tutanakları ile yapılan iddia ve haberlere dair Başbakandan sözlü sorusu. (6/26)*

BAŞKAN — Sayın Yıldız?.. Yok.

Sayın ilgili Bakan?.. Yok.

Bu soru tehir edilmiştir efendim.

3. — *Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Beliş Beler'in, İzmir'de vukubulan müessif uçak kazasına dair, Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu. (6/27)*

BAŞKAN — Sayın Beler?.. Burada.

Hükümet adına sayın üye?.. Yok.

Bakan olmadığı için bu soru da tehir edilmiştir.

4. — *Cumhuriyet Senatosu Sivas Üyesi Hüseyin Öztürk'ün, AEG, Telefunken Şirketleriyle yapılan sözleşmeye dair Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu. (6/34)*

BAŞKAN — Sayın Öztürk?.. Burada.

Hükümet adına sayın üye?.. Yok.

Bakan olmadığı için bu soru da tehir edilmiştir efendim.

5. — *Cumhuriyet Senatosu Zonguldak Üyesi Ahmet Demir Yüce'nin, Ankara Atatürk Lisesi Müdürüne dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu. (6/37)*

BAŞKAN — Sayın Ahmet Demir Yüce?.. Burada. Sayın Bakan?.

AHMET DEMİR YÜCE (Zonguldak) — Efendim, ben şu sözlü sorumdan vazgeçiyorum.

BAŞKAN — Geri mi alıyorsunuz efendim.

AHMET DEMİR YÜCE (Zonguldak) — Evet efendim, geri alıyorum.

BAŞKAN — Geri verilecektir efendim.

6. — *Cumhuriyet Senatosu Mardin Üyesi Mehmet Ali Arıkan'ın, T. P. A. O. Genel Müdürlüğü ile Batman İşletme Müdürlüğünde vukubulan bazı emekli işlemleri ve atamalara dair, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından sözlü sorusu. (6/49)*

BAŞKAN — Sayın Arıkan?.. Yok.

Hükümet adına Sayın Bakan?.. Yok.

Bu soru tehir edilmiştir efendim.

7. — *Cumhuriyet Senatosu Mardin Üyesi Mehmet Ali Arıkan'ın, İskenderun Demir - Çelik Sanayiine dair, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından sözlü sorusu. (6/50)*

BAŞKAN — Sayın Arıkan?.. Yok.

Sayın Hükümet Üyesi?.. Yok. Tehir edilmiştir.

8. — *Cumhuriyet Senatosu Kırşehir Üyesi Halil Özmen'in, buğday ithaline dair, Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanından sözlü sorusu. (6/52)*

BAŞKAN — Sayın üyeler, soru sahibi izinli olduğu için bu sorunun görüşülmesi de tehir edilmiştir.

9. — *Cumhuriyet Senatosu Erzincan Üyesi Ni-yazi Ünsal'ın, son günlerde vukubulan bazı öğrenci ve işçi olaylarına dair Başbakan'dan sözlü sorusu. (6/55)*

BAŞKAN — Sayın Ünsal?.. Yok.

Hükümet Üyesi?.. Yok.

Bu sebeple bu sorunun görüşülmesi de tehir edilmiştir.

10. — *Cumhuriyet Senatosu Balıkesir Üyesi Ne-jat Sarlıcalı'nın, Erdek ilçesi Çuğra mevkiindeki 1040 metrekarelik arazinin Topraksu Genel Müdürlüğüne eğitim merkezi kurulmak üzere kamulaştırılmasına karar verildiğinin doğru olup olmadığına dair Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanından sözlü sorusu. (6/56)*

BAŞKAN — Sözlü soru sahibinin bir önergesi var, okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Gündemin «Sorular ve Genel Görüşme» bölümünün 10 ncu sırasında yer alan sözlü sorunun yazılıya dönüştürülmesine aracı olmanızı saygılarımla rica ediyorum.

Balıkesir

Nejat Sarlıcalı

BAŞKAN — Gereği yapılacaktır.

11. — *Cumhuriyet Senatosu İçel Üyesi Lûtfi Bilgen'in, 28 Haziran 1975 günü İstanbul Taksim meydanında yapılan mitinge dair Başbakan'dan sözlü sorusu. (6/59)*

BAŞKAN — Sayın Lûtfi Bilgen?.. Yok.

Sayın Hükümet Üyesi?.. Yok.

Bu sebeple bu sözlü sorunun görüşülmesi de tehir edilmiştir.

12. — *Cumhuriyet Senatosu Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye Fethi Çelikbaş'ın, Ankara Belediye Başkanına atfen çıkan bir beyanata dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu. (6/60)*

BAŞKAN — Sayın Fethi Çelikbaş?.. Burada.

Sayın Bakan?.. Yok.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Sayın Başkan, konuşma imkânı bahşeder misiniz?

BAŞKAN — Buyurun.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Sorum 2 Ekim 1975 tarihinde verilmiştir. Bütün arkadaşlarımla sorularının tarihi eskidir.

Başaknlıktan rica edeceğim; Başbakanlığa bir tez-kere yazarak Bakanların soru gününde, çok mühim bir mazeretleri olmadıkları takdirde, behemehal Senato'ya gelmelerinin temin buyurulmasını bilhassa rica edeceğim.

BAŞKAN — Sayın Çelikbaş, daha evvelce Başkanlık Divanında alınan bir kararla Salı günleri münhasıran soru ve araştırma önergelerinin görüşülmesi kabul edilmişti ve bu konuda bütün bakanlıklara bil-

gi verilmişti, yazı yazılmıştı. Buna rağmen sayın bakanlar mazeret de bildirmemişlerdir ve gördüğünüz gibi, bulunamıyorlar.

Sayın Hükümet üyesi bulunmadığı için bu sorunun görüşülmesi de ertelenmiştir.

13. — *Cumhuriyet Senatosu Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye Fethi Çelikbaş'ın, Milliyetçi Çin'le olan ticari ilişkilerimize dair Ticaret Bakanından sözlü sorusu. (6/61)*

BAŞKAN — Sayın Çelikbaş?... Burada.

Sayın Bakan?... Yok.

Soruyla ilgili Sayın Bakan bulunmadığı için sorunun görüşülmesi ertelenmiştir.

14. — *Cumhuriyet Senatosu Eskişehir Üyesi Ömer Ucuzal'ın, 30 Ocak 1972 tarihli Ankara Bayram Gazetesinde neşredilen bir yazıya dair Başbakanın sözlü sorusu. (6/62)*

BAŞKAN — Sayın Ucuzal?... Burada.

Sayın Bakan?... Yoklar.

Bu sözlü sorunun görüşülmesi de ertelenmiştir.

15. — *Cumhuriyet Senatosu Eskişehir Üyesi Ömer Ucuzal'ın, İzmir'deki Bademler Köyü, Köy Kalkınma Kooperatifine dair Köy İşleri Bakanından sözlü sorusu. (6/64)*

BAŞKAN — Sayın Ucuzal?... Burada.

Sayın Bakan?... Yok.

Bu itibarla, bu sorunun görüşülmesi de ertelenmiştir.

16. — *Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay'ın, Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu arasındaki ortaklık anlaşmasını «Tamamlayıcı protokole» dair Başbakanın sözlü sorusu. (6/66)*

BAŞKAN — Sayın Atalay?... Burada.

Sayın Bakan?... Yok.

Bu sebeple bu sorunun görüşülmesi de ertelenmiştir.

17. — *Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Ahmet Yıldız'ın, yurt dışındaki bir doktor öğrencinin askerlik durumuna dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/67)*

BAŞKAN — Sayın Yıldız?... Yok.

Sayın Bakan?... Yok.

Bu sorunun görüşülmesi de ertelenmiştir.

IV. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

6. — *Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Fikret Gündoğan'ın, yurdumuzdaki enerji darlığının nedenleri ve çözüm yolları konusunda Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/6)*

BAŞKAN — Sayın üyeler, gündemde bulunan araştırma önergelerinin görüşülmesine geçiyoruz.

Birinci sırada bulunan araştırma önergesi sahibi Sayın Gündoğan?... Burada.

Araştırma önergesini görüşmeye başlıyoruz.

Önce araştırma önergesini okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Yurdumuzda ciddi bir enerji sıkıntısı başgöstermiştir. Bu sıkıntının devamlı olması ve gittikçe şiddetlenmesi ihtimali kuvvet kazanmaktadır.

Bu durum karşısında planın öngördüğü sanayileşmeye dayanan kalkınmamız imkânsız hale gelebilir. Enerjinin kâfi miktarda, uygun fiyatla ve emniyetle sanayicinin kullanımına hazır bulundurulması şarttır.

Durumun arz ettiği önem karşısında, Cumhuriyet Senatosunun enerji sorunu üzerine eğilerek darlık nedenlerini aramak ve çözmek yolları bulmak, konu hakkında bilgi edinilmek için, İçtüzüğün 133 ncü

maddesine göre bir Senato Araştırması açmasında büyük yarar vardır.

Bu inanca böyle bir araştırmanın açılması için gerekli işlemin yapılmasını saygıyla arz ederim.

İstanbul

Fikret Gündoğan

BAŞKAN — Sayın Gündoğan konuşmak istiyor musunuz?

FİKRET GÜNDOĞAN (İstanbul) — Hayır. Önergede kâfi miktarda açıklık var.

BAŞKAN — Sayın Bakan?... Yoklar.

Sayın üyeler, okunmuş bulunan bu araştırma önergesi ile ilgili bir komisyon kurulacak. Yalnız, Tüzüğümüzün 135 nci maddesine göre, Araştırma Komisyonu kurulmasını isteyen önergeyi evvelâ oylarınıza sunuyorum. Komisyonun kurulmasını kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

İkinci sırada bulunan araştırma önergesinin görüşülmesine geçiyoruz efendim.

7. — *Cumhuriyet Senatosu Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye Fethi Çelikbaş'ın, 11 sayılı Kanun Hükmündeki Kararnameye müsteniden TRT Genel Müdürlüğüne yapılan atamaya dair Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/12)*

BAŞKAN — Sayın Çelikbaş?... Yok. Araştırma önergesi tehir edilmiştir efendim.

TURİZM VE TANITMA BAKANI LÜTFİ TOKOĞLU (Kocaeli) — Hükümet burada efendim, arz ederim.

BAŞKAN — Efendim, araştırma önergesinin sahibi olsaydı görüşülmesine başlanacaktı; fakat araştırma önergesinin sahibi bulunmadığı için bu araştırma tehir edilmiştir.

Üçüncü sırada bulunan araştırma önergesinin görüşülmesine geçiyoruz efendim.

2. — *Cumhuriyet Senatosu Eskişehir Üyesi Ömer Ucuza ve arkadaşlarının, Millî Eğitim Bakanı tarafından yapılmış olan tayin ve nakil tasarrufları hakkında Senato Arştırması isteyen önergeleeri.* (10/13)

BAŞKAN — Sayın Ucuza?... Burada. Önergenizi okutuyorum Sayın Ucuza.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Türk Milletinin bütün fertlerini kaderde, kıvançta ve tasada ortak bölünmez bir bütün halinde millî şuur ve ülküler etrafında toplayan ve milletimizin dünya milletleri ailesinin eşit haklara sahip şerefli bir üyesi olarak, millî birlik ruhu içinde, daima yüceltmeyi amaç bilen Türk Milliyetçiliğini ve Atatürk ilkelerini esas tutan bir eğitim ve öğretim sistemi, Anayasamız ve Millî Eğitim Temel Kanunumuzla kabul edilmiştir.

Yeni nesillerimizi bu şuur ve anlayışla yetiştirecek eğitim ve öğrenim kuruluşlarımız maalesef çeşitli doktörlerin ayırıcı ve bölücü düşünce ve eylemlerine hedef tutulmuş ve böylece millî eğitimimiz temel gayesinden uzaklaştırılmak tehlikesiyle karşı karşıya getirilmiştir.

Millî eğitim bünyemizde bu zararlı akımlara yol açan bir kısım görevliler millî eğitimimizin temel felsefesine ve mevcut mevzuata aykırı hareketleri dolayısıyla kanunî takibata uğramışlardır. Yarınlarımızı yetiştiren bu gibilerin bu tutum ve davranışlarından doğan sonuçları, milletçe derin üzüntü ve hasasiyetle izlemekteyiz.

Millî Eğitim Bakanı Mustafa Üstündağ ise, yukarıda ifade edilen olumsuz ve zararlı tutum ve davranışlara mâni olma yerine, kanunsuz bir icraat ile; eğitimimizi, temel amacından saptırmak yoluna giren ve kanunlarımıza göre suç sayılan hareketleri dolayısıyla, haklarında kovuşturma yapılmış ve yapılmakta olan görevlileri koruyarak yürürlükteki kanun ve yönetmeliklere aykırı tasarruflarda bulunmuştur.

Anayasamızın 88 nci ve Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğümüzün 133 ve 134 ncü maddeleri gereğince Millî Eğitim Bakanı Mustafa Üstündağ'ın kanunlara aykırı tayin ve nakil tasarrufları hakkında gerçekleri tespit etmek üzere Cumhuriyet Senatosunca araştırma yapılmasını saygılarımızla arz ederiz.

Eskişehir	Gaziantep
Ömer Ucuza	İbrahim Tevfik Kutlar
Kırklareli	Aydın
Ali Alkan	İskender Cenap Ege
Cumhurbaşkanınca S. Ü.	İzmir
Fethi Çelikbaş	Mustafa Bozoklar

BAŞKAN — Sayın Ucuza, konuşmak istiyor musunuz?

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Evet.

BAŞKAN — Buyurun.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Anayasamızın 88 nci maddesinin bizlere verdiği murakabe hakkına dayanarak Millî Eğitim Bakanı Mustafa Üstündağ'ın, (Değerli arkadaşlarım, bu önergeyi verdiğimiz tarihte Mustafa Üstündağ Millî Eğitim Bakanı olarak göreve devam ettiği için, hazırlığımız o zamana ait bir hazırlıktır, eğer konuşmamız sırasında hatalı gibi bir tutum nazarı dikkatinizi cebederse, lütfen bu hatırlatmamı hatırlayınız.) Kanunlara aykırı tayin ve nakil tasarrufları hakkında gerçekleri tespit etmek üzere İçtüzüğümüzün 133 ve 134 ncü maddeleri gereğince 20 . 6 . 1974 tarihinde Cumhuriyet Senatosuna araştırma talebinde bulunduk.

Talebimizin hukukî dayanağı; Anayasamızın başlangıç kısmı olmak üzere, 2, 5, 6, 8, 10, 11, 12, 77, 88 ve 124 ncü maddeleri ile ilk ve orta tedrisat müallimlerinin terfi ve tecziyeleri hakkındaki 1702 sayılı, Maarif Vekâleti Merkez Teşkilâtı ve vazifeleri hakkında 2280 sayılı ve 5442 sayılı İller İdaresi Kanunu ile 657 sayılı Personel Kanunu ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel kanunlarıdır.

Değerli arkadaşlarım;

Önce bir hususu açıklamayı yararlı buluyoruz. O da, eski Millî Eğitim Bakanı olan kişi kim olursa olsun, bizim üzerinde durduğumuz konu, 5 aydan beri bu Bakanlıkta, yukarıda arz ettiğimiz kanun hükümlerini hiçe sayan bir tutum ve davranış içinde tayin ve nakil yapılmış olmasıdır.

Bu nedenlerle şu nu da ifade etmek isteriz ki, böyle tasarrufların bir eşi başka bakanlıklarda olsa

dahi, şüphe yok ki, o bakan hakkında da huzuru-
nuza böylesi bir taleple seve seve gelecektik.

Sayın senatörler;

Anayasamızın «Kuvvetler ayrılığı» prensibine göre; «Yürütme görevi Anayasamızın 6 ncı maddesiyle Bakanlar Kurulu tarafından yerine getirilir.» denmekte. Millî Eğitim Bakanı; Bakanlar Kurulunun üyesi olarak evvelâ Anayasanın bu hükmü muvacehesinde kanunları aynen uygulamakla yükümlü; saniyen 1702, 2287, 5442, 657 ve 1739 sayılı kanunların uygulama maddelerine bakıldığında da, bir kısmında Bakan olarak, bir kısmında da Bakanlar Kurulu üyesi olarak uygulayıcı halindedir ve yükümlü kılınmıştır.

Bahis mevzuu Anayasa hükümlerine ve kanunlara baktığımızda, Millî Eğitim Bakanının tayin ve tasarruflarını mevzuatla bağdaştırmak mümkün olmuyor. Aksine, tasarruflar Anayasa ve mevzuata tamamen ters düşmekte ve şahsî, hissî bir tasarrufa bürünmektedir. Bu hal ise, Devlet idaresine yakışmamaktadır..

Bu durum, açık ve kesin şekilde partizan, kanunsuz hareket olup, bünyesinde siyasi sorumluluklarla birlikte hukukî ve cezai sorumluluğu da beraberinde getiren çok ciddi bir seviyeye ulaştığı gibi, ayrıca; (Biraz sonra arza çalışacağımız vakıtlarla da tespit edileceği gibi, esasen Bakanlık bünyesinde yapılan bütün tasarruflar teker teker görülüp incelendiği zaman) iddiamız ve talebimizde ne kadar haklı olduğumuz bir defa daha bütün gerçekliğiyle görülecektir.

Değerli arkadaşlarım;

Öngemizde, millî eğitim bünyemizde zararlı akımlara yol açan Millî Eğitim temel felsefesine ve mevcut mevzuata aykırı hareketleri sebebiyle bir kısım görevlilerin takibata uğradığını, bu gibilerin tutum ve davranışından milletçe üzüntü duyduğumuzu ve onların da hassasiyetle izlendiğini iddia etmiştik. Bu iddialarımızın delillerinin başında, Millî Eğitim Bakanı Mustafa Üstündağ'ın 7 Şubat 1974 tarih, özel 01/114 sayılı valilere gönderdiği genelgesi gelmektedir. Genelgenin 1 numaralı bendini aynen okuyorum:

«1. Türk Ceza Kanununun 141 - 142 - 163 - 311 ve 312 nci maddelerinden sanık olup, ilgili mahkemelerde ve bu buna benzer suçlardan cezai kovuşturmaları devam eden öğretmenlerden görevden uzaklaştırılanlar haklarında kesin karar verilinceye kadar, hizmetlerine devamı engel olmadığı hallerde, görevlerine iade edileceklerdir.»

Görülüyor ki, biz öngemizde bir gerçek durumu tespit etmişiz. Millî Eğitimimiz ve onun felsefesini zararlı akımlarla, çeşitli doktrinlere, ayırıcı ve bölücü düşünce ve eylemlere hedef tutanlar olmuş ki, genelgenin birinci maddesinde Türk Ceza Kanununun 141 - 142 - 163 - 311 ve 312 nci maddelerinden sanık olup, ilgili mahkemelerde bu ve buna benzer suçlardan cezai kovuşturmaları devam eden öğretmenlerin göreve başlatılması emrediliyor.

Keza, aynı genelgenin 3 ncü maddesinde de aynen, «İlköğretmen okulu, eğitim enstitüleri ve yükseköğretmen okullarından mezun olup da, öğretmenlik dışında bir göreve tayinleri yapılanlar, mahkemeleri neticeleninceye kadar yetiştirildikleri alan olan öğretmenlikte istihdam edileceklerdir.» diye emrediyor. Kimler? Mahkemeleri neticelenecekler.

Değerli arkadaşlarım;

Görülüyor ki, içerideki suçlular kâfi değilmiş gibi, millî eğitim bünyemizde görev almamış; fakat haklarında mahkemelerde dava açılmış, başka yerlerde görevli sanıkları da millî eğitim bünyemize çekmenin bir gayreti var. Biz, evvelâ Bakan Mustafa Üstündağ'ın bu genelgeyle ortaya koyduğu emri ve bu emrin sonunda yapılan tayin tasarruflarını Anayasamızın başlangıç kısmı; yani «Bütün fertlerini, kâderde, kıvançta ve tasada ortak, bölünmez bir bütün halinde, millî şurur ve ülkeler etrafında toplayan ve milletimizi, dünya milletleri ailesinin eşit haklara sahip şerefli bir üyesi olarak millî birlik ruhu içinde daima yüceltmeyi amaç bilen, Türk Milliyetçiliğinden hız ve ilham alarak ve;

«Yurtta Sulh, Cihanda Sulh» ilkesinin, Millî Mücadele ruhunun, millet egemenliğinin, Atatürk devrimlerine bağlılığın tam şuuruna sahip olarak;

İnsan hak ve hürriyetlerini, millî dayanışmayı, sosyal adaleti, ferdin ve toplumun huzur ve refahını gerçekleştirmeyi ve teminat altına almayı mümkün kılacak demokratik hukuk devletini bütün hukukî ve sosyal temelleriyle kurmak için»; diye Cumhuriyetimizin gerçek niteliklerini tespit eder.

Tekrar Anayasamızın 2 ncü maddesiyle Cumhuriyetimizi bir defa daha tarif ve tespit eder. Anayasamızın 10 ncü maddesi de; «Devlet, kişinin temel hak ve hürriyetlerini, fert huzuru, sosyal adalet ve hukuk devleti ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasi, itkisadi ve sosyal bütün engelleri kaldırır; insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlarlar.» der.

Değerli arkadaşlarım;

Anayasa hükümlerini tekrarlamama lütfen izin veriniz. Veriniz ki, millî eğitim bünyemizin ve felsefesinin nasıl bir durum içinde bulunduğunu, ne hale getirilmek istendiğini, kanun ve mevzuatın bir kenara atılmak suretiyle tasarrufların nasıl tezgâhlandığını bütün gerçekliğiyle görelim.

Anayasamızın 11 nci maddesi; «Bu Anayasada yer alan hak ve hürriyetlerden hiçbirisi, insan hak ve hürriyetlerini veya Türk Devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü veya dil, ırk, sınıf, din ve mezhep ayırımına dayanarak, nitelikleri Anayasada belirtilen Cumhuriyeti oradan kaldırmak kasdı ile kullanılamaz.» der.

Değerli senatörler;

Anayasamızın bu açık ve kesin hükümleri karşısında bir defa daha Millî Eğitim Bakanının 7 Şubat 1974 tarih 1/114 özel sayılı Genelgesine bakalım. Kimleri millî eğitim bünyemizde görevlendiriyor:

Türk Ceza Kanununun 141 - 142 - 311 ve 312 nci maddelerinin suç saydığı fiilleri pervasızca ve seve seve işleyenleri göreve atıyor. Türk Ceza Kanununun 141 ve 142 nci maddelerinde ne var; ona da bir göz atalım. Bu maddeler neyi önüyor değerli arkadaşlarım? Neden meriyete konulmuştur bu maddeler?...

İnsan hak ve hürriyetlerine değer izafe etmeyen, Komünizmin, anarşizmin fert ve zümre diktatörlüğü ile millî duyguları yok etmeye, zayıflatmaya matuf biçimle faaliyetlerin tehlike yapacağı zararlardan Türk vatandaşını, Türk Milletini ve Türkiye Cumhuriyetini koruma ihtiyacından doğmuştur. Ayrıca, sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmeyi veya sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmayı veya memleket içinde müesses iktisadî veya sosyal temel nizamlardan herhangi birini devirmeyi amaç edinen komünizmin, sınıf tahakkümüne yol açan karakteri; keza hürriyetleri boğan, milletleri istibdata sürükleyen ve baskı yaratan nitelikleri, Devletin şahsiyetine karşı cürümler sırasında komünizm propogandası yapılmasına ve komünizmin övülmesine ilişkin suçlara yer verilmesi zorunlu kılınmıştır.

Muhterem senatörler;

Türk Ceza Kanununun 141 ve 142 nci maddelerinin suç saydığı fiiller, tamamen Anayasamızın ve Cumhuriyetimizin niteliklerini ve temel hak ve hürriyetlerimizi, bir kalemde bütün varlığımızı sona erdirecek suçlardır. Bu suçları işleyenleri, işlemeye

teşebbüs edenleri, daha Bakanlık koltuğunu ısıtacak kadar zaman geçmeden, bir sayfalık bir genelgeyle tayin ve istediğini istediği yere nakleden bir Millî Eğitim Bakanı hakkında Cumhuriyet Senatosu Araştırması istenmez de, kimin hakkında istenir?...

Sayın senatörler;

Millî Eğitim Bakanı Mustafa Üstündağ; Millet Meclisi zabıtlarından tespit ettiğimize göre, meşhur Genelgesiyle Türk Ceza Kanununun 141 - 142 - 163 - 311 ve 312 nci maddelerine göre haklarında mahkemelerce; yüzde 99'u sıkıyönetim mahkemeleri olmak üzere, kovuşturma yapılan sanıklardan 59 kişiyi göreve aldığını» beyan etmiş. Gerçek durum böyle olmasa bile, Genelgeye göre valilerce ve diğer yetkililerce daha ne kadar ve kimlerin göreve alındığını elbette şu anda bilmemiz ve tespit etmemiz mümkün olamamaktadır.

Sayın senatörler;

Biran için Millî Eğitim Bakanı Sayın Üstündağ, yukarıda açıkça arza çalıştığımız Anayasa hükümlerini var saymasa dahi, daha geçen yıl günlerce münakaşa ve müzkere a sonucu Parlatmentonun kabul ettiği 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ile de, kendilerini yükümlü saymıyorlar mı?... Bu kanunun, amaç maddesi olan ikinci maddesi hükmü ile kendilerini yükümlü saysaydı, yine malum ve meşhur genelgeyi Millî Eğitim Bakanı Mustafa Üstündağ olarak imza edemezdi. Millî Eğitim Temel Kanununun ikinci amaç maddesini hatırlatmak için müsadenizle okuyorum:

«Madde 2. — Türk Millî Eğitiminin genel amacı, Türk Milletinin bütün fertlerini,

1. Atatürk inkılâplarına ve Anayasasının başlangıcında ifadesini bulan Türk Milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasasının başlangıcındaki temel ilkelere dayanan millî, demokratik, layık, sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;»

Daha fazla zamanınızı almamak için, birinci fıkrayı okuyarak diğerlerini okumuyorum.

Şimdi, insaf ile soruyorum; bu madde ile getirilen hükümlerde yer alan unsurları, Türk Ceza Kanununun 141, 142, 311 ve 312 nci maddeleriyle takibata maruz kalan kişilerin fikrî yapısıyla bağdaştırmak

mümkün mü? Yüce Heyetinizin insafına sığınıyorum; bu kişiler Atatürk inkılabları yerine, bu vatanda Lenin'i, Mao'yu arayan, alkışlayan; Atatürk'e inançlarını kaybetmiş, Lenin'e, Mao'ya inanan kişiler olmasa, yetkili mahkemeler onlar hakkında Türk Ceza Kanununun 141 ve 142 nci maddeleri gereğince dava açmaz ve mahkûm etmezlerdi.

İzin verirseniz, şu anda bir sıkıyönetim mahkemesinin ilâmından bir pasaj okuyayım: «Suçlu: Yedeksubay Öğretmen...

Birlik : 58 nci Er Eğitim Tümen Komutanlığı.»

Bu yedeksubay öğretmen bir arkadaşına mektup yazıyor :

«Yeni gelen erler adına moral ve hoşgelden merasimi vardı. Orada generaller, yüksek rütbeli subaylar ve köyden gelmişliği buram buram kokan erler yer alıyordu. Alkışlar, naralar yükseliyordu gökyüzüne doğru. Gökyüzünde ise, uçaklar perende atıyordu ve her perende atışta bir USA vardı yanıp sönenek aşağıda okunan.

Sonra, Amerikan ağızlı, kazkafalı bir generalcik kürsüye çıkmış, çürümüşlüğü altında ezilmiş, ürüyor, ürüyordu. Neler saçmıyordu ki; ürümesinin bir bölümünde... (Çok özür dilerim buradaki kelimeleri bu yüce kürsüden okumam mümkün değil) demeden kendimi alamadım. Bu sırada, nasırlı eller ise Mao'yu alkışlamasına, tempo tutuyorlardı. Benim de sol el parmaklarım ses çıkarıyordu.» diyor.

Hiç şüphenez olmasın ki, bu kişi de meşhur genelge gereğince göreve atanmıştır.

Görüyoruz ki, Millî Eğitim Temel Kanunu ne istiyor, neyi emrediyor, en yetkili ve yükümlü kişi Kanunu bir tarafa koyup kendine göre ne işliyor. Misaller çok, değerli zamanınızı daha fazla almamak için şunu kısaca arz edeyim ki; Millî Eğitim Bakanının genelgesi istikametinde göreve atandığı belli olan kişilerin sayısı, elimizde mevcut bir listeye göre 50 kişiden fazla. 48'i Türk Ceza Kanununun 141 ve 142 nci maddesinden, 1'i 163 ncü maddeden, 1'i de rüşvet alma ve sarkıntılık suçlarından sanıktır.

Değerli arkadaşlarım;

Genelge, Millî Eğitim Temel Kanununu hiçe sayıp, eğitimimizi temel felsefesinden saptırıp başka felsefeye ulaştırmayı amaçladığı gibi, 2287 sayılı Maarif Vekâleti Teşkilât Kanununu da ilga etmiştir. Bu Kanunun 29 ncü maddesine göre, Bakanlık bünyesinde, Müsteşarın Başkanlığında, Teftiş Heyeti Başkanı, genel müdürler ve Zatişleri; yani Özlük İşleri Genel Müdürlüğünden mürekkep bir Müdürler Kurulu var-

dır. Görevi; Yüksek, Orta ve Mesleki Teknik Öğretim Dairelerine merbut; müdür, öğretmen ve memurların tayin muamelelerini tekemmüldür.

Bu Müdürler Komisyonunun kararıyla görevine son verilenlerin, yeniden göreve alınmaları için bu Komisyona yetkili dairenin onay almak suretiyle meseleyi tekrar intikal ettirmesi ve Müdürler Komisyonunun durumu inceleyip müspet bir karara varmasıyla, evvelce görevine son verilen kişinin tekrar görev alması bu Kanun hükmüyen, Millî Eğitim Bakanı Mustafa Üstündağ göreve başladığı günden beri, Müdürler Komisyonu kararıyla görevden uzaklaştırılmış veya başka yere nakledilmiş olanlardan, istediklerini re'sen, Müdürler Komisyonu kararına rağmen, mezkûr Komisyondan yeni bir karar almaya lüzum görmeden tayin yapmak suretiyle, 2287 sayılı Kanunun 29 ncü maddesini de rafa kaldırmış veya re'sen ilga etmiştir.

Misal olarak; İstanbul, Ankara, Manisa, İzmir Millî Eğitim Müdürlerinin durumları ve tayinleri sefahatten geçmeden, re'sen Bakan tarafından yapılmıştır. Keza Müdürler Komisyonunca, İlköğretim Müfettişi iken, Halk Kurtuluş Ordusu ve Dev - Genç'le alakalı bulunduğu yolundaki beyan ve hareketleriyle, «Karı kocasız, çocuk babasız, kese parasız, cami hocasız düzen» getireceklerini, «Kadınlı düzen ve her şeyin serbest olacağı düzen...» yanlısı olduğunu, ezan sesini, «dana böğürtüsüne» benzetmesi gibi konuşmaları ve hareketleri sonucu yapılan tahkikatla suçu sabit görülerek Müdürler Komisyonunca 22 Ocak 1973 tarih 405/1/21 sayılı Kararla, müfettişliği alınarak öğretmenliğe tayin edilen Hüseyin Türe isimdeki kişi, 1 . 3 . 1974 tarihinde re'sen Bakan tarafından yeniden müfettiş tayin edilmiştir. Birer misal olarak arz ediyorum değerli arkadaşlarım.

Sayın senatörler;

Millî Eğitim Bakanı Mustafa Üstündağ, 2287 sayılı Kanunun yanına, İlk ve Ortaokul Muallimlerinin Terfi ve Tecziyeleri Hakkındaki 1702 sayılı Kanunu da koymak suretiyle, bu Kanunun 4 ncü maddesi hükmünü de işlemeze hale getirmiştir.

Müdürler Komisyonu kararıyla stajyerlikleri kaldırılarak vazifelerine son verilen kişilerden, dilediklerini re'sen tayin etmiştir. Tayin edilen bu kişiler hakkında, son faaliyet ve hareketleri sebebiyle takibata geçilmiştir. Halen davaları sıkıyönetim mahkemelerinde devam etmektedir.

Ayrıca, Millî Eğitim Bakanı Mustafa Üstündağ, Bakanlığı ile müşterek görev veren valilerin, bu yol-

daki görev ve yetkilerini tayin ve tespit eden 5442 sayılı Kanunun 8 nci maddesini de 4 ve 23 Şubat 1974 tarihli genelgeleriyle işlemeze hale getirerek, valilerin yetkilerine son vermiştir.

4 Şubat 1974 tarih ve 379/96 sayılı tel emriyle :

«Öğretim yılının birinci dönemini tamamlamış olması ve eğitim, öğretimin aksamaması yönünden ilkökul öğretmenlerinin, il içi ve il dışı mecburi nakillerinin ikinci emre kadar durdurulması...» denmekte, böylece 5442 sayılı Kanunla valiliklere tanınan il içi öğretmen nakillerine, Bakan tarafından hangi hesaba dayanılarak ambargo konmuştur?... Bu tutum ve davranışı da anlamak mümkün değil. Anladığımız bir şey varsa, 5442 sayılı Kanun uygulamadan kaldırılmıştır.

Sayın senatörler;

Bu noktada yine malum genelgeye döneceğim. Genelge 7 Şubat tarihli'dir. Aynen şöyle başlıyor :

«Hükümet Programında ifade edildiği gibi, toplumumuzdaki iç barışı kurmak üzere, düşünce ve inanç suçlarını da kapsayan bir genel affin gerçekleşmesi zorunlu bulunmaktadır. Düşünce, inanç ve ifade hürriyetlerinin ve diğer temel hak ve hürriyetlerin Anayasanın gösterdiği yönde kullanılması bakımından, yasallarımızda gerekli değişikliklerin yapılması da Hükümet Programında öngörülmektedir.

Bu itibarla, Devlet Personel Kanununun; yani 657 sayılı Kanunun 140 nci maddesine göre, haklarında mahkemelerce cezai kovuşturma yapılan öğretmenlerden, görevden uzaklaştırılanların durumlarının yeniden ele alınması gerekmektedir.» denmekte.

Değerli arkadaşlarım;

Milli Eğitim Bakanı Mustafa Üstündağ, yukarıdan beri arz ve izaha çalıştığımız kanunsuz tasarruflarıyla yaptığı bütün tayinlerde ve nakillerde, eğitimi-mizi temel amacından saptırmak yolunda bulunan, kanunlarımıza göre suç sayılan hareketleri dolayısıyla haklarında kovuşturma yapılmış ve yapılan görevlileri koruyarak, kanun ve yönetmeliklere aykırı hareket etmiştir.

Neden bu kişiler en ziyade himayeye mazhar kılınıp, köprübaşlarına tayin edilirler ve bunun yanında haklarında hiç bir makam ve mahkemece en ufak bir takibata maruz kalmamış; Anayasanın, Millî Eğitimimizin yön ve istikâmetinde görev veren kişiler yadırganır?... Bunu anlamak bizim için çok güç olmuştur. Bunlara müsaade etmeyiniz ki, vatan ve millet bölünmezliği, Türk Devletinin ebediliği, Türk dünyası yıkılsın.

Bizim endişemiz buradan gelmektedir. Bizler, mevcut kanun hükümleri ve gerçek delillere dayanarak iddiamızı ortaya koyduk. İddiamızdaki delillere göre, bilemediğimiz ve öğrenemediğimiz nice kanunsuz olayları da birlikte ortaya çıkarmak için Yüce Heyetinizin huzuruna bir raporla getirilecek ve bu araştırma komisyonu raporu, her şeyden evvel adil, haklı durumu tespit etme imkânını sağlayacaktır.

.Bu yoldaki bütün gerçekleri tespit etmek üzere, Cumhuriyet Senatosunca bir araştırma yapılmasına karar verilmesini, arkadaşlarım ve kendi adına saygı ile istirham eder, Yüce Heyetinize teşekkürlerimi arz ederim.

BAŞKAN — Sayın üyeler, bu konuda bir komisyon kurulması gerekmektedir; Tüzüğümüzün 135 nci maddesince bunu oylarınıza sunacağım.

Sayın Bakan, Hükümet adına konuşmak istiyor musunuz?...

TURİZM VE TANITMA BAKANI LÜTFİ TOKOĞLU (Kocaeli) — Bu benim mevzuum değil efendim.

BAŞKAN — Bu konuda konuşmak isteyen Sayın Hükümet üyesi yoktur.

Komisyonun kurulmasını oylarınıza sunuyorum. Komisyonun kurulmasını kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

Sayın üyeler, Komisyonun adedini tespit etmek gerekiyor. Tüzüğümüze göre, «En az üç kişiden teşekkül eder.» denilmektedir. Bu konuda bir talep var mı efendim?...

HÜSEYİN ÖZTÜRK (Sivas) — Sayın Başkan, şimdiye kadarki bütün uygulamalarımızda 15 kişi idi, bu şekilde devam edelim.

BAŞKAN — Sayın üyeler, gerçekten 15 kişiden kurulması, Başkanlık Divanınca da bir kolaylık olur. Çünkü, partilerin oranlarına göre üye tespiti bakımından...

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Geçen gün de bir başka komisyon için arz etmiştik; 5 kişilik komisyon olursa, mesele ciddiyetle tutulur, komisyonun toplanması kolay olur ve iş kolaylaşır. Onun için 5 kişiden kurulmasını teklif ediyorum.

BAŞKAN — Sayın Ucuza, siz de biliyorsunuz, oran bakımından güçlük çıkıyor efendim. 15 kişiden teşekkül eden komisyonlarda oran tespiti kolay oluyor.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Sayın Başkan, 4 tane grupumuz var; birer üyeden 4 kişi eder, bir de bağımsızlardan 5 kişi efendim.

HÜSEYİN ÖZTÜRK (Sivas) — Sayın Başkan, bir kere Tüzükte bir oran vardır. Yani, Sayın Ucuzal'ın önerisi bu orana uymaz. Tüzüğümüz, her partinin gücüne göre bir oran koymuştur.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Gündoğan.

FİKRET GÜNDOĞAN (İstanbul) — Sayın Başkan, bildiğiniz gibi, Anayasa Mahkemesi kararı gereği Türk Parlamento faaliyetinde grupların ve grup-suzların her birinin temsili gerekiyor. Bu itibarla biraz evvel kürsüden söylediğiniz gibi en iyi şekil, komisyonun 15 kişiden kurulmasıdır.

BAŞKAN — Sayın Ucuzal?...

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Teklifimi gönderiyorum efendim.

HÜSEYİN ÖZTÜRK (Sivas) — Efendim, gönderdiği teklif Anayasaya ve İçtüzüğe aykırı; kuvvetler oranına uymaz. Tüzüğümüz, «Partiler kuvvetleri oranında komisyonda temsil edilir.» diyor.

FİKRET GÜNDOĞAN (İstanbul) — Sayın Başkan, 15 üyeden kurulması için bizim de bir önerimiz var.

BAŞKAN — Sayın Ucuzal'ın önermesini okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Kurulacak Komisyonun 5 üyeden kurulmasını arz ederim.

Saygılarıyla.

Eskişehir
Ömer Ucuzal

KEMÂL SARIİBRAHİMOĞLU (Adana) — Sayın Başkan, önerenin aleyhinde söz istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Sarıbrahimoğlu, iki önerge mevcut, birini daha okutayım.

Önergeyi okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Kurulacak komisyonun 15 kişiden oluşmasını arz ederim.

Cumhuriyet Halk Partisi Grup
Başkanvekili
Fikret Gündoğan

BAŞKAN — Bu önerge, biraz evvel Sayın Ucuzal tarafından verilen önergeye aykırı.

Sayın Sarıbrahimoğlu, hangi önergenin aleyhinde konuşmak istiyorsunuz?...

KEMÂL SARIİBRAHİMOĞLU (Adana) — 5 kişilik önerge hakkında.

BAŞKAN — 5 kişilik önerge aleyhinde buyurun efendim.

KEMÂL SARIİBRAHİMOĞLU (Adana) — Muhterem arkadaşlarım;

Gerçekten Sayın Ucuzal'ın önergesi daha pratik, daha büyük kolaylık temin eden ve neticeyi daha süratle almayı mümkün kılacak bir önerge'dir. Bunu kabul etmek gerekir; fakat maalesef Anayasa'da. «Partiler, siyasi gruplar güçleri oranında temsil edilirler.» der.

78 kişilik A. P. Grubu, 62 kişilik C. H. P. Grubu ve diğer çeşitli gruplar aynı nispetteki üye ile temsil edilemez. Ekseriyet vardır, kabul edilir; ama bu Anayasaya aykırı olur, bu tasarruf muallel olur. Çünkü, Yüce Senatonun Genel Kurulu Anayasayı değiştiremez. E., bir muallel tasarrufu devam ettirmenin ve uzun zaman çalışılarak verilecek raporların da hukukten geçersiz kılınmasının hiç bir anlamı mevcut değil.

Onun için ben, Sayın Ucuzal'ın bu önermesini geri alacağını ümit ediyorum. Aksi halde, Yüce Heyetinize Sayın Başkanlığın bu önergeyi oylamaya sunmasının dahi yetkisi dışında olduğuna inanıyorum.

Saygılarımla.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Sayın Başkan, müsaade eder misiniz?...

BAŞKAN — Önergenizi açıklamak mı istiyorsunuz?...

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Evet efendim.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Bildiğiniz bir şeyi izin verirseniz tekrar bir defa daha okuyacağım efendim.

«Araştırmaya ait görüşme ve Araştırma Komisyonu» başlığı altında tedvin edilen Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü'nün 135 nci maddesinin 3 ncü fıkrası aynen :

«Araştırma Komisyonu Genel Kurulca seçilecek en az üç üyeden teşekkül eder...» der.

Şimdi, Tüzük böylece olunca; Tüzüğümüz, Anayasaya aykırı değil. Bugüne kadar Anayasaya aykırılığı da iddia edilip bir değiştirme teklifinde de hiç bir grup tarafından bulunulmamıştır.

O halde, işi ciddi tutalım diye ve Tüzüğün, «... en az üç kişiden teşekkül eder...» hükmüne dayanarak 5 kişi teklif ediyorum.

Şimdi sayın arkadaşım diyor ki, «Ucuzal'ın sözlerinde haklılık vardır; ama herkes kuvveti oranında temsil edilmiyor.» buyurdular.

Şimdi sevgili arkadaşlarım; Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısında 33 tane soruşturma

ma hazırlık komisyonu kuruldu. Orada komisyon üye adedi 16'dır. 15 kişilik Cumhuriyetçi Güven Partisi Grubu 1 kişi ile temsil edilir. 23 kişilik Demokratik Parti Grubu 1 kişi ile temsil edilir. 55 kişilik Millî Selâmet Partisi Grubu 1 kişi ile temsil edilir.

Şimdi, eğer sayın arkadaşımın dediği tatbikat görse, o soruşturma hazırlık komisyonu 16 kişiden teşekkül etmez, bir başka sayı ile teşekkül ettirilir. Biz, Sayın Millet Meclisi Başkanına, arkadaşımızın iddiasını ileri sürerek Anayasanın hükmü böyledir, diyerek müracaatımıza rağmen, bizi işi geciktiriyoruz gibi bir tutumda göstermek suretiyle dağıtım cetveli budur, karar budur gibi...

HAYDAR TUNÇKANAT (Tabii Üye) — O. Anayasaya aykırı olur, biz de soruşturma komisyonlarında temsil ediliyoruz.

ÖMER UCUZAL (Devamla) — Şimdi 15 kişi, 23 kişi, 55 kişilik gruplar 1'er kişi ile temsil ediliyor. Değerli arkadaşlarım;

Bu komisyon, bir araştırma komisyonudur. Diğer komisyonlarla burada birbirine uygunluk aramak mümkün değildir. Mesele, Araştırmanın ciddiyetle yapılıp huzurunuzda getirilmesidir, komisyonun görevi budur. Bu yapılan araştırma ile millet adına gerçik bir denetim görevi yapılıyor; ama onun neticesinde bir karara varılmayacak ki, bundan dolayı herhangi bir mağduriyete, topluma bir zarar geleceğini düşünerek mutlaka oran nispet ne ise onu bulalım, ona göre hareket edelim diye.

Benim şahsi kanaatim bu, Tüzüğün hükmü bu. 15 senelik tatbikat böyle geldi değerli arkadaşlarım. Onun için kurulacak komisyondaki üye adedi ne kadar az olursa, iş o kadar süratle yürür. İşin süratle yürütmesi için, geçen toplantıda açılan araştırmada da teklif ettim kabul buyurdunuz.

Takdir Yüce Heyetin. Önergemin oylanmasını Sayın Başkandan istirham eder, saygılar sunarım.

SÜLEYMAN E. ERGİN (Yozgat) — Sayın Başkan, önergenin aleyhinde söz istiyorum.

BAŞKAN — Aleyhinde konuşuldu Sayın Ergin.

SÜLEYMAN E. ERGİN (Yozgat) — Lehinde konuşayım Sayın Başkan.

BAŞKAN — Lehinde de konuşuldu, Sayın Ucuza konuşular.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Havır, ben önergemî izah ettim.

SÜLEYMAN E. ERGİN (Yozgat) — Sayın Ucuza, tahrir sahibi olarak izah ettiler.

BAŞKAN — Hangi önergenin.

SÜLEYMAN E. ERGİN (Yozgat) — Sayın Ucuza'nın önergesinin.

BAŞKAN — Sayın Ucuza tarafından verilen önergenin lehinde konuşmak istiyorsunuz.

Buyurun,

SÜLEYMAN E. ERGİN (Yozgat) — Sayın Başkan, değerli üyeler;

Görülüyor ki, araştırma komisyonlarının kısa zamanda netice alabilmesi ve işi selâmetle yürütebilmesi için komisyon üye adedinin az olmasında fayda var. Bunda her taraf ittifak halinde.

Şimdi bendeniz bunun için bir çıkış yolunu arz etmek üzere huzurunuzda geldim.

Hepinizin malumu olduğu üzere, dış münasebetleri, Meclislerin dış münasebetleri ile ilgili ve bunları tedvir eden 378 sayılı bir Kanun var. Ondan sonra 1599 sayılı Kanunla bu tadil edilmiş. Şimdi burada, dışa gidecek heyetler, 10 kişilik heyetler olduğu zaman şöyle bir tarif var : siyasî partiler ve siyasî parti grubu mensubu olmayanlar. Siyasî Parti grubu mensubu olmayanlar içerisinde kimler giriyor? Millî Birlik Grubu, Kontenjan Grubu ve hakikî manadaki bağımsızlar.

Şimdi bu kanun bize bir ışık tutabilir. Eğer, siyasî partiler ve siyasî parti grubu mensubu olmayanların, kuvvetleri oranında komisyonda temsil hakkına sahip olmasını kabul edersek, bu takdirde 78 kişilik Adalet Partisi, 62 kişilik Halk Partisi ve bunların dışında kalan da, siyasî parti grubu mensubu olmayanlar olarak kendi kuvvetleri oranında bir temsilci gönderirlerse, böylece bir beş kişilik çözümlü tarzı bulunmuş olur zannediyorum. Durumu bu şekilde mütalaa edersek, her halde 5 kişilik bir komisyonun teşkili mümkün olur.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Sayın üyeler, komisyona seçilecek üyelerin adedi bakımından Başkanlığımızın kesin bir tutum izlemesi mümkün değildir. Çünkü, Tüzüğümüzün 135 nci maddesine göre, en az üç kişi olması gerekir. Bu hususun; yani üye adedinin tespiti Yüce Genel Kurula aittir. Bu itibarla mevcut iki tane önerge var, şimdiye kadar 15 kişilikti, buna aykırı olan...

KEMÂL SARIİBRAHİMOĞLU (Adana) — Usul hakkında söz istiyorum Sayın Başkan. Bir de önerim olacaktır. (A. P. sıralarından «Neyin usulü?» sesleri)

BAŞKAN — Aykırı önerge, Sayın Ucuza tarafından verilen önerge'dir. Bunu evvelâ oylayacağım.

Bilâhara Sayın Gündoğan tarafından verilen önergeyi oylarınıza sunacağım.

Buyurun Sayın Sarıbrahimoğlu, hangi konuda usul hakkında konuşacaksınız?

KEMÂL SARIİBRAHİMOĞLU (Adana) — Sayın Başkan, Başkanlığın oya sunması açısından usul bakımından söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Sayın Başkan, oylayacaktınız...

BAŞKAN — «Usul hakkında» dediler Sayın Ucu-
zal, oylamaya geçmeden onun için söz verdim.

KEMÂL SARIİBRAHİMOĞLU (Adana) —
Muhterem arkadaşlarım;

Bir Anayasa hükmünden biraz evvel bahsettim ve bu gayet açık, gayet net ve kesin. Anayasanın tatbikinin birinci derecede sorumlusu, Başkan ve Başkanlık Divanıdır. Anayasa açıkça bir mevzuu men etmiş, emretmiş ise; onun zıddına bir teklifi oya koymak yetkisi dahi mevcut değildir Başkanlığın. Biraz evvel arz ettim, ben öneriyorum; eğer gerekirse yazılı da vereyim. Sayın Başkan ve mevcut heyet, Divan bu mevzuda tereddüt ediyorlar ise, Başkanlık Divanına götürüp meseleyi müzakere etsinler ve bundan sonraki komisyon seçimlerinde de bu münakaşa kökünden halledilsin. Çünkü, bunun faydası mevcuttur; biraz evvel arz ettiğim mahzurları da mevcut olacaktır. Ama, bu Divanda kesin bir karara bağlanır, Yüce Heyetiniz enine boyuna meseleyi tetkik eder ve salim bir neticeye varır isek, bundan sonra lüzumsuz münakaşalar ve fuzulî muamelât ortadan kalkmış olur.

Çünkü, Senatonun her seçtiği komisyon ve seçme işlemi tasarrufu ve o komisyonun Senato adına yaptığı tahkikat meşru temele oturmalıdır. Oturmadığı takdirde zaitle işgal edilmiş olur, yazık olur bu emeklere. Ben iştirak ediyorum ve öneriyorum; gerekiyorsa yazılı da veririz. Divanda bu meseleyi ariz amik görüşünler.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Oylamaya geçiyoruz...

MEHMET ÜNALDI (Adana) — Sayın Başkan, usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Ünalı.

MEHMET ÜNALDI (Adana) — Sayın Başkan, ben de usul hakkında müsaade ederseniz yerimden arz edeyim; Anayasanın 85 nci maddesinin 1 nci fıkrası, Meclislerin faaliyetlerini kendi yaptıkları İçtüzüklere göre yürüteceklerine dair hüküm taşır. Bu

itibarla, Anayasaya göre değil, Meclislerin çalışması İçtüzüklere göre icra edilir. İçtüzüğün Sayın Ucu-
zal tarafından okunan maddesine göre amel edilmesini saygı ile rica ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Ünalı. Bu Başkanlığın tutumu hakkında değil, biz biraz evvel...

MEHMET ÜNALDI (Adana) — Başkanlığın tutumu hakkında demedim, bendeniz usul hakkında maruzatta bulundum.

FİKRET GÜNDOĞAN (İstanbul) — Sayın Başkan, ben de usul hakkında maruzatta bulunmak istiyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Gündoğan, kısa olacaksa lütfen yerinizden.

FİKRET GÜNDOĞAN (İstanbul) — Sayın Başkan, Sayın Ucu-
zal senelerce Başkanvekilliği yapmış bir kişi olarak önergesine bir hukukî dayanak aradılar ve Anayasanın 85 nci maddesini okudular. Ancak, Sayın Ucu-
zal'ın okuduğu 85 nci maddenin başka bir fıkrası da var. Meclisler çalışmalarını İçtüzüklere göre yapar; ama İçtüzük hükümleri, siyasi parti gruplarının, Meclislerin bütün faaliyetlerine kuvvetleri oranında katılmalarını sağlayacak şekilde düzenlenir diye bir hüküm var. Şimdi burada Anayasanın sarih bir hükmü var, hem de Anayasa Mahkemesinin kararı var.

Sayın Başkan, şimdi bu beş kişilik komisyon kurulması olanaksız. Neden? Çünkü, bu komisyonu kurarken, (eski deyimle kıstas, yeni deyimle ölçek) hangi ölçüğü nazarı itibare alacağız? Beş kişilik komisyon, beşini de Adalet Partisinden seçeceğiz, olmaz. Beşini de Halk Partisinden seçeceğiz, olmaz. Bunun ölçüsü kıstası yoktur. Bu beş kişi uygun bir adet değildir. Neden? Çünkü, veriler var. Şu 184 kişilik bir Mecliste belli sayıda gruplar varsa ve Anayasanın 85 nci maddesi işliyor ise, Anayasa Mahkemesinin kararları 85 nci maddeyi takviye etmiş, tamsin etmiş ise; bu 15 kişi bu topluluğun adedinden çıkıyor, grupların adedinden çıkıyor, bunda bir özellik yok. En objektif, en tarafsız komisyon ancak 15 kişiden teşekkül ederse güvence oluyor.

Soruyorum, Sayın önerge sahibine mümkünse tabii; beş kişiyi kimden seçeceğiz, nasıl seçeceğiz? Anayasanın 85 nci maddesinin hükmünü nasıl yerine getireceğiz? Bence Sarıbrahimoğlu'nun önerisi çok yerinde. Başkanlık böyle konularda Genel Kurulda uzun müzakereleri önlemek için, önceden bazı ted-

birler alabilir. Danışma Kurulunu topluyabilir, Başkanlık Divanı kararını buraya getirebilir ve bizim 184 kişilik Senatoda partilerin ve diğer grupların adetlerini de nazarı itibare alarak, 85 nci maddenin hükmünün yerine getirilmesi için bir öneride bulunabilir. Bana şimdi söyleyebilirler mi beş kişiyi kimden seçeceklerini?.. Hayır. Bu ölçek olmayınca, olmaz Sayın Başkan bu beş kişiyi seçemezsiniz. Şimdi bu kabul edildi. Evvelâ teklifin kaç kişiden olması hakkında Başkanlık Divanı kararı getirilsin, verilen karar versin. Lütfederlerse, teklifi geri alsınlar.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Sayın Başkan, izin verirseniz arz edeyim; Tüzüğün 135 nci maddesi yapılırken Anayasanın 85 nci maddesi mevcut idi. O zaman 85 nci madde nazarı itibara alınmadı mı? Ne diyor? En az üç kişi. Ben beş kişi teklif ediyorum.

BAŞKAN — Sayın üyeler; Sayın Ucuzaı tarafından verilen önergeyi tekrar okutup oylarınıza sunacağım:

(Eskişehir Üyesi Ömer Ucuzaı'nın önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Komisyonun 5 kişiden teşekkül etmesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın Ucuzaı, teklifinizi yaparken her gruptan bir üyenin ve bir de bağımsızlardan bir üyenin katılımını şifahen önermişsiniz.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Evet efendim, zabıtlara geçti.

BAŞKAN — Şu halde, Komisyona seçilecek üyeler; bir A. P.'den, bir C. H. P.'den, bir Millî Birlik Grupundan, bir Kontenjan Grupundan, bir de grup kuramayanlardan olmak üzere 5 kişi olacaktır..

FİKRET GÜNDOĞAN (İstanbul) — Sayın Başkanım, önergede, 5 kişi olmasından başka bir kayıt yok. Önerge sahibi ayağa kalkıp da şifahen, bir bundan, bir de şundan diye göstermeye yetkisi yok. Her şey olur, bu olmaz efendim.

BAŞKAN — Sayın Gündoğan, zaten Başkanlık Divanına gidecek, Başkanlık Divanı konuyu görüşecek, nisaplar orada halledilecek.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Sayın Başkanım, 15 kişiyi teklif edenler nasıl tadat ettiler?..

FİKRET GÜNDOĞAN (İstanbul) — Oran, oran!..

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Ben de önerge verirken oranı şifahen arz ettim.

BAŞKAN — Sayın Ucuzaı, rica ediyorum efendim; münakaşa etmeye lüzum yok bu konuda. Zaten Başkanlık Divanına gidecek, Başkanlık Divanı nisabı tespit edecektir efendim.

9. — *Cumhuriyet Senatosu Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye Özer Derbil ve Tabii Üye Suphi Gürsoytrak'ın, Elektrofer Firmasına verilen teşvik ve ithal belgeleri ile bu firmanın gümrük işlemleri hakkında Senato Araştırması isteyen önergeleri. (10/14)*

BAŞKAN — Gündemimizin 4 ncü maddesine geçiyoruz. Araştırma sahipleri?.. Yoklar.

Bu sebeple bu araştırma isteği ertelenmiştir efendim.

10. — *Cumhuriyet Senatosu Aydın Üyesi İ. Cenan Ege ve arkadaşlarının, TRT hakkında Senato Araştırması isteyen önergeleri. (10/15)*

BAŞKAN — Gündemimizin 5 nci maddesine geçiyoruz.

Sayın Ege?... Yok. (A. P. sıralarından «Arkadaşları var» sesleri.) Arkadaşlarından Sayın Baki Beler, Raif Eriş, Cevdet Aykan buradalar.

Araştırma önergesini okutuyorum efendim.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Uzun süredir, Türkiye Radyo Televizyon Kurumunun her çeşit çalışma ve yayın faaliyetlerinde, TRT Kanunu hükümlerine göre takibi ve tatbiki zorunlu olan yayın ilkelere tamamen ters düştüğü ve bu halin giderek fazılaşığı teessürle müşahade olunmaktadır.

Radyo ve televizyon, modern cemiyet hayatında, yarattığı tesirli katkı dolayısıyla, her cemiyetin ve - sonuç olarak - ferdin hayatına sokulmak suretiyle onları belli bir istikamette oluşturmaktadır. İşte onun içindir ki, insanın sosyal davranışını az çok değiştiren ya da alt üst eden yeni teknikler arasında, ses ve görüntülerin dalgalarla yayınlanması kadar büyük bir sosyolojik anlam taşıyanı pek azdır.

Parlamente demokrasilerde, gerçekten, kamuoyunun serbestçe ve objektif şekilde meydana gelmesinde hür basın kadar tarafsız radyo ve televizyon hizmetlerinin de özel ve çok önemli bir yeri olduğunu kabul etmek zorundayız.

Ancak sınırsız hürriyetin anaşiden başka bir şey olmadığı gözönüne alınınca, bu hürriyet Anayasanın dayandığı temel ilkelere uygun olmalı, geniş halk kitlelerinin düşünce ve kanaatleri üzerinde büyük etki yapan TRT gibi önemli bir yayın organının, toplu-

mun huzur ve selâmetini ve Devletin güvenliğini ihlâl edecek mahiyetteki yayınlardan mutlaka sakınmalıdır.

Toplum üzerinde böylesine büyük bir telkîn ve tesir gücü olan TRT Kurumunun, önemi nispetinde, bir sorumluluk şuuru ile hareket etmesi de şarttır. Bu duygudan yoksun bir yayın organı, her sorumsuz kuvvet gibi, er geç soysuzlaşır ve toplum hayatını sarsan, millî güvenliği tehlikeye koyan bir kuvvet haline alır. Böyle bir davranışa göz yumulması, vatandaşlar arasında kin ve düşmanlık duyguları yaratılmasına ve millî şuurun devamlı şekilde ihlâline yol açar. Bu ise Anayasanın dayandığı temel ilkeleri tahrip etmek sonucunu doğurur.

Anayasanın istinat ettiği millî dayanışma, fert ve toplum huzuru gibi ilkeler, aynı toplumun fertleri olan vatandaşlar arasında karşılıklı anlayış ve saygı duygularının ve toplum şuurunun kuvvetlenmesi ile doğar ve yerleşir. Bu duyguları yok etmeyi, vatandaşlar arasında iklim yaratmayı hedef tutan her hareketin Anayasanın sözüne ve ruhuna ters düşüğü şüphesizdir.

Böyle bir tehlike, bir ihtimal olarak dahi düşünüldüğü anda, toplum düzenini ve millî güvenliği korumakla görevli olan kanun koyucu Türkiye Büyük Millet Meclisi gerekli tedbirleri almak zorundadır.

Nitekim, tarafsız yayın yapma esasını bir ilke olarak kabul eden 1961 Anayasamızın bu tarafsızlığın bir güven vasıtası olarak kabul ettiği özelliğinin, Devlet ve rejime zarar verecek mahiyette yayın yapmanın, sorumsuzluğun bir teminatı gibi kabul edildiğinin tespit edilmesi üzerindedir ki, yasama organımız gerekli kanun değişikliğini yapmıştır.

Ancak şunu hemen kaydetmeliyiz ki, ister özerklik bakımından, isterse şimdiki gibi sadece tarafsızlık ilkesi yönünden alınsın bütün TRT meselesi yürütme organında düğümlenir veya çözümlenir.

Başta Genel Müdür ve Yönetim Kurulu tarafsız ise her şey tarafsızlık ilkesine uygun olarak yürür. Genel Müdür ve Yönetim Kurulu tarafsız veya daha gerçekçi bir deyimle Anayasanın kabul ettiği rejimin tarafı olmamak bahtsızlığı içinde bulunduğu takdirde, TRT Kanununun hiçbir önemi yoktur, denirse, bundaki mübalâğa payını önemin derecesini belirlemekteki zarurete bağlanmalıdır.

Bu konuda, aynı bir Cumhuriyet Senatosu araştırması talebi mevcut olduğundan, hemen kaydına lüzum gördüğümüz bu hususu bu kadar belirtmekle yetinelim.

TRT'nin, her çeşit çalışma ve yayın faaliyetlerinde Anayasanın özüne ve sözüne bütünü ile bağlı olması, insan haklarına dayanan, millî demokratik, layık ve sosyal Cumhuriyete, Türk Devletin'in ülkesi ve milleti ile bütünlüğüne bağlılığı güçlendirmesi, Atatürk devrimlerinin, Türk toplumunun çağdaş uygarlık düzeyine erişmesini öngören dünya görüşünü yerleştirmesi ve geliştirmesi, millî güvenlik ve genel ahlâkın gereklerini ve millî gelenekleri gözetmesi, millî kültür ve eğitime yardımcılık görevinde, Türk millî eğitiminin temel görüş amaç ve ilkelerine uyması, haberlerin toplanması, seçilmesi ve yayınlanmasında tarafsızlık, doğruluk ve çabukluk ilkeleri ile çağdaş haberlik teknik ve metotlarına bağlı olması,

Özerkliğe verilen ters mana sonucu yapılan değişiklikle kabul edilmiş TRT Kanununun 2 nci maddesinin emri gereğidir.

Hiç kuşku yoktur ki, iktidarın temel unsurlarından birisi olan yürütme dahil, bütün Anayasa kuruluş ve kurumları esas itibarıyla yasanın gösterdiği yolda hareket eden tabii organlardır.

Basın dışı haberleşme araçlarının en önemlilerinden biri olan TRT kendini bu Anayasa prensibinden müstağni kılamaz.

Esasen TRT Kurumuna bir görev olarak tevdi edilen tarafsızlık ilkesi, hukuk devleti prensibini gerçekleştirme ödevi ile aynı zamanda mütalâa edilir.

Hukuk Devleti ilkesini gerçekleştirmek, hatta sosyal bir müessese olarak, Devletin varlığını, devam ve istikrarını sağlamak için idareyi, kurum ve kuruluşları, her zaman değişebilen siyasî akımların ve şahısların etkisinden kurtarmak, tarafsızlığı temin etmek gerekir. Tarafsız idare hukuk devletinin en esaslı şartıdır.

Şu halde tarafsızlık sosyal bir müessese olarak Devlettten başlamak suretiyle bütün kamu tüzelkişilerinde ve bunun neticesi olarak, bir kamu tüzelkişisi olan TRT de Anayasamızın ve ona tab'an tedvin edilmiş olan yasanın en esaslı unsurudur.

Hal böyle olmakla beraber;

Anayasa ve kanun hükmü gereğince tarafsız bir kamu tüzelkişiliğine sahip TRT Kurumunun, tamamen tarafsızlıktan ayrılarak (Partizan bir kurum) haline geldiği, çeşitli davranışları ile görevini kötüye kullandığı cereyan etmekte olan olayları (olduğu gibi) ve doğruluktan ayrılmadan kamu oyuna aksettirmesi amaç tutulmasına rağmen (Gerçeği bozan) bir çaba içinde bulunduğu, en önemlisi de millî güvenliği

sarsacak mahiyetteki hareketlerin Devlet için ciddi bir gaille haline geldiği en sorumlu kişiler tarafından kamu oyuna duyurulduğu görülmüştür. Kamuoyunun tespit ettiği husus odur ki, bugün tarafsız TRT yerini, fikir ve düşünce bakımından kendisine uygun, C. H. P.'nin yanında ve onun organı olma durumuna terk etmiştir.

Genel ahlâkın gereklerini ve millî gelenekleri gözetmek ve geliştirmek görevi ile yükümlü olan TRT Kurumunun ekranlarına aksettirdiği filmlerin, tiyatronun, her türlü enfarmasyonun bu görevi yerine getirmek amacıyla değil fakat kendilerinin bilerek ve geleneklerimizi tahrip maksadına yönelen bir gayretle yaptıkları bir seçme ile hazırlandığı yaygın bir iddia ve görüntü halindedir.

Son zamanlarda yayınlanan filmlerin ve tiyatro oyunlarının önemli bir hacmi, bilhassa gençlerimizde güvensizlik ve huzursuzluğu arttırmaya, ahlâki durumlarını ters yönden etkilemeye, onlara ailevi, sosyal ve insanî durumların karışıklıklarını çok erken açıklamaya tesir ettiği endişe ile takip olunmaktadır.

Oysa, televizyon, genel olarak, filmler ve tiyatrolar hangi toplum için hazırlanıyor ve yayınlanıyorsa, ahlâki alanda olduğu gibi kültür ve hatta estetik alanda da o toplumca, genellikle kabul edilen değerleri bir takviye yoluna gider mahiyette olması bu araçtan faydalanmanın en esası kaidesidir.

Bu itibarla bu gibi kültür yayınları üzerinde bir araştırma yapılması, bunların Türk toplumu için yararlı veya zararlı olup olmadığı hususunun bir değerlendirmeye tâbi tutulması ya da TRT mesulleri tarafından ne suretle ve maksatla yayımlandıklarının tespiti, önemle üzerinde durulması gerekli bir konudur.

— Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu Anayasamızın temel ilkelerine bağlı bir tarafsızlık içinde olmak zorunluğundadır.

Bir Anayasanın başarısı ve devamlılığı, temel prensiplerinin hâkim siyasî kuvvetler ve müesseseler tarafından benimsenmesine bağlıdır.

Haber ve programların seçilmesi, işlenmesi ve sunulmasında, kültür ve eğitime yardımcı görevinin yerine getirilmesinde, Anayasada belirlenmiş ilkelerin dışına çıkmak mümkün değildir.

Anayasamızca ancak, Devletin ülke ve milleti ile bütünlüğünü, insan haklarına dayanan millî, demokratik, lâyik ve sosyal Cumhuriyetin korunması, millî güvenliğin ve genel ahlâkın gereklerine uyulması şartı ile TRT Kurumunun tarafsızlığı kabul edilmiştir. Başka bir deyimle, Anayasanın emrettiği bu ilkeler-

de sübjektif tarafsızlık bahis konusu olamaz. TRT Anayasa ve rejimin yanında, onun koruyucusu olmak kaydı ile tarafsızdır. Anayasanın başlangıcında tespit edilen ilkeler dışında ve Anayasanın özüne ve sözüne ters düşen istikamette yayın yapılması, Devlet Radyo ve Televizyonunun Devleti ve rejimi tahrip istikametindeki telkinlere, ideolojilere vasita olması düşünülemez.

Bu zarurî açıklamadan sonra bir önemli hususu gözönüne koymak istiyoruz :

Anayasamızın herkesin düşünce ve fikirlerini sözcük, yazı ile veya başka yollarla toplu veya münferit şekilde açıklıyabilmesini öngören hükmü karşısında şeriatçılık veya komünizmle ilgili fikirlerin de, eğer Ceza Kanununun özel şekilde yasaklayıcı maddeleri olmasa idi, pek alâ serbestçe açıklanabileceğini ve tartışılabileceğini savunan gruplar memleketimizde vardır. Bunlar, eğer Ceza Kanunu değiştirilebilse veya Anayasa Mahkemesince adı geçen hükümler iptal edilebilse Türkiye'de de, bazı batılı memleketlerde olduğu gibi, Komünist Partilerin kurulabileceği, her türlü fikrin serbestçe tartışılabileceği kanısındadırlar. Bu zümreler iddialarını, Anayasamızda komünizmi yasaklayan açık bir hüküm mevcut olmadığı varsayımına dayıyorlar. Hal böyle olunca, Anayasa komünizmi yasaklamış mıdır? Mukadder sorusu ile karşılaşırız. Fihakika böyle bir sorunun yersizliği aşikârdır. Zira, aslında Anayasa bir yasaklar kanunu değildir. Nitekim adam öldürmeyi yasaklayan bir hükmü de ihtiva etmemekte fakat Türk Ceza Kanununun katil suçuna ceza vermesi Anayasaya uygun sayılmaktadır.

Eğer komünizm suç ise, bunu yasaklayan kanun, Türk Ceza Kanunu veya özel bir kanun olmak gerekir.

Anayasamızda Türkiye Cumhuriyetinin nasıl bir Devlet olduğu, yukarıda da izah ettiğimiz gibi gerek metin maddeleri ile, özellikle, temel ilkeleri ve başlangıç kısmında bütün açıklığı ile gösterilmiştir.

Türkiye Cumhuriyetinin toplumun ve ferdin haklarını eşit tutan, karma ekonomiyi, mirası, mukaddesatı, milliyeti kutsal tanıyan ve Devletin temelini bu ilkelere dayayan Anayasa hükümleri, bu Devlet tarifi ile Türkiye Cumhuriyetini, batı demokrasisini topyekûn reddeden Marksizm ve Faşizm gibi rejimlerin ilkelerinden ayırmış ve layiklik prensibini de kabul ederek teokratik bir Devlet nizamını reddetmiş ve bu suretle kurduğu Devletin sağ ve sol sınırlarını kesinlikle tespit etmiştir.

Şu hale göre Anayasamızın getirdiği hak ve hürriyetler, Anayasanın çizdiği nizam içinde serbestçe kullanılır fakat o Anayasadan hak ve dayanak alınarak bu nizam tahrip edilemez. Genel kaide budur.

TRT bu hükme riayet ettiği ve komünizmle ilgili bir faaliyette bulunmadığı, kanunun kendisine verdiği görevleri ifa ettiği, sadece memleketin sosyal yapısındaki dertleri dile getirdiği iddiasındadır.

Memlekette aile huzursuzluğu mu var, cehalet mi var, adaletsiz bir toprak düzeni mi var, TRT bunların üzerine eğilebilir. Bu yaraları deşebilir. Derdi meydana çıkararak teşhisine ve tedavisine yardım edebilir; Hatta bu suretle görevini de yapmış olur. Ancak. TRT'nin tamamen Marksist bir düzeyde yürütülen çalışmalarına kalkan olarak kullanılan gerekçe de budur.

TRT İdaresi, memlekette mevcut sosyal yapıımızdan gelen düzensizliklerin, çaresini, çok sinsi ve usta bir şekilde her çeşit yayın ve faaliyetleri ile yaptığı propoganda ile içinde yaşadığımız düzenin, Marksist rejimde bulunmayan kaide ve usullerinden geldiği izlenimini yaymak, komünizmi - adını etmeden - alerjik olmaktan çıkarmak, adeta sempatik bir hale koymak gayreti içindedir.

Komünist rejimde, hür memleketlerde, özel teşebbüse, karma ekonomiye cevaz veren memleketlerde, bu idarenin Marksist bir düzene çevrilmesi için ne tarzda faaliyette bulunmak gerektiği iltisat edilmiş bir şekilde tespit edilmiştir.

Bu ilmin veya metodun adı Diyalektik Materyalizmdir. Orada komünist olmayan rejimlerin, Dindar, müteasip, milliyetçi, otoriter, meşrutiyetçi olmaları kendine göre ne gibi bir taktikle komünizme yaklaştınlacağı açıkça gösterilmektedir.

O metoddaki ilkelerle, TRT çalışmaları kıyas edilirse bunun tıpa tıp aynı olduğu ve özgürlüğe aşık, kalkınmasını henüz tamamlamamış, hem demokrasiyi, hem kalkınmayı gerçekleştirmek için çabalayan, bu arada özgürlüklerine de töz kondukmak istemeyen Türkiye gibi memleketlerin bu gayretlerini baltalamak ve Marksizmi ülkeye aşılama için ne gibi tedbir ve taktikler tavsiye edilmiş ise onlara tamamen benzer metodlarla hareket edildiği ayan ve beyan ortadadır. Burada suç unsurunun tespiti güç fakat mak-sat aşıkârdır.

Komünistlerin bir toplumdaki kutsal sayılan her şeyi yerine - başına bir şey koymadan tahrip ediniz, bu bataklıkta ancak komünizm yetişir. Nazariyesine uyarak topraksız köylüyü cinayetlere teşvik eden ma-

ceralar, köy aralarındaki su kavgaları, mülkiyet ihtilâfları, ağa yüzünden sevgilisine kavuşmamış açıklar birer roman gibi; fakat toplumun zulmü halinde tasvir edilerek bütün fikirler bir noktaya itilmektedir.

Mülkiyet olmasa, servet olmasa, insanlar eşit olsa bu hallerin hiç biri olmaz bu da komünistlikte var. Ancak onunla kabildir.

TRT İdaresinin mevcut düzeni kötü göstermek, bunun nedenini, insanların servet dağılımını kontrol etmeyen bir rejimde yaşamlarına bağlamak ve bunun demokratik yollarla, sosyal adalet kanalı ile değil, devrimci metodlarla kırarak, cinayetler yaparak, ihtilâller çıkararak gerçekleştirebileceği fikrini yayan bir amaç ve gayret içinde olduğu açıktır.

Eğer TRT çalışmalarının, Tiyatroları, Filmleri komünizmin ne şekilde yayılması gerektiği konusunda bilgi ve tecrübe sahibi kimseler tarafından incelense TRT'nin bugünkü idaresi suçüstü yakalanmış duruma gelir.

Yukarıda belirtilen sebeplerle, sosyal bünyemizde tahripkâr tesirler yaratan TRT hakkında Anayasanın 88 nci ve İçtüzüğü'nün 138 nci maddeleri uyarınca Cumhuriyet Senatosu Araştırması yapmak üzere 9 kişilik bir Araştırma Komisyonunun kurulmasına karar itihazını saygı ile arz ederiz.

C. Senatosu
Aydın Üyesi
İskender Cenap Ege
C. Senatosu
Balıkesir Üyesi
Raif Eriş

C. Senatosu
İzmir Üyesi
Beliğ Beler
C. Senatosu
Tokat Üyesi
Cevdet Aykan

BAŞKAN — Hükümet adına konuşma isteği var mı efendim?... Yok.

Önerge sahiplerinden konuşmak isteyen var mı?... Yok.

Bir araştırma komisyonu kurulmasını Tüzüğü'müzün 135 nci maddesi gereğince oylarınıza sunuyorum. Komisyonun kurulmasını kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir efendim.

Önergede Komisyonun 9 üyeden kurulması istenmektedir.

Bu konuda başka bir talep; yani başka bir önerge var mı efendim?..

HÜSEYİN ÖZTÜRK (Sivas) — Sayın Başkan, durmadan usul değiştiriyoruz. Biraz önceki bir önergede 5, ondan öncekinde 15, bu önergede ise 9 üyeden kurulması istenmektedir. Bir kurulun kararında bu kadar istikrarsızlık olmaz. Eğer partilerin kuvvet-

leri oranında kullanılacaksa Başkanlık Divanı ona göre bir hesap yapıp getirmeli ve Başkanlık Divanının getirdiği karara uymalıyız. Yoksa, ikide bir bu kadar değişiklik olmaz. Kurulacak Komisyonun 15 kişiden teşekkül etmesini teklif ediyorum.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Sayın Başkan, söz istiyorum.

BAŞKAN — Hangi konuda Sayın Ege?..

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Efendim, önerge benim ve o teklif de; yani 9 kişiden kurulması teklifi de benim önergem içindedir; bu konuda konuşmak istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun efendim. Yalnız Komisyon adedi üzerinde konuşmanızı rica edeceğim.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Özür dilerim; şahsî bir rahatsızlıktan ötürü önerge okunurken bulunamadım. Önerge üzerinde konuşmak isterdim.

Kurulacak Araştırma Komisyonunun 9 kişiden kurulması için bir teklif var.

Sayın arkadaşlarım, «Biraz önce 5 kişi teklif edildi, şimdi 9 kişi teklif ediliyor» diye bir beyanda bulundular. Bu 9 kişilik teklif, aşağı yukarı bir senelik; yani bir seneye yaklaşan zamanda yapılmış, verilmiş olan bir Cumhuriyet Senatosu Araştırmasının içerisinde takrirle, raporla birlikte verilen bir tekliftir. Yoksa, şu anda 9 kişilik bir teklifte bulunmadık; ama şu anda 9 kişilik bir teklifte bulunulabilir, 5 kişilik de bulunulabilir, 3 kişilik de bulunabilir; mesele o değil.

Muhterem arkadaşlarım;

Bir noktayı anlatmak istiyorum :

Bu komisyon kurma meselesi enflasyon haline getirilmiştir. Bunu da dikkate almak mecburiyetindeyiz; yani «Niçin 5 kişi istiyoruz, niçin az istiyoruz?..» diye düşünürken; (gazetelerde okuyorum) aşağı yukarı 97, 98 tane (ki, 100'ü buldu, hatta geçti) araştırma ve tahkikat komisyonları kurulmuş vaziyette arkadaşlarım; bunu da hesaba katmak lâzım.

Peki, bu komisyonlara verilecek yeter üye yok. Bakıyorsunuz, bir arkadaşımız, bir araştırma veya tahkikat komisyonunun üçünde veya dördünde vazife almış vaziyette. Mesele buradan ileri geliyor. Yoksa, 15 kişi olması, 9 kişi olması, 5 kişi olması meselesi değil. İsterseniz 25 kişi de yaparsınız. O sizin iradenizin içerisinde.

O bakımdan, arkadaşlarım nasıl teklif ederlerse ben ona iktifa ederim. Bu 9 kişilik öneri çok daha

eskiden yapılmıştır ve zaten dosyanın içerisinde vardır ve dosyanın içinden çıkmıştır.

Onu arz ediyorum; 5 kişiye de, 15 kişiye de ben razıyım. Hangisini arzu ederse arkadaşlar, o şekilde yaparız.

Saygılar sunarım.

HASAN GÜVEN (Trabzon) — 9 kişiden kurulması teklifinin aleyhinde söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

Sayın Öztürk, şifahen bir talepte bulundunuz. Yazılı hale getirdiğiniz takdirde dikkate alırım efendim.

Buyurun Sayın Güven.

HASAN GÜVEN (Trabzon) — Sayın Başkan, sayın üyeler;

Senatodaki çalışmalar mutlaka Anayasa ve Anayasaya uygun olarak çıkarılan İçtüzük hükümlerine göre yürütülecektir. Bunun dışındaki işlemler, şekil yönünden yasa dışı olup, iptale tabi olur. O halde, mesele, komisyonun üye adedinden öte, bu kuralların işletilip işletilmediği noktasına gelecektir. Yoksa...

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Sayın Başkan, bu münakaşa yapıldı efendim.

HASAN GÜVEN (Devamla) — Hayır efendim; bir noktaya geleceğiz. Münakaşa yapıldı; fakat bu münakaşaların, bu görüşmelerin el'an bugün yürürlükte olan bir Anayasa Mahkemesi...

BAŞKAN — Sayın Güven, önergenin aleyhinde konuşuyorsunuz, lütfen efendim; cevap de vermeyiniz, karşılıklı konuşulmasın.

Lütfen konuşmanıza devam edin.

HASAN GÜVEN (Devamla) — Peki efendim.

Şimdi, Anayasa ve İçtüzüğe göre iki gerçek ortada durmaktadır :

Birincisi, bu komisyonların kuruluşunda mutlaka ve mutlaka parti grupları ve onların yanı sıra diğer tüm grupların temsil edilmesi şarttır; Anayasa Mahkemesinin açık kararıdır.

O halde, kurulacak komisyonlarda şu haliyle Cumhuriyet Halk Partisi, Adalet Partisi, Millî Birlik Grubu, Kontenjan Grubu ve Grupsuzlar mutlaka temsil edilecektir.

Yine, İçtüzüğün 13 ncü maddesi, Anayasanın 85 nci maddesinde şu açık hüküm de belirgindir :

«Siyasî partiler, kendi ağırlıkları, güçleri oranında da bu komisyonlarda temsil edilecektir»

İki husus yan yana getirilerek komisyon kurulmadığı müddetçe Anayasaya da İçtüzüğe de aykırı kurulmuş bir komisyon olacaktır. O halde, saydığı-

mız siyasi parti grupları ve diğer gruplarla en az beş grubun bu komisyonda temsilinin yanı sıra, (yani Adalet Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi, Millî Birlik Grubu, Kontenjan Grubu, Grupsuzlar) en az onun kadar Anayasanın ve İçtüzüğü'nün açık hükmüne göre bu gruplar ağırlıkları, güçleri ölçüsünde bu komisyonda temsil edileceğine göre, 78 kişilik bir Adalet Partisi Grubu, 62 kişilik bir Cumhuriyet Halk Partisi Grubu, 15 kişilik Kontenjan Grubuyla bir de tutulmayacaktır.

O halde, komisyonun terkihi kendiliğinden meydana çıkıyor. Hem bu grupları kapsayacak hem de kuvvet oranlarını esas alacak bir ölçüğe çıktı mı; komisyonun sayısı 9 da olmaz, 5 de olmaz. En az 15 olmalı ki, bu 15 kişilik komisyon içerisinde tüm grupların temsili yanı sıra; bu gruplar siyasi güçlerine göre temsil olanağını bulsunlar.

Bunun dışında kurulan komisyonlar Anayasa dışıdır, İçtüzük dışıdır. Anayasa Mahkemesi kararıyla de tescil edilmiştir ve bu yol açılmasın. Benim esas konuşmaktaki amacım da budur. Anayasaya ve Anayasa Mahkemesi kararlarına aykırı bir yolu açmayalım. Bu yolu açarsak yarın yine buna benzer bir hayli komisyon kurulması girişimlerine gidilecektir. Bunun yanı sıra Anayasa Mahkemesine gidildiğinde sonuç bellidir; hep iptale mahkûmdur.

Onun için, yasaları yapan, yasaları uygulamakta daha titiz davranmalıdır. Yasa yapan Meclisler onlara uymazsa onlara uyulmasını kamudan istemek de biraz zor olur.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın üyeler, kurulacak komisyona seçilecek sayın üyelerin adedi bakımından iki teklif var. Biri Sayın Ege tarafından' 9 kişiden.

SIRRI ATALAY (Kars) — Sayın Başkan, 9 imkânsız oluyor da o bakımdan uyarmak istiyorum. Oranın 9'u tutmasına imkân yok. Arkadaşlarımız tetkik etsinler. 9'un imkânsız olduğunu ifade etmek istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Atalay, ben onu bilemiyorum tabii. Bir teklif var ve ben teklifleri dikkate alıyorum.

ISKENDER CENAP EGE (Aydın) — Teklifimi geri alıyorum Sayın Başkan, arkadaşlarımdan dediği olsun.

BAŞKAN — Sayın Ege tarafından ileri sürülen teklif geri alınmıştır.

Şu halde, bir teklif var.

Sayın üyeler, komisyonun 15 kişiden kurulması Sayın Hüseyin Öztürk tarafından teklif edilmektedir.

ALÂEDDİN YILMAZTÜRK (Bolu) — Sayın Başkan, ben 13 kişiden kurulmasını teklif ediyorum.

BAŞKAN — Sayın üyeler, teklifler şifahi olmasın, çok rica ederim, yazılı verin de dikkate alalım efendim.

ALÂEDDİN YILMAZTÜRK (Bolu) — Gönderiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Nâzım İnebeyli tarafından gönderilen önergeyi okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

TRT hakkında kurulacak Senato Araştırma Komisyonunun 5 kişiden kurulmasını arz ve teklif edirim.

Sinop

Nâzım İnebeyli

BAŞKAN — Başka bir önerge var mı efendim?.. Yok.

Sayın üyeler, şu duruma iki teklif var. Birisi, beş kişiden kurulması istemine dair Sayın İnebeyli tarafından verilmiştir, diğeri, onbeş kişiden kurulması istemini havi Sayın Öztürk tarafından verilmiştir.

Aykırı olan teklif 5 kişi istemini havi olan Sayın İnebeyli'nin önergesi olduğu için evvelâ bunu oylarınıza sunacağım.

Kurulacak komisyonun beş kişiden teşekkül etmesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bu suretle komisyonun beş kişiden kurulması yüksek oylarınızla kabul edilmiştir.

SIRRI ATALAY (Kars) — Kurulmamış sayılır. Komisyonu kurmayalım demek istiyor, arkadaşlar.

Böyle bir komisyon kurulmaz ki, ciddi değil.

BAŞKAN — Sayın Atalay, anlamadım.

SIRRI ATALAY (Kars) — Sayın Başkan, ciddi değil, Anayasaya aykırı. Çünkü, temsil imkânı yok. Arkadaşlarımız öyle teklifte bulunuyorlar ki, sizin oylamamanız lâzım. Ciddi olmayan, Anayasaya aykırı olan bir teklifi oylamamanız lâzımdır. Ciddi değildir.

BAŞKAN — Sayın Atalay, mesnet gösterin lütfen, neye istinaden oylanmaması lâzım?

SIRRI ATALAY (Kars) — Sayın Başkan.. (A.P. sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Bir dakika efendim. Lütfen müsaade buyurunuz.

SIRRI ATALAY (Kars) — Sayın Başkan, Anayasa, siyasi grupların oranları ölçüsünde, kuvvetinde yasama faaliyetlerinin tümüne katılmasını öngörmek-

te amir bir hüküm getirmiştir. Beş kişilik bir komisyone Cumhuriyet Senatosu siyasi gruplarının ve bağımsızların oranları gücünde katılması olanağı mevcut değildir. Böylelikle yapılan teklif ciddi değildir, Anayasaya da aykırıdır ve oylanmaması gerekir, Sayın Başkan.

BAŞKAN — Sayın Atalay, ben Tüzüğün hükümlerini tatbik ediyorum. Ancak bütün grupların temsil edilip edilemeyeceği, Başkanlık Divanının bu konuda vereceği karara bağlı. Çünkü, grupların komisyonlarda temsil edilip edilemeyeceği Başkanlık Divanının kararıyla meydana çıkacaktır. Şu anda, temsil edilip edilemeyeceği hususunda kesin bir delil olmadığı için ben oylamak mecburiyetindeyim.

SIRRI ATALAY (Kars) — Sayın Başkan, Başkanlık Divanının bunu tetkike yetkisi yoktur. Komisyon kurulmaya başlanacaktır; Anayasaya aykırı kurulacaktır, tekrar buraya gelecektir.

BAŞKAN — Hayır efendim. Sayın Atalay şunu arz etmek istiyorum. Acaba bütün gruplar, bağımsızlar bu beş kişilik komisyonda temsil ediliyor mu, edilmiyor mu? Bunu Başkanlığımız bilemiyor efendim.

SIRRI ATALAY (Kars) — Edilir, Sayın Başkan. üç siyasi grup, bir de bağımsızlar dört grup ediyor. Bu komisyonda Adalet Partisi 2, diğerleri bir, bir, bir üye ile temsil edilecekler. Bir komisyonda Adalet Partisi iki, Cumhuriyet Halk Partisi bir, diğerleri birer üye ile temsil edildiği takdirde; bu güçler oranında bir temsil olmuyor, Sayın Başkan. Bu teklif ciddi değil. Evvelâ ciddi olması lâzımdır. (A.P. sıralarından gürültüler)

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Sayın Başkan, müzakere açmadınız; arkadaşımız kâfi derecede konuştu.

BAŞKAN — Sayın Ucuza, karşılıklı konuşmalıyım.

11. — *Cumhuriyet Senatosu Zonguldak Üyesi Ahmet Demir Yüce'nin, Başbakanlığa bağlı Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı tarafından hazırlanmış olan yönetmelik hakkında Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/16)*

BAŞKAN — Sayın Ahmet Demir Yüce?.. Burada.

Önergeyi okutuyorum efendim.

Sayın üyeler, önergeler uzun olduğu için Sayın Divan Üyesi arkadaşımızın oturarak yerinden oku-

masını oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Cumhuriyet Senatosu Yüce Başkanlığına

Tarihimiz boyunca Türk devlet ve imparatorlukları milletimiz düşmanları yabancı ülkelerin fikir akınları ve benzeri yıkıcı hareketlerin tesirlerinde kalan kırma devlet adamları ve sözde aydınlarımızın ihanetlerine uğramışlardır. Böylelikle ayıncı faaliyetlerin içine girmişlerdir. Nitekim Osmanlı İmparatorluğu zamanında dış düşmanlar tarafından şekillendirilmiş olan (uhuvvet, adalet, müsavat, hürriyet) ayrıntılara, ihtilâllere ve çeşitli ihtilâtlara sebebiyet vermiştir. Cumhuriyetimizin kuruluşundan sonraki iç isyanların da yine tohumlarını bu sloganlarda aramamızın yerinde olur.

Günümüzde bu hareketler kılık değiştirmiştir. Yerini «özgürlükçülüğe, halkçılık ve Türk halkları, sosyal adalet» gibi türlü deyimlere ve sloganlara terk etmiştir. Mezhep ceryanları en geçer akçe olmuştur. Nitekim bu fikrimizi Başbakanlığa bağlı bulunan Başbakanlık Toprak - Tarım Reformu müsteşarlığında müşahade etmekteyiz. Adı geçen Müsteşarlık, C. H. P. ve M. S. P. ortaklık hükümeti zamanında bir yönetmelik hazırlamış bulunmaktadır. Gazetelere aksettğine göre, bu yönetmelik Türkiye'yi etnik gruplara mezhep ve dil ayrımına göre teşkilâtlandırmak için hükümler koymaktadır. Ve yine sabık Başbakan Sayın Bülent Ecevit'in en yakını olan Müsteşar Veteriner Saim Kendir, muavini Ziya Özel ve Ahmet Akşit tarafından müsteşarlıkça bastırılan Urfa Akçakale ilçesi «Toprak - Tarım Reformu Kooperatifleri Yapısal Modelleri» isimli kitabın altıncı sahifesinin üçüncü bölümünde bu ayrıcalığa yer verilmektedir ve aynen şöyle denilmektedir:

«Toprak Tarım Kooperatiflerinin ortaklarına çok yönlü hizmet edecek bir örgüt olmaları nedeniyle, başarıları ortakların Uyumlulukları, Demografik yapıları sosyal dayanışmaları, konuşma dilleri ve mezhepleriyle bağlı oldukları Sosyal Toplulukların aynı olması ile ilişkilidir. Bu nedenle etnik yapı, kooperatif yapısını etkileyen önemli sosyal bir faktördür...» denilmektedir.

Bu keyfiyet ise, Devletin bütünlüğünü, bölünmezliğini, millîbirlik ve dayanışmayı esas alan Anayasamıza tamamıyla aykırı düşmektedir. Bu bakımdan ve keyfiyetin tamamıyla aydınlığa kavuşturulması için, adı geçen konuda Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 88. maddesi ve Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü-

nün 133, 134 maddeleri gereğince araştırma açılmasına müsadelerinizi arz ve teklif ederim.

Saygılarımla,

Cumhuriyet Senatosu
Zonguldak Üyesi
Ahmet Demir Yüce

BAŞKAN — Sayın Yüce, konuşmak istiyor musunuz efendim?

AHMET DEMİR YÜCE (Zonguldak) — Efendim, bir kelime ile izaha mücade eder misiniz?

BAŞKAN — Buyurun efendim.

AHMET DEMİR YÜCE (Zonguldak) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım;

Önergemi dinlediniz. Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının çıkartmak istediği toprak dağıtımıyla ilgili yönetmelikte hakikaten Türk Anayasasının kabul etmiş olduğu Türkiye Cumhuriyetinin bölünmezliğine aykırı ilkeler getirilmek istenmiştir.

O zaman Müsteşar olan kişinin bu çaba içerisinde olduğunu ve demin önergemizde tebarüz ettirilmiş olan etnik gruplara göre kooperatifleşmeyi tavsiye ettiğini ve hatta lisanları, mezhepleri, dinleri ayrı olan grupların ayrı ayrı kooperatiflerde toplanmalarının Toprak Reformu için daha iyi bir mehoz ve kooperatifleşmede çalışma için daha iyi bir mehoz teşkil edeceği fikri esas alınmıştır. Bu fevkalâde tehlikeli bir girişimdir. Bu girişim, Türkiye'nin bekası için değil, Türkiye'nin parçalanmasının adımlarından bir tanesini dahi kooperatifçilik kanalıyla tahakkuk ettirmek gayesidir. Bu iddia yerine getirilmemiştir. Çünkü Hükümet değişikliğinden sonra Müsteşar Bey başka bir göreve veya aslı görevine dönmüştür; fakat Başbakanlık Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığına gelmiş bir kişinin Anayasayı ve Türk Devletinin. Türk Milletinin bütünlüğünü rencide edecek formülleri en iptidai yönetmelikler içerisinde koyarak Türk Devletini yıkmaya, Türk Milletinin bütünlüğünü bölmeye hakkı olmadığını tespit ve tescili gerektiğinden dolayı bu önergemın kabulünü bilhassa istiham ediyorum efendim.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Hükümet adına konuşma isteği var mı efendim?.. Yok.

Okunan bu araştırma önergesiyle ilgili bir komisyonun kurulup kurulmamasını Tüzüğümüzün 135 nci maddesi gereğince oylarınıza sunacağım. Komisyonun kurulmasını kabul edenler,.. Kabul etmeyenler,.. Kabul edilmiştir.

Kurulacak komisyonun kaç kişiden kurulacağına dair bir talep var mı efendim?..

HÜSEYİN ÖZTÜRK (Sivas) — 15 kişiden kurulmasını teklif ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Bir teklif mi yapıyorsunuz Sayın Öztürk?

HÜSEYİN ÖZTÜRK (Sivas) — Vazgeçtim Sayın Başkan.

BAŞKAN — Bir önerge var okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Komisyonun 5 kişi olarak tespitini arz ve talep ediyorum.

Bolu

Alâeddin Yılmaztürk

SIRRI ATALAY (Kars) — Anayasaya aykırı olduğu için oylamaya iştirak etmeyeceğim.

HAYRİ ÖNER (Adana) — Aleyhinde konuşmak istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Öner.

HAYRİ ÖNER (Adana) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlar;

Araştırma komisyonlarının Yasanın belirlediği ciddiyet ölçüsünün dışına taştığı belli. Bunu inkâr edecek güç hiç birimizde yok; fakat Anayasa ve İçtüzüğe kesinlikle aykırı önergelerin burada oylamasının da burada âdet haline getirilmesi, bu çatının mehabetine bir hayli eksiklik getirir. Bir defa, kesinlikle Anayasada ve İçtüzükte belirlenen bir hususun aleyhine önerge vermek bile bence ciddiyetten uzaktır. Anayasamız bunu kesinlikle belirtmiş, «Her grup kendi kuvvet oranında temsil edilir.» der. Peki, böyle bir teklifin verilmesi sırasında kuvvet oranının gözönüne alınmaması ciddiyetle bağdaşır bir tutum ve davranış mıdır, Yüce Senatonun değerli üyeleri buna müsaade edecekler mi?..

Efendim, şimdi 5 tane grup var. 5 tane gruptan birer kişi iştirak edecektir ve bazı arkadaşlarımızın mütalaasına göre böylece temsil sağlanacaktır; ama burada aslıolan temsil değildir. Aslıolan, temsilin de ötesinde güçleri oranında bir temsildir, güçleri oranında bir katkıdır. Bunu bir tarafa itmek, sırf burada komisyon kuruyorum gerekçesiyle oy vermek ve komisyon kurmak ciddiyetle bağdaşır bir tutum ve davranış değildir. Bunu nasıl olsa Anayasa Mahkemesi iptal edecek. Teklifi veren arkadaşlarımız da bunun iptal edileceğini biliyorlar. Bile bile bu tür teklifler bir taraftan Yüce Senatonun bu çatısı altındaki arkadaşlarımızı incitiyor, bir taraftan Anaya-

sayı ihlâl ediyor, bir taraftan da İçtüzüğü tümüyle rafa kaldırıyor.

Ben arkadaşarımdan rica ediyorum, Sayın Başkanlıktan da rica ediyorum, bu tür tekliflerin aslında oylanmaması gerekir.

Ben Anayasanın 85 nci maddesine göre bir önerge veriyorum. Bunun oylanması, aynen bu teklifin oylanması meyanındadır.

Yüce Başkanlık bunu biliyor, yani grupların kuvvetleri oranında temsil edilmesi gereğini biliyor. Bile bile bunun oylanması da Anayasaya aykırıdır. Bence bu teklifin oylanmaması gerekir. Yüce Başkanlıktan rica ediyoruz, bu teklifin oylanmasına karşı çıkışınlar, takdirlerini kullansınlar ve bu teklifi lütfen oylamasınlar.

Saygılar sunarım efendim.

MACİT ZEREN (Amasya) — Lehinde söz istiyorum efendim.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

MACİT ZEREN (Amasya) — Sayın Başkan, sayın senatörler;

Bu konuda kanaatimce olumsuz bir münakaşanın içinde bulunuyoruz. Bu tekrerr ettiği için de bu olumsuz müzakere böylece tekrerr etmiş oluyor.

Şimdi, 5 kişiden müteşekkil bir komisyon teşkilinin ihticaca salih olup olmadığı, yani işin icabına uygun düşüp düşmediği hususu tartışılabilir bu mümkündür; ama 5 kişiden müteşekkil bir komisyonun kurulmasının ciddiyetten uzak olduğu, yahut Anayasaya aykırı olduğu hususu ileri sürülmez. Riyasetin tutumu kanaatimce tamamen doğrudur ve Tüzüğe, nizam, usule uygundur.

Türkiye'de hiç bir kurul veya Cumhuriyet Senatosunun hiç bir sayın üyesi, kendisini Anayasa Mahkemesi yerine koyamaz. Bir hüküm vaktiyle izhar edilmişse, çıkmışsa, bu hüküm Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmediği müddetçe idareciler tarafından aynen uygulanır. Ancak, bir hükmün Anayasaya aykırı olduğu hususunu hükme bağlayacak olan yetkili makam, Anayasa Mahkemesidir. Böyle bir mahkemeden aksine karar çıkıncaya kadar elde mevcut olan hükmü uygulamak idarecinin görevidir.

Tasavvur ediniz, her hangi bir hususta bir kanun yaptık, valilere yetki verdik. 67 tane vali var, bunlardan bir tanesi bunu uygularken, «Efendim, bu Anayasaya aykırıdır, ben bunu uygulayamıyorum» diyemez. Yetkisi yok buna arkadaşlar.

Türkiye'de herhangi bir kanun veya maddesinin Anayasaya mugayeretini tespit etmek ve hükme bağlamak Anayasa Mahkemesine ait olan bir yetkidir.

Bu itibarla, biz Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulu olarak, kendimizi Anayasa Mahkemesi yerine koyarak, İçtüzüğümüzün 13 ncü maddesindeki hükmün uygulanmasının Anayasaya aykırı olduğu iddiasında bulunamayız; ama 5 kişiden kurulacak bir komisyon bu işi görmeye yeterlidir, yeterli değildir, bunu tartışırız, bu ayrı.

Benim maruzatım bu kadardır. Sayın Başkanın uygulaması usule ve icaba uygundur.

Saygılarımı sunarım efendim.

BAŞKAN — Komisyonun 5 kişiden teşekkül etmesini oylarınıza sunacağım. Komisyonun 5 kişiden teşekkül etmesini kabul edenler... Kabul etmeyenler... Komisyonun 5 kişiden teşekkül etmesi kabul edilmiştir.

12. — *Cumhuriyet Senatosu Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye Fethi Çelikbaş ve Malatya Üyesi Nurrettin Akyurt'un, TRT'nin mali ve idarî işlemleri hakkında Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/17)*

BAŞKAN — Sayın Çelikbaş?... Yok. Sayın Akyurt?... Yok.

Bu sebeple Araştırma önergesi ertelenmiştir.

13. — *Diyanet İşleri Başkanlığında görevli Yaşar Tunagür'ün faaliyetleri konusunda kurulan Cumhuriyet Senatosu Araştırma Komisyonunun üçüncü raporu. (10/44)*

BAŞKAN — Sayın üyeler;

Bu araştırma hakkında bir rapor tanzim edilmiştir. Raporun sözcüsü İstanbul Senatörü Sayın Solmaz Belül'dür. Sayın sözcü burada işe, görüşmeye başlayacağız.

Sayın sözcü burada mı efendim?... Yok. (C. H. P. sıralarından «Başkan var» sesleri.)

Başkan? Yok. Bu sebeple bu Araştırma Komisyonu raporunun görüşülmesi ertelenmiştir.

14. — *Cumhuriyet Senatosu Erzincan Üyesi Niyyazi Ünsal'ın, Türkiye ile Amerika Birleşik Devletleri arasında yapılan anlaşmalara dair Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/21)*

BAŞKAN — Sayın Ünsal?... Yok.

Araştırma önergesi sahibi Sayın Ünsal olmadığı için, bu araştırma önergesi de ertelenmiştir.

15. — *Cumhuriyet Senatosu Malatya Üyesi Hamdi Özer'in, Dışişleri Bakanının Pakistan'a gitme sebebine dair Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/23)*

BAŞKAN — Sayın Özer?... Burada.

Önergeyi okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Türk Devleti Antlaşmalar hükmüne uyarak, Kıbrıs'a karşı garantörlük görevini yüklenmiş ve öldürülmekte olan soydaşlarımızı katliamdan kurtarmak üzere adaya barış çıkarması yapmıştır.

Kıbrıs Türk Toplumunun güvenliğini sağlamak ve ona insanca yaşamak hakkını teslim etmek için milyarlar ölçüsünde masraf etmiş ve bir çok şehitler vermiştir.

Bugün Türk toplumunun üstünde yaşadığı toprak, onun öz vatanıdır. Çünkü sınırları şehit kanlarıyla çizilen bir toprağın adı : (Vatan) dır. Vatandan taviz vermeye kalkışmak, hiç kimsenin hakkı ve haddi olmaz.

Buna rağmen bugünkü hükümet, bu vatandan taviz vermeye niyetli olduğunu aylardan beri ima etmekte, bu konuda kendi içindeki uyumsuzluğu da belirterek Yunan isteklerine yeşil ışık tutulmaktadır. Böylece körüklenen Yunan isteklerine, karşılıklı anlaşma süsü vermek suretiyle, Türk kamuoyunu tavizlere karşı yatıştırılmaya ve oluşturmaya çalışmaktadır.

Dünya Devletleriyle yakınlıktan kaçınarak, onların Kıbrıs konusunda tamamen karşımızda olduğunu halkımıza göstermek suretiyle vereceği tavizlere mazeret hazırlamaktadır.

İşte bu nedenlerdir ki, Birleşmiş Milletlerde hiç bir devlet yanımızda olmamış ve tek başına kalmak gibi haksız ve cılız bir devlet görüntüsüne düşmüş bulunmaktayız. Birleşmiş Milletler tarihi böyle bir yalnızlığa tanık olmamıştır. Hiç bir hükümet kendi devletini böyle âcil bir duruma sokmamış ve milletin kazandığı zaferi ortada bırakıp kaçmamıştır. Blöflere, tehditlere ve ambargolara teslim bayrağı açmamıştır. Çünkü milletin imanına ambargo konulmayacağına inanmış ve ona güvenmiştir. Kendisini güçlü olduğu kadar haklı değil; haklı olduğu kadar güçlü bilmiş ve bu haysiyetle hakkını savunmuştur. Bugün de davamızda haklı olduğumuz halde Birleşmiş Milletler toplantısına Dışişleri Bakanımız yanaşmamış ve Kıbrıs Federe Türk Devleti Başkanı yalnızlığa ve boşluğa terkedilerek kapılarda bırakılmıştır.

Cumhurbaşkanımızın ve Dışişleri Bakanımızın konuk bulunduğu ve daima bizi destekleyen Pakistan bile Türk Devletini desteklemediğine göre Türk Hükümetinin böyle istemiş olacağı yolundaki kanaat, Türk ve Dünya kamuoyunun ortak hükmü haline gelmiştir. Bu kanıya göre, en yakın dost devletler Türk Devletini değil Türk Hükümetini desteklemiş ve

onu kendi halkına karşı mazur göstermeye yardımcı olmuşlardır. Dünyada ulusal siyasetin, politik çıkara peşkeş çekilişinin en tipik örneğidir bu.

Sonuç : Dışişleri Bakanının, en önemli ve tarihi bir görevi kenara iterek, Pakistan'a konuk gitmesinin ötümlü nedeni hakkında, Anayasanın 105 ve İttüzüğü 133 ncü maddeleri uyarınca Senato Araştırması yapılmasını saygı ile arz ederim.

24 . 11 . 1975

Malatya Senatörü

Hamdi Özer

BAŞKAN — Sayın Özer, konuşmak istiyor musunuz efendim?

HAMDİ ÖZER (Malatya) — Evet, efendim, kısaca konuşmak istiyorum.

BAŞKAN — Buyurunuz efendim.

HAMDİ ÖZER (Malatya) — Sayın Başkan, sayın senatörler;

Çok kısa maruzatta bulunacağım. Çünkü, önerimde de tafsilen izah edilmiştir.

Bir devlet, kendi davasına sahip çıktığı ölçüde o davada haklı ve güçlüdür. Kıbrıs davası milli bir dava olduğu halde, bugünkü Milliyetçi Cephe Hükümeti bu davayı âdeta bir angarya ve hatta kendilerine bırakılan ağır bir yük mirası gibi kabullenmiş olduğunu söz ve fiilleriyle ima etmeye başlamıştır.

İşte bu nedenledir ki, silâh ambargosu ve sınırsız tavizler tablosu kendisini göstermiştir. Dış zorlamalar karşısında, sanki onlara bir teminat olsun diye Kıbrıs davası Birleşmiş Milletlere gelirken, Sayın Dışişleri Bakanı değil Amerika'ya gitmek, Türkiye'de de kalmaktan kaçınarak Pakistan'a gitmek suretiyle uzaklaşmıştır. Bu tutum ve davranış, dünya ulusları karşısında Türk Devletini, haksız bir davayı savunmaktan kaçır bir görüntüye de sokmuştur. O kadar ki, her konuda yanımızda olan Pakistan bile, Devlet Başkanımız kendi konukları iken dahi bizimle olmamıştır. Türk Devleti, Birleşmiş Milletler tarihinde ilk defa tek başına kalmakla, bu davada haksızlığını âdeta belgelemiştir. En yakın dost ve kardeş milletlerin bile davamızın karşındaymış gibi gösterilmesine neden olan bu davranış hakkında Senato Araştırması yapılmasını diliyorum.

Rumlar tarafından yönetilen bir Amerika Parlamentosu karşısında, Türk Parlamentosunun, Hükümetlerin keyfi tasarruflarına ve ödünler dağıtmasına sessiz kalmasının zararlı olduğunu ve olacağını da arz etmek isterim. Daima bu davalarda Hükümetin arkasında ve gerektiği zaman Hükümeti sıkı bir kont-

rol altında bulundurduğumuzu dünya efkârı umumiyesine tanıtmamız gerekir ki, Hükümetler de istekler karşısında direnebilsin ve direncinde haklı olabilsinler. Bunun da yararı vardır sayın arkadaşlarım. Onun için bu Senato Araştırmasının yapılmasını bilhassa ıstirham ediyorum.

Bu vesileyle, bugün yurdumuzda bulunan Sayın Pakistan Devlet Başkanını da huzurunuzda saygıyla selâmlarken, bu olay dolayısıyla de üzüntülerimi belirtmekten kendimi alamayacağım.

Hepinize saygılar sunarım.

BAŞKAN — Hükümet adına konuşma isteği var mı?... Yok.

Sayın üyeler, komisyonun kurulmasını oylarınıza sunacağım.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Komisyonun kurulması değil...

BAŞKAN — Bir itirazınız mı var Sayın Ucuza?..

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Araştırmanın açılıp açılmamasını oya sunmak lâzım Sayın Başkan.

BAŞKAN — Aynı olmuyor mu, değişik mi oluyor? Bir araştırma... Deminden beri öyle bir usul uyguladık da...

Sayın Ucuza, Tüzüğün maddesini okuyorum.

HÜSEYİN ÖZTÜRK (Sivas) — Neden okuyorsunuz Sayın Başkan.

BAŞKAN — İçtüzüğümüzün 135 nci maddesi: «Cumhuriyet Senatosu Araştırmasına ait görüşmede; önce önerge...»

HÜSEYİN ÖZTÜRK (Sivas) — Sayın Başkan, deminden beri uygulama var; yeniden oradan bir itiraz oldu diye okumanın gereği var mı?..

BAŞKAN — Gayet tabii. Gayet tabii mesnedini göstereceğim Sayın Öztürk.

HÜSEYİN ÖZTÜRK (Sivas) — Deminden beri mesnedi vardı, şimdi ne gereği var?..

BAŞKAN — Bence var gereği efendim; itiraz var.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Başkanca gereği var kardeşim.

NÂZİM İNEBEYLİ (Sinop) — Sen mi idare edeceksin?

BAŞKAN — «Cumhuriyet Senatosu Araştırmasına ait görüşmede; önce önergeyi verenler, sonra Hükümet adına konuşacak bakan dinlenir. Neticede,

Araştırma Komisyonu kurulup kurulmamasına işari oyla karar verilir.»

Bu itibarla Sayın Ucuza, tatbikatımızda bir Tüzüğe aykırılık yoktur; fakat Sayın Öztürk, bu konuda hiddet göstermenizin sebebini anlayamadım.

HÜSEYİN ÖZTÜRK (Sivas) — Sayın Başkan, 5 tane oldu o usul uygulanıyor; şimdi kalkıp da...

BAŞKAN — İtiraz etmiştir, mesnedini gösteriyorum. Oturun lütfen efendim, oturun.

Araştırma Komisyonunun kurulmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir efendim.

11 nci maddeyi okuyorum efendim:

16. — *Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker'in, Kızılay altgeçidi ve çarşı yapımı inşaatıyla ilgili Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/24)*

BAŞKAN — Sayın Köker?.. Araştırma önergesi sahibi burada yok. Bu sebeple erteliyoruz efendim.

12 nci maddeyi okuyorum:

17. — *Cumhuriyet Senatosu Erzurum Üyesi Hilmi Nalbantoğlu ve arkadaşlarının, Lice'de depremde sonra yapılan konutlar hakkında Senato Araştırması isteyen önergeleri. (10/25)*

BAŞKAN — Sayın Nalbantoğlu?.. Buradalar. Önergeyi okuyorum efendim:

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

8 Kasım 1975 günü Hükümet Başkanı Sayın Süleyman Demirel'in beraberindeki heyetle Lice'de yapıldığı söylenen 1 500 kadar konutu hak sahiplerine dağıtmak için, Lice'ye gittiği radyo, televizyon, ve gazetelerde haber olarak verilmiştir.

10 Kasım 1975 günlü gazetelerde bizzat Lice Belediye Başkanı ve Cumhurbaşkanımıza tel çeken 20 kadar muhtar Başbakan Sayın Demirel'in bir tek konutu bile hak sahiplerine dağıtmadıklarını beyan etmişlerdir.

Başbakan Sayın Demirel basına 1 568 konut ve 40 dükkânın tamamlandığını ve bu konutların sahiplerine dağıtıldığını söylemiştir.

Lice Belediye Başkanı ise, yapılan konutların 250-300 adet olduğunu ve hiçbir vatandaşa konut teslim edilmediğini iddia etmektedir.

Umutsuzluk içinde olan fakir, evsiz ve afete uğramış vatandaşların gereksinmelerinin biran önce giderilmesi amacı ile önemle üzerinde durulmak gereken

bir konu olan bu konu hakkında İhtüzüğün 133 ncü maddesi uyarınca C. Senatosu Araştırması yapılmasını arz ve teklif ederiz.

Erzurum Senatörü Mardin Senatörü
Hilmi Nalbantoğlu M. Ali Arıkan

Siirt Senatörü Elâzığ Senatörü
Süreyya Öner Hasan İıdan

Hakkâri Senatörü Eskişehir Senatörü
Naci Cıdal Hikmet Savaş

Hatay Senatörü
Kemal Kılıçoğlu

BAŞKAN — Önerge sahiplerinden konuşmak isteyen var mı?..

HİLMİ NALBANTOĞLU (Erzurum) — Müsadenizle Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Nalbantoğlu.

HİLMİ NALBANTOĞLU (Erzurum) — Sayın Başkan, sayın senatörler, hepimizi saygı ile selâmlarım.

Lice'de husule gelen deprem nedeniyle yapılan deprem konutlarını hak sahiplerine dağıtmak için, Hükümet Başkanı Sayın Süleyman Demirel'in, beraberindeki heyetle birlikte, 8 Kasım 1975 günü, Lice'ye gittiğini radyo, televizyon ve gazetelerden sizler de izlemiştinizdir.

Radyo ve televizyon yayınlarının; o günlerden önce, o günlerde ve o günlerden sonraki programlarını muvafık bir yayın olarak elde etme olanağım yoktur.

Muvafık basın organlarını ise birçoklarınız okumuşsunuzdur. Ayrıca, en muvafık yayın ve belge olarak da işte, elimdeki İmar ve İskân Bakanlığı tarafından hazırlanıp, bastırılmış olan «Lice Depremi» isimli broşürü tetkik edebiliyoruz. Bu broşürün sayfalarını sizlere okuyayım :

«Türk Devletinin gücüyle, Cumhuriyet Hükümetinin 54 günde inşa ettiği Yeni Lice, 6 Eylül, 29 Ekim Lice Depremi» Sayfının en üstüne bu yazılmış.

«6 Eylül 1975 saat 12.24. Lice yöresinde 8 şiddetinde deprem... 2 385 ölü, 3 339 yaralı, 7 605 yıkık ve ağır hasar.» Birinci sayfada.

«6 Eylül 1975 günü İmar ve İskân Bakanı Sayın Nurettin Ok, Afet İşleri Genel Müdürü Faruk Kaygısız ile birlikte saat 22.00'de deprem bölgesine ulaştı. Nakdi ve acil yardım başladı ve ilk parti

çadırlar Sayın İmar ve İskân Bakanını götüren uçakla nakledildi.»

«7 Eylül 1975. Sayın Başbakan Süleyman Demirel, Genelkurmay Başkanı Orgeneral Semih Sancar ve bazı bakanlarla birlikte saat 11.00'de uçakla deprem bölgesine hareket ettiler.»

«Lice'de hasar gören elektrik ve su tesisatlarının onarımına başlandı.»

«8 Eylül 1975. İmar ve İskân Bakanlığında, Sayın İmar ve İskân Bakanının başkanlığında, Bakanlık ilgililerinin katıldığı bir toplantı yapıldı. Bu toplantıda durum müzakere ile, kısa ve uzun vadede yapılacak işler tespit edildi. Bakanlığın prefabrik atölyelerinde 750 konutluk malzemenin mevcut olduğu tespit edildi ve aynı gün deprem bölgesine sevkine başlandı.

Bakanlık prefabrik atölyelerinin 24 saat devamlı çalışması temin edildi. Orman Bakanlığının, kereste ve çimento sanayinin, çimento satışları sınırlandırıldı. Bölgede hasar tespiti çalışmalarına başlandı.»

«9 Eylül 1975. Bakanlar Kurulu Sayın Başbakan Süleyman Demirel'in başkanlığında toplandı ve 29 Ekim 1975 tarihine kadar Yeni Lice'de 1 500 konut yapılması karara bağlandı.

İmar ve İskân Bakanlığında, Sayın Bakan Nurettin Ok'un başkanlığında, Bakanlık ilgilileriyle yeniden yapılan toplantıda, Sayın Başbakanın gösterdiği hedefe ulaşmak için, görev bölümü ve zamanlaması yapıldı.

Deprem bölgesindeki konut ihtiyacını zamanında karşılayabilmek amacıyla yurt içinde ve yurt dışında prefabrik konut temini için teşebbüse geçildi.»

«10 Eylül 1975. İmar ve İskân Bakanı Sayın Nurettin Ok, Deprem İnşaat Amiri ve işin genel planlamasıyla ilgili bütün elemanlarla birlikte askerî uçakla deprem bölgesine gitti.

Lice'de Deprem İnşaat Amirliği kurularak, fiilen göreve başlandı. Deprem bölgesi sakinlerinin, Maliye Bakanlığına, Ziraat, Halk ve Ticaret Bankalarına olan borçları ertelendi.»

«11 Eylül 1975. Jeolojik araştırmalar ve şehircilik etüdleri yapılarak Yeni Lice'nin yeri seçildi. Hava fotoğrafları hazırlandı, imar planı çalışmalarına başlandı. Resmî binalar ile Belediye binasının montajına başlandı.»

«12 Eylül 1975. Bakanlıklararası Afetler Merkez Koordinasyon Kurulu, Sayın İmar ve İskân Bakanı Nurettin Ok'un başkanlığında toplandı. Deprem bölgesindeki işlerin genel değerlendirilmesi yapılarak,

koordinasyonu ve organizasyonu ilgilendiren konular karara bağlandı.»

«14 Eylül 1975. Lice'de kurulacak prefabrik konutların temel montaj ihalesi yapıldı.»

«17 Eylül 1975. Yeni Lice şehri için hazırlanan imar planı tamamlandı. Kapladığı alan 165 hektar. Nüfus 20 bin kişi. Konut 2 215 parsel. İşyeri 284 parsel. Resmî bina alanları, yeşil sahalara, spor alanları, cami alanları gösterildi.»

«18 Eylül 1975. Lice'de müteahhirlere yer teslimi yapılarak inşaatlara başlandı.»

«19 Eylül 1975. Lice'de yeni imar planına uygun olarak, 33 kilometre uzunluğundaki yol inşaatına başlandı. Hani ve Kulp merkez ilçeleriyle yol güzergâhında bulunan köylerde yapılmak üzere, yurt dışından prefabrik konut alınmasına karar verildi.»

«22 Eylül 1975. Yeni Lice içme suyu ve elektrik tesisleri ihale edildi.»

«24 Eylül 1975. Yeni Lice içme suyu ve elektrik tesisinin yer teslimi yapılarak işe başlandı.»

«9 Ekim 1975. Yeni Lice'de 100 ncü konut bitirildi.»

«17 Eylül 1975. Sayın Cumhurbaşkanı, Genelkurmay Başkanı ve İmar İskân Bakanlarıyla deprem bölgesinde incelemeler yaptı.»

«24 Ekim 1975 Yeni Lice'de 1 000 nci konut bitirildi.»

«29 Ekim 1975 54 ncü gün, Yeni Lice'de Sayın Başbakanın gösterdiği hedefe ulaşılarak 1 568 konut tamamlandı.

Konut 1 568 adet, dükkân 40 adet, şehir içi yol ağı 28 Km. elektrik direği 900 adet, su şebekesi 22 463 metre, elektrik ağı 32 050 metre. İki adet ilköğretim devam etmekte, cami bir adet devam etmekte, fırın bir adet devam etmekte.»

Bu son sayfadan da anlaşıldığı üzere 29 Ekim 1975 günü, ki 54 ncü gün, Yeni Lice'de Sayın Başbakanın gösterdiği hedefe ulaşılarak 1 568 konutun tamamlandığı söylenmektedir.

Şimdi, muhalif diyebileceğimiz gazete yayınlarına, muhtarların konuşmalarına, Belediye Başkanının beyan ve konuşmalarına geçelim.

10 Kasım 1975 tarihli Cumhuriyet Gazetesinde Lice Belediye Başkanı diyor ki : «Demirel, Lice'de bir tek konutu dahi vatandaşa dağıtmamıştır» başlıklı yazıda Lice Belediye Başkanı Halil Akgür'ün Diyarbakır'da düzenlediği basın toplantısında Başbakan Demirel'in Lice'de 1 500 değil, tek konutu bile hak sahiplerine dağıtmadığını söylemiştir. Hattâ ilâve ede-

rek, oysa bütün Lice'liler şahittir ki, Lice'de 1 568 konut değil, 250 konut dahi tamamlanmamıştır. Bunun yanı sıra, konutlar sahiplerine dağıtılmamıştır demis- tir.

11 Kasım 1975 tarihli Cumhuriyet Gazetesinde «Lice'li muhtarlar, Demirel'i Korutürk'e şikâyet etti» başlıklı yazıda : Lice'li 12 muhtar, Başbakan Demirel'i, «Kamuoyunu aldatıyor» gerekçesiyle Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk'e şikâyet etmişlerdir.

Cumhurbaşkanından başka Senato ve Meclis Başkanlarına gönderilen telgraflarda da şöyle denilmektedir :

«Başbakan Süleyman Demirel, 8 Kasım 1975 tarihinde Lice'ye gelerek, TRT ve bazı basın mensupları aracılığı ile 1 500 konutu deprem felâketzedelerine dağıttığını kamuoyuna duyurmuştur. Oysaki, bugüne kadar bir tek konut kimseye verilmemiştir ve tamamlanan konutlar 1 500 değil, 250 ile 300 arasındadır. Hâlâ çadırdayız ve soğuktan titriyoruz. Durumu bilgilerinize saygı ile arz ederiz.»

Bu arada Lice Belediye Başkanı Halil Akgür, Başbakan Demirel Lice'ye geldiği sırada verdiği emirle, bir polis yetkilisi tarafından Lice'nin açılış töreninde protokoldeki yerine alınmadığını tekrarlayarak; «Töreni halk arasından izlemek zorunda kaldım. Bu hareketi, emri veren Demirel'in sıfatına yakıştıramadım.» demiştir.

O günkü Hükümet yansız gazeteler ve İmar - İskân Bakanlığının hazırlattığı broşürde ise, Lice'de 54 günde 1 568 konutun Lice'lilere dağıtılacağı yazılmıştır.

Yukarıda bahsedilen tören; halk tel örgülerinin ve tahta çitlerin arkasında bırakılmış olarak, çok sayıda ve çok atar silâhli, miğferli asker, kimileri süngü takmış, yanlarında yine mücehhez toplum polisleri yüzleri ve silâhları halka çevrik bir senaryo içinde yapılmıştır. Neden?.. Bunlar bizim halkımız ve insanları- mız. Yüzleri birhoş, acı, yaşamasız bakışlı, acılı... Hazin bir görünümdü bu; ama çok hazin... Gazete fotoğrafları bu manzaraları sergiliyordu. Konukların kümeleştirildiği çember içine muhtarları bile almamış- lardı.

Bir kere deprem bilânçosunu düşününüz; 2 387 kişi ölmüş, 3 339 kişi yaralanmış ve 7 065 konutun yıkıldığı bir yörede dertli halkla ve onun temsilcileri muhtarlar ve belediye başkanı ile konuşulmuyor ve bunlar enterne ediliyorlar. O gün kimseye ne bir konut, ne de bir konutun anahtarı verilmiştir. Sadece bir anahtar verilmiştir, o da gümüş bir anahtar; Sayın

Nurettin Ok tarafından Sayın Başbakana verilmiş gümüş bir anahtar. Bu da Sayın Demirel'in deyimi ile «Kasabanın anahtarı»dır.

Peki, bu kadar masrafla, bu kadar insanlar uçaklarla, helikopterlerle, otobüslerle neden götürüldü bitmeyen Lice'ye?.. Bir anahtar içinse, bu gümüş anahtarı Sayın Ok, Başbakana evinde de verebilirdi.

Anadolu Ajansı ise, sabahtan dağıttığı basın bülteninde evlerin anahtarlarının Başbakan tarafından konut sahiplerine verileceğini bildirmişti. Bakanlıktan verilen bilgiye göre; «1 568 konut, 40 dükkân, 28 Km. şehir içi yol, elektrik direkleri, 22 463 metre su şebekesi, 22 050 metre elektrik ağı yapılmış; ilkokul, cami, fırın yapımı devam ediyor» bildirilmiştir.

17 Kasım 1975 tarihli Milliyet Gazetesinin, «Lice'de evsiz halk resmî daireleri işgal etti» başlıklı yazıda; «Korunmak için resmî daireleri işgal etmişlerdir. Bu arada önceki gece Sait Ergür adındaki bir felâketzede donarak ölmüştür. Soğuktan ve yağın yağmurdan çadırlarda yaşayamadıklarını söyleyen bir kısım felâketzede, dün sabah Lice ilçesindeki resmî daireleri işgal etmişlerdir.»

18 Kasım 1975 tarihli Milliyet Gazetesinin, «Lice'de halk, yapımı bitmeyen evleri işgal etti» başlıklı yazısında; «Lice'de yağış ve soğukların devam etmesi üzerine felâketzedeler, resmî dairelerden sonra, dün de yapıları devam eden 250 konutu işgal etmiştir. Dün sabah yağış ve soğuktan korunmak için 250 konutu bitmeden işgal eden Kervan Mahallesi sakinleri (soğuktan donmaktansa, burada oturmak daha iyidir) diyerek, işgal ettikleri binalardan çıkmak istemediklerini söylemişlerdir. Durumu yerinde incelemek için Diyarbakır Valisi Nazım Kemal Biniz Lice'ye gitmiştir. Şeklinde bir haber yer almıştır.

20 Kasım 1975 tarihli Milliyet'te, «Liceliler, Diyarbakır'a yürüyüş yapacak» başlıklı yazıda, «Lice'deki deprem felâketzedeleri, ilgili makamlarca verilen sözlerin yerine getirilmemesini; protesto için bugün Lice'den Diyarbakır'a kadar sürecek yürüyüşe başlayacaklardır.» Dağıtılan bildiride de, Lice ve çevresi için verilen sözlerin ve vaatlerin lâfla kaldığı ileri sürülmüş, 8 Kasım'da prefabrik konutların dağıtımı için düzenlenen tören halkla alay etmek olarak nitelendirilmiştir.

23 Kasım 1975 tarihli Milliyet Gazetesinde «Lice yürüyüşü, 10 bin kişilik mitingle bitti» başlıklı yazıda; «Diyarbakır Atatürk Anıtı önünde yapılan mitingte MC iktidarı yerildi.» denmekte ve «Hükümetin sorunlarına gerekli ilgiyi ve yardımı göstermediğinden yakından Liceli deprem felâketzedelerinin üç gün

önce başlattıkları protesto yürüyüşü dün Diyarbakır Atatürk Anıtı önünde sona ermiştir. Yürüyüşten sonra yapılan mitingte ise MC iktidarı yerilmiştir. Mitingte Liceli bir muhtar, Avni Menekşe, (29 Ekimde hepimiz evlerimize kavuşacaktık, Başbakan Demirel geldi törenlerle 1 568 konutun dağıtılacağını kamuoyuna ilân etti; maalesef bunlardan 200 tanesi çeşitli haksızlıklarla dağıtıldı, diğerleri de henüz tamamlanmadı demıştır.)»

Lice Belediye Başkanı Halil Akgül de, dağıtılan yardımların gerçek felâketzedelerin eline geçmediğini ileri sürmüş ve özetle şunları söylemiştir :

«Licelilerin yürüyüşünü durdurmak için girişilen çabalar bir sonuç vermeyince Hükümet, bugünden itibaren her gün dağıtılmakta olan ekmeğe yardımını keseceğini bildirdi» demıştır.

28 Kasım 1975 tarihli Cumhuriyet Gazetesinde «Deprem tedbirleri konusunda Meclis araştırması önerildi» başlıklı yazı yer almıştır.

74 ncü günde haberler şu şekildedir.

Şimdi arkadaşlarım;

Bu birbirini tutmaz haber, beyan ve yazılara göre benzeniz de tereddüte düştüm. Ne Lice'deki onbinlerce halk ve onların temsilcisi muhtarlar, belediye başkanı, ne Milletvekilleri yalan söyler, ne Hükümet yetkilileri, ne de İmar - İskân Bakanı Sayın Nurettin Ok yalan söyler diyebiliyorum. Belki yalan yok, yanlış vardır, yanlıma vardır. İşte bu yanlışları ve yanlışmaları olsun ortaya çıkarmak için Cumhuriyet Senatosunda araştırma açılmasını arzu ediyorum.

Takdir Yüce Kurulunuzdur. Saygılar sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Hükümet adına konuşmak isteyen sayın üye var mı efendim?.. Yok.

Sayın üyeler, Tüzüğümüzün 135 nci maddesi gereğince Araştırma Komisyonunun kurulup kurulmaması hususunu oylarınıza sunacağım. Araştırma Komisyonunun kurulmasını kabul edenler... Kabul etmeyenler... Araştırma Komisyonu kurulması kabul edilmiştir.

Komisyonun kaç kişiden teşekkül edeceğine dair bir öneri var mı efendim?

Önerge sahibinin bir teklifi var mı efendim?

HİLMİ NALBANTOĞLU (Erzurum) — Genel Kurulun takdirine bırakıyorum.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Dışarı gitme yetkisi alalım Sayın Başkan...

REFET RENDEÇİ (Samsun) — Beş kişi olsun.

BAŞKAN — Komisyonun beş kişiden kurulmasını oylarınıza...

SIRRI ATALAY (Kars) — Teklifin aleyhinde konuşacağım. (A. P. sıralarından «oylandı» sesleri)

BAŞKAN — Bir dakika, lütfen indirin efendim; lütfen indirin.

Sayın Atalay bir şey mi söylüyorsunuz?

SIRRI ATALAY (Kars) — Beş kişilik teklifin aleyhinde konuşacağım.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Ne demek aleyhinde, efendim?.. Müzakeresi yapıldı bu işin Sayın Başkan. Kaç tane de komisyon kuruldu. Niye inat ediyor, anlamıyorum?..

BAŞKAN — Buyurun Sayın Atalay.

REFET RENDECI (Samsun) — Sayın Atalay; yani siz kabul oyu verdik diye mutlaka siz karşı mı çıkacaksınız?..

BAŞKAN — Sayın Ege, oylamaya geçmedim henüz. Aleyhinde söz istediler, söz veriyorum.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Müzakeresi yapıldı efendim.

BAŞKAN — İstiyorlar efendim.

SIRRI ATALAY (Kars) — Oldu; devam edin siz...

Bir yanlış gidişin, bir geçerli emrivaki olacağı hukuka aykırılıktır. Bizim görevimiz yanlışın düzeltilmesine değil ciddi şekilde görevimizi yapmaktır. İzin verin bu görevimizi yapalım. Ergeç bu yanlış uygulamadan döneceksiniz. Biz işin başında bu yanlışlığın düzeltilmesine uğraşıyoruz.

Anayasa, yasama organlarının bütün faaliyetlerine Meclislerdeki siyasi grupların ve bağımsızların güçleri oranında katılacağını öngörmektedir. Anayasa Mahkemesi kararı ile bu hüküm pekleştirilmiş bulunmaktadır. Böyle olunca, siyasi grupların ve grup kurmamış olanların belli bir faaliyet içerisinde oranı gücünde temsil edilmemesi veya hiç temsil edilmemesi şüphesiz ki, Anayasaya ters düşecektir. Anayasaya ters düşen bir husus hakkında, Sayın Zeren'in ifade ettiği gibi, henüz Anayasa Mahkemesine gitmediği cihetle Başkanlığın tatbikatının doğru olduğunu ifade etmek, hukuka uygun bir düşünce tarzı değildir. Anayasaya aykırılığı açıkça ortada olan bir husus hakkında, «Anayasa Mahkemesi karar versin de, ondan sonra düşünelim» demek elbette ki, doğru değildir. Bir çok uygulamada Anayasa Mahkemesi, Anayasaya sahip çıkmış ve bu görüşü kesin bir şekilde ortaya koymuştur.

Şimdi beş kişilik bir komisyonda Cumhuriyet Senatosunun bugünkü, şu andaki yapısı ve sayı şekli, Anayasanın emrettiği oranı gücünde temsil etmeye el-

verişli midir, değil midir? Yani, Anayasanın öngördüğü, kuvvetleri oranında Cumhuriyet Senatosunun siyasi gruplarının ve grup kurmamış üyelerinin katılımını sağlayacak bir teklif midir, değil midir? Eğer, teklif Anayasanın emrettiği hususu sağlamıyor ise, o teklif ciddi değildir, o teklif Anayasaya aykırıdır, o teklifin yapılması bile gerçek anlamı ile denetimi çalıştırmamaktır. Anayasanın bir hükmünün yerine getirilmesini önlemek içindir. Zevahiri kurtarmak için bir komisyon kurulmasını istemekten öteye, ciddi bir davranış sayılamaz.

Kamuya, halka; Cumhuriyet Senatosunda denetimle ilgili görev yerine getiriliyor ve yetki kullanılıyor gösterişini yapabilmek için komisyon kurulacak, ama komisyon o şekilde kurulacak ki, Anayasaya aykırı bir teşekkül tarzı olacak. Böylelikle komisyon bi-zatihî vazifesini yapmamaktadır.

O halde, özellikle siyasi iktidarın dayanağını teşkil eden siyasi partiler, yasama organının denetim yolunu yıllar yılı işletmemiş olmanın açık - seçik vebal sorumluluğunu bu kez, sanki bu görevin yerine getirilmesini sağlıyorlarmışçasına bir gösterinin, bir göstermeciliğin içerisine girecekler ve oyları ile beş kişiyi talep edip, beş kişilik bir komisyonu kurdurmayı gösterip; aslında seçilmeme ve teşekkül etmemeyi sağlamak suretiyle Anayasanın Yasama Organları için öngördüğü denetim yollarını bu kez bir ayrı yol ile önlemeye çalışmaktadırlar. Bunun dışında bir şey değildir.

Beş kişilik bir komisyon ve Cumhuriyet Senatosunda Siyasi İktidarın dayandığı Adalet Partisi... Siyasi İktidarın dayandığı, fakat grup kuramamış iki parti mevcut. Bunların da ne ile temsili gerekecektir? Bağımsız yahut grup kurmamış üyeler, Cumhuriyet Halk Partisi, Cumhurbaşkanınca Seçilen Üyeler ve Millî Birlik Grubu. O halde beş ayrı kaynaktan gelecek beş kişiden komisyon meydana gelecek.

Şimdi, bu beş kişi belli bir kuvvet oranında komisyonda temsil edilebilecek midir?.. Edilemeyecek. Çünkü, kuvvet oranı 76, kuvvet oranı 62, kuvvet oranı 18, kuvvet oranı 12, bağımsızların sayısını bilemiyorum; 8 mi, 9 mu, 10 mu?..

Peki bu kadar büyük farklılıklar gösteren kuvvet oranları içerisinde Anayasanın öngördüğü; temsilden öteye öngördüğü, kuvvetleri oranında katılmaktadır. Kuvvetleri oranında katılmak, katılma kadar Anayasaca önem taşımaktadır. Evvelâ katılacak; ama katılma garantisi yanında oranları gücünde katılmayı Anayasa öngörmektedir.

Şimdi, siyasî gruplar ve grup kuramayanlar beş kişi ile oranı nispetinde mi katılacaklar?.. Hayır, sadece katılmış olacaklar. Ne olacaktır? Anayasanın emrettiği istikamette değil de, sadece bir katılma olacaktır. Bunun açık anlamı şudur :

Adalet Partisi; yani teklifi yapan parti olarak söylüyorum; görüyorsunuz, beş kişilik komisyonu müteaddit defadır Adalet Partili arkadaşlarımız önermektedir. Bu sebeple, «Atalay çıkıp niçin Adalet Partisi, Adalet Partisi diyor?» diyorsunuz... E, teklifi yapan siz, Anayasaya aykırı bir davranışa Cumhuriyet Senatosunu sürükleyen siz, denetim yollarını kapayan siz, denetimin karşısına çıkan siz olduğunuz için elbette sizden bahsedeceğiz. Böylelikle siyasî iktidarın dayanağı olan Adalet Partisi denetim yollarını işletmemektedir, denetim yollarının karşısına çıkmaktadır, denetim yollarını kapamaktadır ve Anayasaya aykırılığın açık bir davranışı içerisinde. Bunu söylemek bizim vazifemiz. Davranışlarımızda bu açıkça gözükmektedir.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Tüzüğün maddesini okuyun.

SIRRI ATALAY (Devamla) — 15 üye seçin, 12 üye seçin, kaç üye seçerseniz seçin:

1. Kuvvetleri oranında katılmayı sağlayın:

2. Mutlaka siyasî gruplar ve grup kurmamışlar temsil edilsin, oy verelim. Ama siz diyorsunuz ki; hayır, biz öyle bir şekil getireceğiz ki, işleyemesin, çalışmasın ve mümkün olmasın...

NÂZİM İNEBEYLİ (Sinop) — İnsaf!.. 5 kişilik mi, yoksa 15 kişilik komisyon mu daha rahat çalışır?..

SIRRI ATALAY (Devamla) — 5 kişilik komisyon Anayasaya aykırıdır, kuramazsınız..

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Siz de 15 kişiyle kurarsanız, o komisyon da işlemez işte...

BAŞKAN — Sayın Ege, lütfen müdahale etmeyelim efendim.

SIRRI ATALAY (Devamla) — Arkadaşlarımız diyor ki, biz, Anayasaya aykırı da olsa 5 kişiyle kuracağız; ama işleteceğiz... Anayasaya uygun olarak 15 kişiyle kuruyorsunuz işlemiyor da, Anayasaya aykırı kuracaksınız, işletip işletmeyeceğini de henüz bilemiyoruz; ama Anayasaya aykırı kuracağım, işletebileceğim, diye istikbale matuf bir düşünüş görüyorlar, bu düşünüş üzerinde bir Anayasa aykırılığı getiriyorlar ve Cumhuriyet Senatosundan bunu geçirmek istiyorlar.

Başından beri bunun karşısındayız. Bunu kaç kez tatbik etseniz, biz karşı çıkacağız. Biz, sizin Anayasa

dışı davranışlarınızın daima karşısında olacağız ve bunu ifade edeceğiz. Bundan önce kaç defa olduğunu da gördünüz ve hepsinde de size, davranışınız Anayasaya aykırıdır, Anayasa dışı getiriyorsunuz dediklerimizin hepsinde de teker, teker mahcubiyeti içinde biz değil, (örneklerini verelim) siz olmuşsunuzdur.

Eğer bugün görüşülme imkânı olsaydı, 11 sayılı Yasa Gücündeki Kararnamenin de bir yasa ile iptaline gittiğiniz zaman size burada; yanlış yapıyorsunuz. Anayasaya aykırıdır demiştik. Siz de, görelim, hele biz yapalım de ondan sonrasını görürüz demiştiniz. Cumhuriyet Senatosu Başkanına müracaat edip soru vermiştim; Cumhuriyet Senatosunda kanunu yanlış çıkarıyorsunuz, Anayasayı bir tarafa bırakın, oylamaları bile yapmadan çıkarıyorsunuz demiştim. Anayasa Mahkemesine gitti, gördünüz; Anayasa Mahkemesi, oylama yapılmadan madde kabul ettiğinizden dolayı iptal etmiştir. Ama diyacaksınız ki, biz Anayasa ihlallerine, Anayasa dışı hareketlere bir miras yolu ile alıştık... Ama biz de size söylüyoruz ki, biz de uzun yıllardan beri bir şeye gönül vermişiz; Anayasa dışı bütün hareketlerde karşınızda olacağız ve sizinle mücadele edeceğiz.

Saygılar. (C. H. P. sıralarından alkışlar)

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Hadi milli bakiye hadi...

BAŞKAN — Sayın Ucuzal, lehinde konuşmak mı istiyorsunuz efendim?..

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Evet efendim.

BAŞKAN — Buyurun.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Önümüzdeki gündemde 26 tane araştırma önergesi var. Bu önermeleri veren sayın üyeler muhtelif partilere mensup. Araştırma önermelerinin 12 ncisine geldik. Biraz evvel burada konuşan arkadaşımız başından beri, oturduğu yerde aynı sözleri birkaç defa tekrar etti. Biz, kimsenin denetim hakkını ihlâl edelim diye bir tutumun içinde değiliz Adalet Partisi olarak.

Şimdi ben kendilerinden soruyorum:

Sayın arkadaşım 1961 yılından beri burada. Anayasanın 85 nci maddesi o tarihten yürürlüğe girdi, elimizdeki tüzük ise 1964 yılında, yine kendilerinin de Başkanvekili olduğu bir zamanda tedvin edildi. Niçin sayın arkadaşım o gün gelip bu 135 nci maddede görüşülürken, «Anayasanın 85 nci maddesine göre komisyonlar kurulur» hükmünü koymuyor veya

«En az üç kişiden kurulur» hükmü vazedilirken se-sini çıkarmıyor?...

SIRRI ATALAY (Kars) — «En az üç kişi» di-yor.

ÖMER UCUZAL (Devamla) — «En az üç kişi» den-diği zaman, bu demektir ki, üç kişilik de bir ko-misyon kurulabilir. E, 1964 yılında bu madde tedvin edilirken Yüce Senatoda kaç grup vardır?. Yine dört siyasi grup mevcuttu.

HASAN GÜVEN (Trabzon) — «En az üç kişi» demek, mutlaka üç kişi demek değildir.

ÖMER UCUZAL (Devamla) — Sayın Güven, en az üç kişi dediği zaman, üç kişi de olabilir mi?.

BAŞKAN — Sayın Güven, rica ediyorum, din-leyelim efendim, karşılıklı konuşmayalım.

Sayın Ucuza, lütfen devam edin efendim.

ÖMER UCUZAL (Devamla) — Şimdi, arkadaş-ımız başka şeyleri söylemek arzusuyla geldi, bunları söyledi. Ashında sizin dediğimize Adalet Partisinin karşı çıkması lâzım. 77 kişilik bir gruba bir üye... (C. H. P. sıralarından «Doğru, doğru» sesleri) E, 12 kişilik bir gruba bir üye dediği zaman adaletsizlik doğuyorsa, bu adaletsizlik bizim aleyhimize doğu-yor.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Sizin hak-kınızı koruyor; ama bu kadarını da anlamıyorsu-nuz.

ÖMER UCUZAL (Devamla) — Anayasanın 85 nci maddesindeki hüküm, iş yürütülürken haksızlık doğmasın... E, dört siyasi gruptan dört, bağımsız arkadaşlardan da bir kişi olursa, beş kişi kendilerine tevdi edilen görevi süratle alıp götürürler. 15 kişi olarak da kurabilirsiniz; kuruldu da, ama çalışması aylarca, yıllarca sürdü. Şimdi gelip, işi sürünceme-de bırakacaksınız, onun için beş kişi olarak teklif ettiniz, beş kişi olarak kabul ettiniz, diyebilir misiniz? Hayır. 15 kişi ile bu iş yürümez. Soruşturma Hazırlık komisyonları kuruldu, iki aydan beri durumu gördük işte. Birinci bir aylık dönem bitti, ikincisi de yarıya geldi; hâlâ başkanlarını seçemiyor.

Arkadaşım niçin siz Birleşik Toplantıda çıkıp, Başkana; «Bu 16 kişi ile Anayasanın 85 nci maddesi bağdaşmıyor» demediniz. Demin arz ettim; 15 üye-li Cumhuriyetçi Güven Partisi bir üye, 23 üyeli Demokrasi Partisi bir üye, 54 üyeli Selâmet Partisi bir üye ile soruşturma hazırlık komisyonlarında tem-sil ediliyorlar.

Sayın Sırrı Atalay arkadaşım, buraya bizi itham etmek için gelme. Biz, araştırma açılmasına karar

verilen her hususta, Adalet Partisi olarak, işin üstüne gitmeye hazırız; ama sizin başka düşünceniz varsa bizi alâkadar etmez.

Saygılar sunarım. (A. P. sıralarından alkışlar).

BAŞKAN — Sayın üyeler, Araştırma Komisyo-nunun, teklif üzerine beş kişiden kurulmasını oyları-nıza sunacağım.

Komisyonun beş kişiden kurulmasını kabul eden-ler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

HİLMİ NALBANTOĞLU (Erzurum) — Araş-tırma Komisyonunun 15 kişi olmasını teklif ediy-o-rum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Önerge veriniz efendim...

Bir önerge var, okutuyorum :

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Araştırma Komisyonunun 15 kişi olmasını teklif ediyorum.

Erzurum

Hilmi Nalbantoğlu

BAŞKAN — Sayın üyeler, şimdi bu önergeyi oylayacağım.

Araştırma Komisyonunun 15 kişiden kurulmasını oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etme-yenler... Komisyonun 15 kişi olarak kurulması ka-bul edilmiştir.

Sayın üyeler, bu konuyla, ilgili Sayın Nalbantoğlu tarafından verilmiş bir önerge var, okutuyorum:

Senato Başkanlığına

Kurulacak komisyonun, gerektiğinde yerinde de inceleme yapması koşuluna uyularak oylanmasını arz ve teklif ediyorum.

Erzurum

Hilmi Nalbantoğlu

BAŞKAN — Sayın üyeler, kurulan komisyonun gerektiğinde Ankara dışına çıkarak, mahallinde de inceleme yapması hususunu oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

18. — Cumhuriyet Senatosu Malatya Üyesi Ham-di Özer'in, belediyelere yapılan Devlet yardımı hak-kında Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/26)

BAŞKAN — Gündemin 13 nci maddesinde bu-lunan, Cumhuriyet Senatosu Malatya Üyesi Hamdi Özer'in, belediyelere yapılan Devlet yardımı hakkın-da Senato araştırması isteyen önergesinin görüşül-mesine geçiyoruz.

Sayın Özer?.. Yok.

Önerge sahibi Sayın Özer olmadığı için, önerge-nin görüşülmesi ertelenmiştir.

19. — Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker'in, İstanbul'da Aksaray ve Sultanhamam'da vukubulan yangınlar hakkında Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/27)

BAŞKAN — Gündemin 14 ncü maddesinde bulunan, Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker'in, İstanbul'da Aksaray ve Sultanhamam'da vukubulan yangınlar hakkında Senato araştırması isteyen önergesini ele alıyoruz. .

Sayın Köker?.. Yok.

Önerge sahibi Sayın Köker olmadığı için, önergeyi erteliyoruz, efendim.

20. — Cumhuriyet Senatosu Hakkâri Üyesi Naci Cidal ve arkadaşlarının, Millî Eğitim Bakanı tarafından yapılan nakil, tayin ve açığa alınan Millî Eğitim mensupları hakkında Senato Araştırması isteyen önergeleri. (10/28)

BAŞKAN — Cumhuriyet Senatosu Hakkâri Üyesi Naci Cidal ve arkadaşlarının, Millî Eğitim Bakanı tarafından yapılan nakil, tayin ve açığa alınan millî eğitim mensupları hakkında Senato araştırması isteyen önergelerinin görüşülmesine geçiyoruz.

Önergeye imza atan sayın üyeler burada mı?.. Sayın Ünsal?.. Yok. Sayın Atmaca?.. Burada.

Önergeyi okutuyorum efendim :

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

M. C. Hükümeti işbaşına geçtiğinden bu tarafa millî eğitim çalışmaları ve millî eğitimin düzeni büyük oranda bozulmuştur.

Eğitim ilkelerinden, felsefesinden yoksun Ali Naili Erdem yasa dışı icraatıyla Türk Millî Eğitimini tahrip etmiştir. Bugün «Ali Naili Erdem Millî Eğitiminden» öğrenci şikâyetçi, öğretmen şikâyetçi, öğrenci velileri şikâyetçidir. Millî Eğitim, tüm Türk halkının başlıca kaygısı haline gelmiştir. Şikâyetçi olmayan Millî Eğitim Bakanının etrafına topladığı bir avuç kıyıncı arkadaşlarıdır. Öğretmenin, öğrencinin can güvenliği kalmamıştır. Ana babalar çocuklarını okullara kuşku, korku içinde gönderir hale gelmiştir. Sabah okuluna giden öğrencinin evine dönüp dönmeceği kuşkusu velileri korku içinde yaşatmaktadır. Eğitimde huzursuzluk patlama noktasına gelmiştir. Öğretmenler sürülmüş, kıyılmış, açığa alınmış, maaşı ödenmemiş, çalışan eşinden uzak yerlere nakledilmişlerdir. M. C. Hükümeti ve onun Millî Eğitim Bakanı Ali Naili Erdem, bununla da yetinmeyerek bir takım partizanları, sağ militanları tahrik ederek öğretmenlerin dövülmesine, yaralanmasına hatta öldürülmesine ortam hazırlamıştır.

Millî Eğitim, tarihinin hiçbir devrinde Ali Naili Erdem'in Bakanlığı zamanında olduğu kadar sarsılmamış, itibarsız hale gelmemiştir. Eğitim tarihi içinde gereffi öğretmen mesleğinin onuru ile Ali Naili Erdem kadar kimse oynamamıştır. Ali Naili Erdem yönetimi, hukuk ve adalet ilkelerini görmez, yasa ve yönetmelikleri uygulamaz, yüksek yargı organlarının kararlarını dinlemez hale gelmiştir.

Ali Naili Erdem bu keyfi icraatıyla binlerce öğretmeni sürmek suretiyle pek çok okulu öğretmen-siz ve yöneticisiz bırakmıştır. Bir kısım okullarımızı da kayırma partizanlarla doldurarak öğretmen yığınağı haline getirmiştir. Öğretim yılının birinci yarısını bitirmekte olduğumuz şu sırada halen kapalı okullar veya bir müdür bir mühürle yönetilen eğitim kurumlarımız bulunmaktadır. Kıyım nedeniyle devlet hazinesinden milyonlar harcanmış, buna karşılık binlerce okulumuza yakacak, ders aracı ödeneği gönderilmemiştir.

Ali Naili Erdem'in eğitim politikası fikir özgürlüğüne karşı faşist bir düzene yöneliktir. Kütüphanelerden okul kitaplarından kendi fikrine uyamayan kitaplar toplatılarak kamyonlarla mahzenlere doldurulmuş veya yakılmıştır. Millî sanayiden, yeraltı yerüstü servetlerimizin korunmasından söz eden öğretmenler insafsızca cezalandırılmışlardır. Ali Naili Erdem, özgürlüğü olmayı, millî varlıklarımıza sahip olmayı, sosyal adaleti savunmayı en ağır suç saymaktadır.

Ali Naili Erdem eğitimi çağ dışı kalmış hatta ortaçağ eğitim düzenini aratır hale gelmiştir. Yüksek okullarımızdaki tecrübeli, yetenekli ve ihtisas sahibi öğretmenler orta dereceli okullara nakledilmiş, bunların yerine ihtisası olmayan, tecrübeden yoksun faşist zihniyetli kişiler öğretmen ve yönetici olarak atanmıştır. Bu suretle okullarımızda verim düşmüş, anarşi alabildiğine körüklenmiştir.

Millî Eğitim Bakanı Ali Naili Erdem devresinde anarşi ilkokullarımıza kadar yaygınlaştırılmıştır. Üniversite ve yüksekokullar gençleri arasındaki görüş ve fikir ayrılıkları düşmanlık, vuruşma ve kardeş kavgasına dönüştürülmüştür. Sağ militanlar ve komandolar birtakım partizan yöneticilerin desteğiyle karşı görüşteki gençleri okullara sokmamaktadırlar. Bu yüzden binlerce genç yasaların tanıdığı öğrenim özgürlüğünden yoksun bırakılmaktadır. Binlerce öğrencinin bur-su kesilmiş, yatılılık hakkından yoksun bırakılmış veya başka okullara nakledilmek suretiyle okuma olanakları ellerinden alınmıştır.

Ali Naili Erdem, demokratik eğitim prensiplerini, ülkelerini tahrip etmiş, Türk Millî Eğitimini amacından saptırmıştır.

Millî Eğitimimizde Ali Naili Erdem'in yaptığı tahribatı önlemek, öğrencilerimizin demokratik eğitim hizmetlerinden daha fazla yoksun kalmamalarını sağlamak, Türk gençlerini özgürlükçü bir eğitim düzenine kavuşturmak, Türk öğretmenini kıyımdan kurtarmak ve eğitimimizi millî yörüngesine oturtabilmek için, Millî Eğitim Bakanı Ali Naili Erdem hakkında bir Senato Araştırması yapılması gereğine inanıyoruz.

1. — 31.3.1975 tarihinden bu yana kaç öğretmen nakledilmiştir? Kaç öğretmen çalışan eşinden ayrılarak başka yerlere sürülmüştür?

2. — Açığa alınan, işten el çektirilen öğretmen adedi ne kadardır?

3. — Görevinden alınan okul müdürü, millî eğitim müdürü, millî eğitim müdür yardımcıları, müfettiş ve memur adedi ne kadardır?

4. — Yasa dışı nakledilen bu eğitimciler için ne miktar yolluk ödenmiştir?

5. — Danıştayda dava açan eğitimeci adedi kaçtır ve bunlardan kaçının davası sonuçlanmıştır? Danıştay kararlarını uygulamayan sorumlular kimlerdir, sorumlular hakkında işlem yapılmış mıdır?

Türk Millî Eğitiminin çıkmazdan kurtarılması için bu sorularımızın araştırılmasının yapılarak sorumluların açıklanması zorunlu hale gelmiştir. Gerçekler açığa çıkarılmadıkça Türkiye'nin geleceğini yakından ilgilendiren eğitim sorunlarına çözüm bulunamaz.

Öğretmen kıyımına son vermek, öğrenciler arasındaki çatışmayı durdurmak, huzur içinde eğitim, öğretim yapılmasını sağlamak ve Türk Millî Eğitiminin şerefli yerine oturtulmasını temin amacıyla Yüce Senatóda araştırma yapmak kaçınılmaz hale gelmiştir. Bu konuda Yüce Senatóya büyük görevler düştüğü kanısıyla Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü'nün 133 ve 134 ncü maddeleri gereğince Millî Eğitim Bakanı Ali Naili Erdem hakkında Cumhuriyet Senatosu Araştırması açılmasını istiyoruz. Araştırma Komisyonunun İçtüzükte saptanan esaslar gözönüne alınarak dokuz senatórden oluşturulmasını öneriyoruz.

Hakkâri	Erzincan
Naci Cidal	Niyazi Ünsal
Denizli	Malatya
Hüseyin Atmaca	Hamdi Özer
Burdur	Elâzığ
Ekrem Kabay	Hasan İldan

BAŞKAN — Önerge sahiplerinden konuşmak isteyen var mı efendim?..

HÜSEYİN ATMACA (Denizli) — Evet Sayın Başkan.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Saat 19.00 efendim, burada ne görüşülecek?..

BAŞKAN — Buyurun.

Sayın Atmaca, konuşmanız uzun sürer mi? Çünkü, mesai saatimizin bitmesi yaklaştı.

HÜSEYİN ATMACA (Denizli) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Sadece belgeleri burada göstermem; bu çanta dolusu, dosya dolusu fotokopileri göstermem dahi saatler sürer; ama asıl olan bu fotokopilerin size gösterilmesi, belgelerin size gösterilmesi değil, asıl olan bu belgelere dayanarak araştırmanın açılması olduğu için uzun boylu görüşmeyeceğim.

Yalnız, Sayın Ucuzal biraz evvelki konuşmalarında, Üstündağ'ın Millî Eğitim Bakanlığı zamanında, sosyal bir sınıfı diğer bir sosyal sınıfa egemen kılan suçluları tayin ettiğini ve işbaşına getirdiğini söylediler. Eğer bu belgeleri; şu elimde çanta dolusu, dosya dolusu belgeleri burada açıklarsam, kimin bir sosyal sınıfı diğer bir sosyal sınıfa egemen yaptığının gerçeğini ortaya çıkarmış olacağım; Araştırma Komisyonu bunu meydana çıkaracaktır.

Gerçekte Sayın Erdem Millî Eğitimi, erdemini kaybetmiş bir Millî Eğitim Bakanlığı olarak kayırmayla kıyımı böylece birbirinin içine sokmuş ki, öylece geçirmiş ki, birbirinden ayırmak mümkün değil.

Örneğin, Millî Eğitim Bakanlığı bir kısım öğretmenler üzerinde kıyım yaparken, yaptığı kıyımları tashih edebilmek için, ahlâk dışı, fazilet dışı, Türk gelenek ve göreneklerinin dışında birtakım öğretmenlere teklifler de yaptırmaktadır.

Bir Ege ilinin Valisi ve Millî Eğitim Müdürü, 30 Kasım günü kıyıma uğrayan bir öğretmeni odasına çağırarak, «Hocam, seni haksız kıydık, tayinini durduracağız. Şimdi Bakanlığa telefon edip bu tayini durduracağız. Ancak, bizim de senden bir tek-lifimiz var. MİT ajanlığını kabul edeceksin. MİT ajanı olarak çalışacaksın. 6 Aralık'ta yapılacak öğretmenler TÖB - DER yürüyüşüne katılacaksın, yürüyüşü amacından saptıracağını, sol sloganlar söyleteceksin, öğretmenleri tahribata, yağmaya teşvik edeceksin. Bulduğun okullarda da...»

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Allah Allah!...

AHMET CEMİL KARA (Trabzon) — Yalan bunlar yalan!..

HÜSEYİN ATMACA (Devamla) — Evet, araştırma açarsanız bunu belgeleriyle ortaya çıkaracağım; o kadar iddialıyım. Daha çok...

«Bunu kabul edersen seni gene yerinde bırakacağım; ama bir şartımız var : Kabul ettikten sonra dönersen akibetinin ne olacağını diğerleri gibi biz tayin edemeyiz» diyecek kadar hukuk dışı, adalet dışı öğretmenlere teklifler de yaptırabilmiştir.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Kim demiş bunları?..

HÜSEYİN ATMACA (Devamla) — Değerli arkadaşlarım;

Araştırma açıldığı zaman belgelendireceğim. Zira şimdi açıklarsam o öğretmenin ne gibi bir zulüme uğrayacağını ve bu teklif edenlerin de ne büyük mü-kâfatlara mazhar olacağını bildiğim için şimdi açıklamıyorum.

Gene bir kıyım makinesinin tayin şubesi olarak gelen bir şube müdürü Bakanlıkta, Ankara okullarında çalışan üç öğretmeni odasına alarak bir cuma sohbetinde, «Öğrencilerini tahrik etmesini, öğretmenler arasında huzursuzluk yaratmasını, Türkeş'le beraber Bakanın beraber olduğunu, işbirliği içinde çalıştığını, güvенеbileceğini, solcu öğretmenlerin listesini kendisine vermesini, sağcı öğrencileri teşvik etmesini, huzursuzluklar, olaylar çıkararak (Bu olayları solcular çıkarttı) diye ihbarlar yaptırmasını...» teşvik etmiştir; böyle şube müdürleri çıkmıştır.

Bunun gibi daha pek çok örnek vardır değerli arkadaşlarım. Danıştay kararlarının yüzlercesi uygulanmamaktadır.

Biraz evvel de arz ettiğim gibi, Sayın Ucuzal'ın Üstündağ için söylediğinin Sayın Erdem tarafından fazlasıyla uygulandığını kanıtlamak mümkündür.

Sayın Üstündağ, evet, bu şekil suçlarla mahkemeye gidip aklananları tayin etmiştir, onun savunması bana düşmez; ama araştırma, olayları meydana çıkaracaktır.

Değerli arkadaşlarım;

Temel Eğitim Kanununu amacından saptıran sayın Erdem'dir. Sayın Erdem, öğretmende, öğrencide, hatta velide can güvenliği bırakmayacak eylemler içindedir, olaylar içindedir.

Sayın Erdem'in uyguladığı eğitim felsefesi ve eğitim ilkeleri; Cephe Hükümetinin eğitim programını inceledim, sayın Adalet Partisinin eğitim programını inceledim, sayın Millî Selâmet Partisinin Tü-

züğünden eğitim programını inceledim, bunlara da uymamaktadır, Sayın Türkeş'in paralelinde bir eğitim yürütmektedir. Hatta eğitimi, öğretmen ve öğrenciler için zulüm derecesine vardırıan hale getirmiştir.

Bugün 10 binin üzerinde öğretmen, 14 binin üzerinde öğrenci kıyıma uğramıştır.

Değerli arkadaşlarım;

Sadece şurada Kırıkkale'de bir gecekondu okulunun, öğretim yılı başından Şubat ayı sonuna kadar 3/A sınıfında dokuz, (İsmen var burada) 3/B sınıfında sekiz öğretmen değişmiştir.

Bu kıyım değildir de, bu kayırma ile kıyımı iç içe sokma değildir de, bütünleştirme değildir de nedir?..

Değerli arkadaşlarım;

Bu belgeleri Araştırma Komisyonuna takdim etmek ve orada gerçeklerin meydana çıkmasını sağlamak görevim olacaktır.

Değerli arkadaşlar;

Ali Naili Erdem'in hukuk ilkelerine aykırı yüzlerce işlemlerinden bir tanesini daha vermeden geçemeyeceğim :

Denizli'nin Çal ilçesinin bir kasabasında karı - koca çalışan bir öğretmenden beyi şikâyet edilir; birtakım partizanlar tarafından. Vali, «Onu bana bırakın, tahkikata lüzum yok» der. Beyi şikâyet edilen bu öğretmenlerden dört çocuklu ve emzikli çocuğu bulunan bayan öğretmeni. (şikâyet edilmediği halde) Denizli'nin uzak bir yerine sürer. Öğretmen Valiye çıkar. «Efendim benim suçum ne?.. Şikâyet edilmişse kocam şikâyet edilmiştir. Cezalandırıcaksanız onu cezalandırın» dediği zaman, Valinin verdiği cevap şudur :

«Kocan yerine seni cezalandırıyorum. O kocana hâkim olsaydın»

«Efendim, yuvamızı yıkıyorsunuz. Ya kocamla beraber nakledin veya yalnız kocamı nakledin» dediği zaman, «Sizi ben mi birleştirdim?.. İşte, Hükümetin alt katında mahkeme var, ayrılırsınız» diye polis çağırarak bu bayan öğretmeni dışarı çıkartmıştır.

AHMET CEMİL KARA (Trabzon) — Bir vali böyle konuşmaz!..

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Yanında mıydın?..

HÜSEYİN ATMACA (Devamla) — Ey faziletten, ahîâktan, Allah'tan bahseden partiler, senatörler,

parlamenteler! Bu bir kişiye zulüm değildir de nedir?.. Sizin vicdanlarınıza havale ediyorum.

Saygılar sunarım.

AHMET CEMİL KARA (Trabzon) — Bu kadar yalanı nasıl intizamlı bir şekilde söylüyorsun, şaşıyorum?..

HÜSEYİN ATMACA (Denizli) — Beyefendi, belgeleri burada, hepsi burada.

BAŞKAN — Çok rica ederim efendim, karşılıklı konuşmayalım.

AHMET CEMİL KARA (Trabzon) — 27 Mayıs'tan sonra biliyoruz o dosyaları. Hepsini böyle yalan doluydu.

BAŞKAN — Sayın Atmaca, karşılıklı konuşmayalım efendim.

AHMET CEMİL KARA (Trabzon) — Bunların hepsi yalan!..

BAŞKAN — Bir dakika efendim.

Sayın üyeler, saat 19.00...

HÜSEYİN ATMACA (Denizli) — Vereceğin oya göre yalan olup olmadığını göstereceğim.

BAŞKAN — Sayın Atmaca, lütfen!

AHMET CEMİL KARA (Trabzon) — Biliyoruz o dosyaları, hepsi yalan!

BAŞKAN — Çok rica ederim, müdahale etmeyin efendim.

Saat 19.00 olmuş ve bu suretle çalışma süremiz dolmuştur. Çalışmaya devam edebilmemiz için oylarınızı, kararınızı almak mecburiyetindeyim.

Bu Araştırma önergesinin bitmesine kadar çalış-

maya devam edilmesini oylarınıza sunuyorum... Kabul edenler...

ALÂEDDİN YILMAZTÜRK (Bolu) — Teklif olmadan oylayamazsınız, Sayın Başkan.

BAŞKAN — Efendim, şifahî teklif geldi; vakitimiz dolduğu için muamele yarıda kaldı. Bitirelim istiyoruz.

Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

HÜSEYİN ATMACA (Denizli) — Sayın Başkan, Komisyon için bir önergem var.

BAŞKAN — Sayın üyeler, Tüzüğümüzün 135 nci maddesi gereğince bir araştırma komisyonu kurulmasını oylarınıza sunacağım. Araştırma komisyonu kurulmasını kabul edenler... (Karşılıklı lâf atmalar, gürültüler)

Çok rica ederim, karşılıklı konuşmayalım efendim.

Kabul etmeyenler... (Gürültüler)

Çok rica ederim beyler, karşılıklı konuşmayın efendim.

Sayın üyeler, oylama hakkında iki Divan Üyesi arkadaşımızın vermiş olduğu rakamlar arasında bir mutabakat olmadığı için oylamayı ayağa kalkmak suretiyle tekrar edeceğiz.

Kabul edenler lütfen ayağa kalksınlar... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Sayın üyeler, çalışma süremiz dolmuş olduğundan, 21 Nisan 1976 Çarşamba günü saat 15.00'te toplanmak üzere Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati : 19,05

B) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay'ın, uygulama belgelerinin yayınlanması konusunda ne düşünüldüğüne dair soru önergesi ve Başkan adına Sanayi ve Teknoloji Bakanı Abdülkerim Doğru'nun yazılı cevabı. (7/519)

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun Başbakan tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasının sağlanmasını saygılarımla rica ederim.

Kars

Sırrı Atalay

Teşvik tedbirlerinden yararlanan yatırımcılara verilen belgelerin yayınlanmasına devam edileceği ancak (uygulama alan firmaların yayınlanmasıyla bu yatırımın iki veya daha fazla yatırım olarak tefsir edilmesine yol açtığı anlaşıldığından bu yanlış anlamaya meydan verilmesini önlemek gayesi ile bundan böyle teşvik belgesine bağlanan yatırımların bilâhara aldıkları uygulama belgeleri ayrıca yayınlanmayacak) diye Sanayi Bakanlığı açıklama yapmıştır.

Teşvik belgesi alabilmekten daha önemli olan uygulama belgesi almaktadır. Teşvik belgesi, şarta bağlı bir durum meydana getirmektedir, asıl hakka mevzu

olan «uygulama belgesi» dir. Uygulama belgelerinin yayınlanmaması halk oyundan teşvik tedbirlerinin önemle, resmen saklanması olacaktır. Zira, teşvik belgesi alanlarla uygulama belgesi alamadıkları ve almadıkları vardır. «Tekrar» gözükmeyi önleyecek çok basit tedbir mümkündür. Uygulama belgesi verildiğinde, daha önce teşvik belgesi aldığı bir sütun içerisinde gösterilebilir. Demokrasinin en erdemli ve zorunlu ilkesi açıklıktır. Uygulama belgelerinin verilmesi mutlaka açıklanmalıdır. Ve kamunun tüm işleyiş ve hizmet şekilleri bilinmelidir. Böyle olmazsa örneğin, Şubat 1975 yılı içerisinde tüm geri kalmış illere ve ilçelere verilen teşvik belgesinden, daha fazla olarak yatırım indirimi ile bina inşaat vergisini ve gümrük muafiyetinden faydalanmak üzere 305 milyon liralık teşvik belgesi, yine tüm geri kalmış ile ve ilçelerinden daha çok olmak üzere Sivas'da Maden, Siirt'te tiftik, battaniye, Malatya'da akümülatörle ilgili sanayi sektöründe verilen 53 milyon lira karşısında Şevket Demirel'e Ocak 1975 yılında verilen 57 425 000 liralık gümrük muafiyeti yatırım indiriminden faydalanmak üzere verilen teşvik belgelerinin uygulama şekillerini öğrenmek mümkün olmayacaktır.

1975 yılı Ocak ve Şubat ayları içinde milyonları aşan yatırım için teşvik belgelerinden geri kalmış bölgelere verilenlerin genellikle içtüketime yönelik oluşu özellikle unlu maddeleri kapsamı ve çok az sayıda oluşu yanında diğer teşvik belgelerinin kalkınma ve sanayiye yönelik oluşu önem taşımaktadır.

Teşvik tedbirlerinin amacı, tarım ve sanayide gelişmeyi sağlamak, kalkınmada araç olmak ihracata yönelik olmak ve bölgelerarası farklılığı azaltıcı olmaktır. Oysa 1975 yılı Şubat ayında verilen sayısız teşvik belgesi içinde tüm teşvik tedbirleri devlet imkân, indirim ve iadelerinden yararlanan ceket, pardesü ve pantolonun imali için verilen 305 milyon liralık teşvik belgesi içtüketimde ilgili ve gelişmiş tekstil sanayii alanı içindir.

Teşvik belgeleri gibi uygulama belgeleri yayınlanmazsa hangi teşvik belgelerinin belli edilen süre içinde «olduğu gibi kaldığı» hangilerinin «uygulamaya» geçtiği anlaşılamaz. Bütün bu nedenlerle teşvik belgelerinde ve uygulama belgelerinin ayrı ayrı verilmesini takip eden üç ay içinde ayrı ayrı ve ayrıntılı olarak yayınlanması konusunda Hükümet olarak ne düşünülmektedir?

T. C.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 19 . 4 . 1976
Müsteşarlık Yazı İşleri Bürosu
Sayı : 9/311

Konu : Sayın Sırrı Atalay'ın soru önergesi Hk.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi : Başbakanlığa muhatap 4 . 3 . 1976 tarihli ve 8310-3561-7/519 sayılı yazınız.

Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sayın Sırrı Atalay'ın teşvik tedbirleri hakkında Sayın Başbakan'a müteveccih olup, Sayın Başbakanın da Bakanlığımızca cevaplandırılmasını istediği soru önergesi hakkında tanzim olunan notun ilişikte sunulduğunu arz ederim.

Abdülkerim Doğru

Sanayi ve Teknoloji Bakanı

Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sayın Sırrı Atalay'ın yazılı soru önergesi ile ilgili olarak hazırlanan not :

— Teşvik tedbirlerinden faydalanan yatırımcılara Bakanlığımızca verilen teşvik belgeleri ve uygulama belgeleri Resmî Gazetede yayınlanarak bu hususta Efkâr-ı Umumiyyeye bilgi verilmektedir.

— Ancak 1975 yılından önce toplam yatırım tutarı 10 milyon TL. nin altında olan yatırımlara yalnızca uygulama belgesi verilmekte idi. Resmî Gazetede teşvik belgesine dayandırılmadan uygulama belgesi alan firmaların yayınlanmasının sebebi bu neşriyattan istifade ederek araştırma yapmak isteyen kuruluşların farkında olmadan aynı yatırıma teşebbüs etmelerini önlemek böyle bir hataya düşülmemesini sağlamaktır.

— 1975 yılı program döneminde ise teşvik tedbirlerinden yararlanan bütün projelere teşvik belgesi verilmeye başlanmıştır. Ancak, 1975 yılında verilen belgelerle ilgili bu bilgiler Resmî Gazetede bir müddet için yine yukarıda bahsedilen şekilde yayınlanmaya devam edecektir. Bu bilgiler, belgenin 1975 yılında verilmiş olmasına rağmen müracaatı önce olan, dosyasıyla 1975 yılından önceki uygulamaya göre kendilerine teşvik belgesi verilmeden uygulama belgesi verilmiş olan firmalarla ilgili bilgilerdir.

— Ayrıca, teşvik belgesi almış yatırımların gerçekleşme durumları Bakanlığımızca izlenmekte olup, yatırımlarını gerçekleştiremeyen, belgedeki şartlara uymayan yatırımcıların belgeleri iptal edilmekte ve

verilen teşviklerin geri alınması yolunda muamele yapılmaktadır.

— İptal edilen teşvik veya uygulama belgeleri zaman zaman Resmî Gazetede neşrolunarak Efkâr-ı Umumiyyeye duyurulmaktadır.

2. — *Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Kemâl Sariibrahimoğlu'nun, diplomatik görevlilere dair soru önergesi ve Dışişleri Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil'in yazılı cevabı. (7/533)*

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun Dışişleri Bakanlığı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına müsaadelerini zi arz ederim.

Saygılarımla.

17 . 3 . 1976

Adana

Kemâl Sariibrahimoğlu

Son yıllarda Türk diplomatlarına saldırılar artmış ve değerli ve mümtaz görevliler katledilmiştir...

Bu elem verici katliam ve saldırılar karşısında Türk Hariciyesinin tavrı ve tedbirleri Türk Parlamentosuna dahi izah ve ifade edilememiş, Türk Milleti yetkililerin doyurucu beyanlarını bugüne kadar boşuna beklemiştir...

Türk Hariciyesi ve yetkilileri, katliamlar ve saldırılar karşısında ne gibi teşebbüslerde bulunmuşlardır?

Suçlular ve bağlı oldukları örgütler tespit edilebilmiş midir?

Saldırıya uğrayan ve katledilen diplomatların ailelerine ne gibi ilgi ve yardımlarda bulunulmuştur?

Saldırıların önlenmesi için ne gibi tedbirler alınmıştır?

MC İktidarının hatalı, pasif ve yetersiz dış politikası yüzünden beynelmül alanda gittikçe yalnızlığa itilen Türkiye'mizin, diplomatik görevlerinin artan tehlikeleri karşısında, görevlilere iş riski ve kıdem ilâvesi gibi haklar ve imkânlar tanınması düşünülmekte midir?

T. C.

Dışişleri Bakanlığı

SİED Gn. Md.

Sayı : 161.355

Konu : Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Sayın Kemâl Sariibrahimoğlu'nun yazılı soru önergesi Hk.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi : Genel Sekreterlik, Kanunlar Müdürlüğünün

22 . 3 . 1976 tarihli ve 3630-8490-7/533 sayılı yazıları.

Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Kemâl Sariibrahimoğlu'nun yazılı soru önergelerinde bahis konusu sorularının cevapları aşağıda arz edilmiştir.

1. — 22 Ekim 1975 günü şehit edilen Viyana Büyükelçimiz Daniş Tunalgil, 24 Ekim 1975 günü şehit edilen Paris Büyükelçimiz İsmail Erez ve 17 Şubat 1976 tarihinde şehit edilen Beyrut Büyükelçiliğimiz Başkâtibi Oktar Cirit'in öldürülmelerinin adı geçenlerin şahısları ile ilgili bir sebebi mevcut değildir.

Memleketimiz aleyhinde faaliyet gösteren bazı güçlerin sembolik birer hedef olarak diplomatlarımızı şehit ettirmiş oldukları galip ihtimaldir.

2. — Büyükelçilerimizin ve Beyrut Büyükelçiliğimiz Başkâtibinin katillerinin tespiti için gerek bu ülkelerdeki temsilciliklerimiz tarafından Avusturya, Fransa ve Lübnan makamları nezdinde, gerek Bakanlığımızca bu ülkelerin Ankara'daki Büyükelçileri nezdinde muhtelif tariflerde ısrarlı teşebbüslerde bulunulmuştur. Tahkikat gizli olduğundan bu çalışmaların her safhası kamuoyuna açıklanmamaktadır.

Diğer taraftan Türk güvenlik makamları da kendi yönlerinden çalışmalara devam etmektedir. Bir Türk polis ekibi de bu amaçla Viyana, Paris, Beyrut'ta araştırmalar yapmıştır.

3. — Katiller ve bağlı oldukları örgütler henüz açıklıkla tespit edilememiştir. Ancak, gerek katilleri gerek bağlı oldukları örgütleri ortaya çıkarmak için soruşturmalara büyük bir gizlilik içinde devam edilmekte, bu hususta ilgili ülkelerin güvenlik makamlarına yapılan ihbarlar dikkatle değerlendirilmekte ve şimdi açıklanması soruşturmanın selâmeti bakımından sakıncalı olabilecek bazı önemli ipuçları üzerinde çalışılmaktadır.

4. — Şehit Viyana Büyükelçisi Daniş Tunalgil'in ailesine 6304,50 TL. şehit maaşı bağlanmış, 103 000 TL. ikramiye tahakkuk ettirilmiştir. Şehit Paris Büyükelçisi İsmail Erez'in ailesi için bağlanan şehit maaşı 6306,22 TL. tahakkuk ettirilen ikramiye 108 000 TL. dir. Şoför Talip Yener'in eşine sosyal konutlardan bir daire verilmiş ve ayrıca 5 000 TL., babasına ise 15 000 TL. yardımda bulunulmuştur.

Ayrıca, bahis konusu şehitlerin eşlerine vatanî hizmet tertibinden 2 500'er TL. çocuklarına 2 000'er TL. maaş bağlanması hakkında T. B. M. M. de bir kanun teklifi mevcuttur.

Bunlardan başka Başbakanlık makamınca şehitlerimizin eşlerine özel yardımlar yapılmıştır.

Hazırlanan bir kanun tasarısında da bunlara ilâveten şu hükümler yer almaktadır.

Madde 1. — Görevleri başında şehit edilen Viyana Büyükelçisi Hüseyin Daniş Tunalıgil, Paris Büyükelçisi İsmail Erez, Los Angeles Başkonsolosu Mehmet Baydar, Konsolos Bahadır Demir ve Şoför Talip Yener'in şehit edildikleri tarihte Devlet Memurları Kanunu hükümlerine göre aldıkları aylık tutarları, T. C. Emekli Sandığı Kanunu hükümleri gereğince tanınan hak ,menfaat ve yardımlar saklı kalmak kaydıyla, hayatta buldukları sürece eşlerine, yoksa diğer kanunî mirasçılarına bağlanır.

Madde 2. — T. C. Emekli Sandığı Kanunu hükümleri uyarınca vazife malulü addedilen şehitlerimizin hak ettikleri vazife malullüğü aylığının,

6 - 12 yaşındaki her çocuk için % 30'u, 13 - 19 yaşındaki her çocuk için % 40'ı, ve yükseköğrenime devam eden her çocuk için 27 yaşına kadar keza % 40'ı öğrenimlerine devam ettikleri müddetçe, öğrenim masrafları karşılığı olarak, şehitlerin çocuklarına ödenir.

5. — Yabancı ülkelerdeki temsilciliklerimizin korunması için gerekli her türlü tedbir alınmaktadır.

6. — Dış temsilciliklerimizde görevli memurlar da, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve buna ilişkin kararname uyarınca, diğer kamu personeline sağlanan imkânlardan faydalanmaktadır.

Arz ederim.

Ihsan Sabri Çağlayangil
Dışişleri Bakanı

3. — *Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Mucip Ataklı'nın, 1976 mali yılı Bütçe görüşmeleri esnasında cevaplandırılmasını istediği sorular ile Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde cereyan eden olaylara dair soru önergesi ve İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk'ün yazılı cevabı. (7/538)*

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın İçişleri Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılması için gereğinin yapılmasını arz ederim.

Saygılarımla.

C. Senatosu Tabii Üyesi
Mucip Ataklı

İçişleri Bakanlığına.

1976 mali yılı Bütçesinin görüşülmesi sırasında, grup adına yapmış olduğum konuşmada, Sayın İçişleri Bakanından bazı sorular sormuştum.

Sayın Bakan eleştirilere cevap verirken sorularına yazılı olarak cevap vereceklerini beyan etmişlerdi.

Ahlâk ve faziletin öncülüğünü yaptığı iddiasında bulunan bir partinin üyesi Sayın Bakanın tutanaklara geçen vaadini bugüne kadar yerine getirmemiş olmasını «Söz namustur» anlayışımızla bağdaştıramadım.

Yurdumuzun ve rejimimizin en karanlık bir döneminde asayiş ve güvenliğin sağlanmasında baş sorumlu olan İçişleri Bakanının, bütçe konuşmasında cevaplandırılmasını istediğim sorularıyla, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde cereyan eden olaylarda polisin tutumu ile ilgili sorunun yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Sorular :

1. — Ülkü Ocakları, parti genel başkanları ve diğer ilgilileri tarafından, Güvenlik Kuvvetlerine yardımcıla görevlendirilmiş örgütler olarak ilân edilmiştir.

Bizzat sorumlular tarafından beyan edilen ve yalanlanamayan bu görüşe katılıyor musunuz?

Katılmıyorsanız, ne gibi işlemlere geçtiniz?

2. — Güvenlik Kuvvetlerinin yan tuttıkları, görevlerini yapmakta mütereddit oldukları kanıtlarıyla ortadadır.

Bunları yan tutmaya zorlayan nedenler ve odakları nelerdir?

3. — M. H. P. organı «Devlet» dergisinden örneklerini verdiğimiz emir ve yazılar hakkında görüşünüz nedir?

Bölücülüğü teşvik, anarşiyi tahrik eden bu yazı sahipleri hakkında herhangi bir işlem yapılmış mıdır? (Devlet Dergisininin 230 - 232 nci sayıları)

4. — M. H. P. ya da Ülkü Ocaklarına kaydolmuş kişilerin, bu örgütlerden istekleriyle ayrılmadıkları, ayrıldıkları takdirde öldürüldükleri M. H. P. den M. S. P. ye geçen bir gencin akibetinin bu kuralın uygulanan bir örneği olduğu basın organlarına kadar geçmiş bulunuyor. Bu kuralın uygulanan son örneği de, Abidinpaşa semtinde M. H. P. nin Çankaya eski ilçe başkanı ve iki kez milletvekili adayı Nusret Yıldırım'ın oğlu Ata Yıldırım'a karşı işlenen cinayettir.

Bu husustaki görüşünüz ve işlemlerinizi nedir?

5. — Hükümette güvenlik işlerinin koordinatörü Başbakan Yardımcısının mevcut kantlar anarşik olaylarda baş rolü oynadığını açıklığa çıkarmış bulunuyor.

Emniyet ve asayişin korunması ile sorumlu Bakanlığımızın bu durum karşısında görevini yapmakta inisiyatifi var mıdır?

Var ise, şimdiye kadar bu kuruluşlar ve sorumlular hakkında neler yapılmıştır?

6. — Sayın Başbakanın Senatoda son yaptığı konuşmada yalnız sol anarşistlerden bahsedip, kanıtlarıyla açıklığa kavuşmuş olan sağ anarşistlerden söz etmemesini gerçekçi bir davranış olarak kabul ediyor musunuz?

Hükümet başkanımızın taraflı ve maksatlı bu saplantısı ve maksatlı bu saplantısı karşısında kalb huzuru ile görevinizi yapabiliyor musunuz?

7. — Mart 1976'nın 3 ncü haftası başlarında Ankara Tıp Fakültesinde cereyan eden olaylar esnasında, yaka numarاسız polislerin, suçlu ve suçsuz ayırt etmeden kız ve erkek öğrencileri insafsızca copladıkları, yüzlerce öğrenciyi Emniyet Sarayında göz altına aldıkları ve orada Türklüğe, erkeklığe, müslümanlığa ve insanlığa yaraşmayan bir şekilde kız öğrencilere elle sarkıntılık yaptıkları ve lisanen en galiz küfürlerle mukabele ettikleri olayları yaşayanlar tarafından ifade edilmektedir. Bu durum karşısında polisin en üst başı olarak, işkence, dayak ve lisanen hakaretinin kanun dışı olduğu gerçeğini emniyet görevlilerine anlatmakta bir sakınca mı görmektesiniz?

Emniyet teşkilâtınızda yaka numarاسız polis ne zamandan beri kullanılmaktadır. Bunlar gerçek emniyet mensubu mudur yoksa, emniyetin kanunsuz destek kuvvetleri midir?

Sorularımın cevapsız bırakılmayacağı umudu ile saygılarımı sunarım.

T. C.

İçişleri Bakanlığı 20 . 4 . 1976

Emniyet Genel Müdürlüğü

Sayı : 090028

Daire Güvenlik

Şube : Top. 01. (B)

Konu : C. Senatosu Tabii Üyesi
Mucip Ataklı'nın önergesi.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi : C. Senatosu Genel Sekreterliği Kanunlar Müdürlüğününün 23 . 3 . 1976 tarih ve 8523-3643/7/538 sayılı yazısı.

Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Sayın Mucip Ataklı'nın, şahsıma yönelttiği yazılı soru önergesindeki hususlar incelenmiş, cevabımız aşağıda belirtilmiştir.

Sayın Mucip Ataklı'nın, Bakanlığımın 1976 mali yılı Bütçesinin Cumhuriyet Senatosunda görüşülmesi sırasında sorduğu sorulara 23 . 3 . 1976 günlü ve 11-13/569 sayılı yazıyla cevap arz etmişim. Yazılı soru önergesinde tekrar temas ettiği konularla ilgili cevaplarımı da sırasıyla arz ediyorum.

1. — Zabıta kuvvetlerine görevlerini ifa konusunda herkes, kanunlara saygılı olmak, zabitanın çalışmasını güçleştirmemek ve şayet gördü ise olayın suçluları hakkında adalet huzurunda şahitlikte bulunmak gibi bilinen tarzda yardım etmek durumundadır.

Beyanlara bunun dışında bir anlam vermiyorum.

2. — Güvenlik kuvvetlerinin yan tuttıkları belirtilen olaylar zikredildiği takdirde, tetkik ve tahkik ettireceğimi beyan ederim.

Yüce Senatodaki konuşmamda da arz etmeye çalıştığım üzere, zabitanın tarafsızlığı konusunda azamî dikkat ve ihtimamı göstermekteyiz.

3. — İddia edilen hususlar bir dergide yayınlandığına göre, Basın Savcılarının bunu ihbar telâkki ederek konu üzerinde durmaları gerekir.

4. — Yukarıda arz ettiğim gibi basın organlarına geçen bu kâbil suç ihbarı niteliğinde haberler üzerine C. Savcılığının harekete geçeceği ve kanunî gereğini yapacağı şüphesizdir. Nitekim 12 . 3 . 1976 günü Ankara'da Abidinpaşa semtinde Ata Yıldırım'ın öldürülmesi olayı ile ilgili olarak soruşturma açılmış ve devam etmektedir. Olayın sebebi soruşturma ve yargılama sonucunda ortaya çıkacaktır.

5. — Bakanlığım, Anayasa ve kanunların kendisine verdiği görev ve sorumlulukları bilmekte ve görevlerini bunun idraki içinde yapmaktadır.

6. — Görev ile sorumluluklarımız kanunla belirtilmiştir. Suç işleyen kim olursa olsun ve hangi siyasî partiye mensup bulunursa bulunsun kanunlar kendilerine eşit şekilde uygulanmaktadır.

7 - 14 Mart 1976 günü Ankara Tıp Fakültesinde meydana gelen olayların fakülte binasını tahrip ve öğrenim hürriyetini ihlâl şeklinde tezahür etmesi üzerine olaya güvenlik kuvvetlerince müdahale edildi-

ği ve gözaltına alınan 153 kişinin olaya başında el koyan C. Savcılığına tevdi edildiği ve soruşturmanın C. Savcılığınca yürütülmekte olduğu bu arada C. Savcısına veya zabıta amirlerine öğrencilere kötü muamele edildiği, kız öğrencilere sarkıntılık ya-

pıldığı yolunda herhangi bir şikâyetin vaki olmadığı da mahallinden alınan bilgilerden anlaşılmıştır.
Arz ederim.

Oğuzhan Asiltürk
İçişleri Bakanı

Cumhuriyet Senatosu

GÜNDEMİ

57 NCİ BİRLEŞİM

20 . 4 . 1976 Salı

Saat : 15.00

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK

İŞLER

II

SORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

1. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay'ın, 13 . 2 . 1974 tarihli ve 11 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 31 . 5 . 1974 tarihli 12 sayılı Kanun Hükmünde Kararnenin (g) bendinin yürürlükten kaldırılmasına dair kanun tasarisinin Cumhuriyet Senatosundaki görüşmelerine dair Cumhuriyet Senatosu Başkanından sözlü sorusu. (6/57)

2. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Ahmet Yıldız'ın, mahkeme tutanakları ile yapılan iddia ve haberlere dair Başbakanın sözlü sorusu. (6/26)

3. — Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Belig Beler'in, İzmir'de vukubulan müessif uçak kazasına dair, Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu. (6/27)

4. — Cumhuriyet Senatosu Sivas Üyesi Hüseyin Öztürkün, AEG. Telefunken Şirketleriyle yapılan sözleşmeye dair Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu. (6/34)

5. — Cumhuriyet Senatosu Zonguldak Üyesi Ahmet Demir Yüce'nin, Ankara Atatürk Lisesi Müdürüne dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu. (6/37)

6. — Cumhuriyet Senatosu Mardin Üyesi Mehmet Ali Arıkan'ın, T.P.A.O. Genel Müdürlüğü ile Batman İşletme Müdürlüğünde vukubulan bazı emekli işlemleri ve atamalara dair, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından sözlü sorusu. (6/49)

7. — Cumhuriyet Senatosu Mardin Üyesi Mehmet Ali Arıkan'ın, İskenderun Demir - Çelik Sanayiine dair, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından sözlü sorusu. (6/50)

8. — Cumhuriyet Senatosu Kırşehir Üyesi Halil Özmen'in, buğday ithaline dair, Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanından sözlü sorusu. (6/52)

9. — Cumhuriyet Senatosu Erzincan Üyesi Niyazi Ünsal'ın, son günlerde vukubulan bazı öğrenci ve işçi olaylarına dair Başbakanın sözlü sorusu. (6/55)

10. — Cumhuriyet Senatosu Balıkesir Üyesi Nejat Sarıcalı'nın, Erdek ilçesi Çuğra mevkiindeki 1040 metrekarelik arazinin Topraksu Genel Müdürlüğünce eğitim merkezi kurulmak üzere kamulaştırılmasına karar verildiğinin doğru olup olmadığına dair Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanından sözlü sorusu. (6/56)

11. — Cumhuriyet Senatosu İçel Üyesi Lütfi Bilgen'in, 28 Haziran 1975 günü İstanbul Taksim meydanında yapılan mitinge dair Başbakanın sözlü sorusu. (6/59)

12. — Cumhuriyet Senatosu Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye Fethi Çelikbaş'ın, Ankara Belediye Başkanına atfen çıkan bir beyanata dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu. (6/60)

13. — Cumhuriyet Senatosu Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye Fethi Çelikbaş'ın, Milliyetçi Çin'le olan ticarî ilişkilerimize dair Ticaret Bakanından sözlü sorusu. (6/61)

14. — Cumhuriyet Senatosu Eskişehir Üyesi Ömer Ucuzal'ın, 30 Ocak 1972 tarihli Ankara Bayram Gazetesinde neşredilen bir yazıya dair Başbakanın sözlü sorusu. (6/62)

15. — Cumhuriyet Senatosu Eskişehir Üyesi Ömer Ucuzal'ın, İzmir'deki Bademler Köyü, Köy Kalkınma Kooperatifine dair Köy İşleri Bakanından sözlü sorusu. (6/64)

16. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay'ın, Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu arasındaki ortaklık anlaşmasını «Tamamlayıcı protokole» dair Başbakanın sözlü sorusu. (6/66)

17. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Ahmet Yıldız'ın, yurt dışındaki bir doktor öğrencinin askerlik durumuna dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/67)

**III
ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ
KARARLAŞTIRILAN İŞLER**

IV

**A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI
VERİLEN İŞLER**

× 1. — 25 . 6 . 1973 tarih ve 1765 sayılı Üniversite Personel Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi, bazı maddelerinin kaldırılması ve kanuna bazı maddeler eklenmesi hakkında kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Millî Eğitim - Gençlik ve Spor ve Kültür ve Bütçe ve Plan komisyonları raporları, (M. Meclisi : 1/276; C. Senatosu : 1/413) (S. Sayısı : 570) (Dağıtma tarihi : 8 . 4 . 1976)

**B - TUZUK GEREĞİNCE BİR DEFA
GÖRÜŞÜLECEK İŞLER**

1. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Fikret Gündoğan'ın, yurdumuzdaki enerji darlığının nedenleri ve çözüm yolları konusunda Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/6)

2. — Cumhuriyet Senatosu Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye Fethi Çelikbaş'ın, 11 sayılı Kanun Hükmündeki Kararnameye müsteniden TRT Genel Müdürlüğüne yapılan atamaya dair Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/12)

3. — Cumhuriyet Senatosu Eskişehir Üyesi Ömer Ucuzal ve arkadaşlarının, Millî Eğitim Bakanı tarafından yapılmış olan tayin ve nakil tasarrufları hakkında Senato Araştırması isteyen önermeleri. (10/13)

4. — Cumhuriyet Senatosu Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye Özer Derbil ve Tabii Üye Suphi Gürsoytrak'ın, Elektrofer Firmasına verilen teşvik ve ithal belgeleri ile bu firmanın gümrük işlemleri hakkında Senato Araştırması isteyen önermeleri. (10/14)

5. — Cumhuriyet Senatosu Aydın Üyesi İ. Cenap Ege ve arkadaşlarının, TRT hakkında Senato Araştırması isteyen önermeleri. (10/15)

6. — Cumhuriyet Senatosu Zonguldak Üyesi Ahmet Demir Yüce'nin, Başbakanlığa bağlı Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı tarafından hazırlanmış olan yönetmelik hakkında Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/16)

7. — Cumhuriyet Senatosu Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye Fethi Çelikbaş ve Malatya Üyesi Nurrettin Akyurt'un, TRT'nin malî ve idarî işlemleri hakkında Senato Araştırması isteyen önermeleri. (10/17)

8. — Diyanet İşleri Başkanlığında görevli Yaşar Tunagür'ün faaliyetleri konusunda kurulan Cumhuriyet Senatosu Araştırma Komisyonunun üçüncü raporu. (10/44) (Dağıtma tarihi : 24 . 2 . 1975)

9. — Cumhuriyet Senatosu Erzincan Üyesi Ni-yazi Ünsal'ın, Türkiye ile Amerika Birleşik Devletleri arasında yapılan anlaşmalara dair Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/21)

10. — Cumhuriyet Senatosu Malatya Üyesi Hamdi Özer'in, Dışişleri Bakanının Pakistan'a gitme sebebine dair Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/23)

11. — Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker'in, Kızılay altgeçidi ve çarşı yapımı inşaatıyla ilgili Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/24)

12. — Cumhuriyet Senatosu Erzurum Üyesi Hilmi Nalbantoğlu ve arkadaşlarının, Lice'de depremden sonra yapılan konutlar hakkında Senato Araştırması isteyen önermeleri. (10/25)

13. — Cumhuriyet Senatosu Malatya Üyesi Hamdi Özer'in, belediyelere yapılan devlet yardımı hakkında Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/26)

14. — Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker'in, İstanbul'da Aksaray ve Sultanhamam'da vukubulan yangınlar hakkında Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/27)

15. — Cumhuriyet Senatosu Hakkâri Üyesi Naci Cidal ve arkadaşlarının, Millî Eğitim Bakanı tarafından yapılan nakil, tayin ve açığa alınan Millî Eğitim mensupları hakkında Senato Araştırması isteyen önermeleri. (10/28)

16. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Fahri Özdilek ve arkadaşlarının, gençlik olayları ve gerektirdikleri, çözümlerin saptanması hakkında Senato Araştırması isteyen önermeleri. (10/29)

17. — Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Kemâl Sarıbrahimoğlu ile Denizli Üyesi Hüseyin Atmaca'nın, TRT yönetiminin tutumu, TRT genel müdürleri ile yargı kararlarının tatbiki hakkında Senato Araştırması isteyen önermeleri. (10/31)

18. — Cumhuriyet Senatosu Erzincan Üyesi Ni-yazi Ünsal'ın, Devlet Planlama Teşkilâtınca kurulan «Kalkınma Fonu» na ayrılan dört yüz milyon liranın dağıtım şekli hakkında Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/32)

19. — Cumhuriyet Senatosu Malatya Üyesi Hamdi Özer'in, bazı okullara ve bu okullardaki öğrencilerin devam durumlarına dair Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/34)

20. — Cumhuriyet Senatosu Malatya Üyesi Hamdi Özer'in, Dördüncü Demir - Çelik tesislerinin kuruluş yerinin seçimi hakkında Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/35)

21. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay ve arkadaşlarının, geri kalmış bölgelerin sorunlarını ayrıntılarla belirlemek üzere bir Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/36)

22. — Cumhuriyet Senatosu Konya Üyesi Erdoğan Bakkalbaşı'nın, su ürünleri ile meşgul olan kooperatifler ve su ürünleri üretimi bölgelerinde kiracı durumunda bulunanlar hakkında Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/37)

23. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay'ın, çocuk mahkemeleri kurulması konusunda Senato Araştırması isteyen önergesi (10/38).

24. — Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Kemâl Sarıbrahimoğlu'nun hapisane ve tevkifhanelerin durumu hakkında Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/39)

25. — Cumhuriyet Senatosu Erzincan Üyesi Niyazi Ünsal'ın, bazı vilâyetlerde vuku bulduğu iddia edilen işkence olaylarına dair Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/40)

× 26. — Ege Üniversitesi Öğretim Üyeleri ve Öğretim Yardımcıları kadro kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporu (M. Meclisi : 1/420; C. Senatosu : 1/419) (S. Sayısı : 574) (Dağıtma tarihi : 16 . 4 . 1976)

× 27. — 19 Mayıs Üniversitesi Öğretim Üyeleri ve Öğretim Yardımcıları kadro kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporu (M. Meclisi : 1/322; C. Senatosu : 1/420) (S. Sayısı : 575) (Dağıtma tarihi : 15 . 4 . 1976)

× 28. — Cumhuriyet Üniversitesi Öğretim Üyeleri ve Öğretim Yardımcıları kadro kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporu (M. Meclisi : 1/323; C. Senatosu : 1/421) (S. Sayısı : 576) (Dağıtma tarihi : 16 . 4 . 1976)

× 29. — Selçuk Üniversitesi Öğretim Üyeleri ve Öğretim Yardımcıları kadro kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporu (M. Meclisi : 1/325; C. Senatosu : 1/423) (S. Sayısı : 578) (Dağıtma tarihi : 16 . 4 . 1976)

× 30. — Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyeleri ve Öğretim Yardımcıları kadro kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporu (M. Meclisi : 1/326; C. Senatosu : 1/424) (S. Sayısı : 579) (Dağıtma tarihi : 16 . 4 . 1976)

× 31. — İnönü Üniversitesi Öğretim Üyeleri ve Öğretim Yardımcıları kadro kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporu (M. Meclisi : 1/327; C. Senatosu : 1/425) (S. Sayısı : 580) (Dağıtma tarihi : 16 . 4 . 1976)

× 32. — 27 . 11 . 1973 Tarih ve 1787 Sayılı Kanuna ek Anadolu Üniversitesi Öğretim Üyeleri ve Öğretim Yardımcıları kadro kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporu (M. Meclisi : 1/328; C. Senatosu : 1/426) (S. Sayısı : 581) (Dağıtma tarihi : 16 . 4 . 1976)

× 33. — Atatürk Üniversitesi Öğretim Üyeleri ve Öğretim Yardımcıları kadro kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporu (M. Meclisi : 1/329; C. Senatosu : 1/427) (S. Sayısı : 582) (Dağıtma tarihi : 16 . 4 . 1976)

× 34. — Karadeniz Teknik Üniversitesi Öğretim Üyeleri ve Öğretim Yardımcıları kadro kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporu (M. Meclisi : 1/330; C. Senatosu : 1/428) (S. Sayısı : 583) (Dağıtma tarihi : 16 . 4 . 1976)

× 35. — Fırat Üniversitesi Öğretim Üyeleri ve Öğretim Yardımcıları kadro kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporu (M. Meclisi : 1/331; C. Senatosu : 1/429) (S. Sayısı : 585) (Dağıtma tarihi : 16 . 4 . 1976)

× 36. — Diyarbakır Üniversitesi Öğretim Üyeleri ve Öğretim Yardımcıları kadro kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporu (M. Meclisi : 1/332; C. Senatosu : 1/431) (S. Sayısı : 586) (Dağıtma tarihi : 16 . 4 . 1976)

× 37. — İstanbul Üniversitesi Öğretim Üyeleri ve Öğretim Yardımcıları kadro kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporu. (M. Meclisi : 1/335; C. Senatosu : 1/433) (S. Sayısı : 588) (Dağıtma tarihi : 15 . 4 . 1976)

× 38. — İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Öğretim Üyeleri ve Öğretim Yardımcıları kadro kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu

raporu (M. Meclisi : 1/357; C. Senatosu : 1/434) (S. Sayısı : 589) (Dağıtma tarihi : 16 . 4 . 1976)

× 39. — Bursa Üniversitesi Öğretim Üyeleri ve Öğretim Yardımcıları kadro kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporu (M. Meclisi : 1/415; C. Senatosu : 1/436) (S. Sayısı : 591) (Dağıtma tarihi : 16 . 4 . 1976)

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

× 1. — 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 13 nci maddesinin 1 nci fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plan Komisyonu raporu. (M. Meclisi : 2/295; C. Senatosu : 2/95) (S. Sayısı : 564) (Dağıtma tarihi : 30 . 3 . 1976).

2. — 5584 sayılı Posta Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bazı maddelerinin kaldırılması hakkında kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bayındırlık Ulaştırma ve İmar - İskân Komisyonu raporu. (M. Meclisi : 1/176; C. Senatosu : 1/414) (S. Sayısı : 566) (Dağıtma tarihi : 6 . 4 . 1976)

3. — Gecekondu Kanununda bazı değişiklikler yapılması hakkında kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu İçişleri, Bayındırlık, Ulaştırma ve İmar - İskân ve Bütçe ve Plan komisyonları raporları. (M. Meclisi : 2/388; C. Senatosu : 2/103) (S. Sayısı : 567) (Dağıtma tarihi : 12 . 4 . 1976)

× 4. — 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununda bazı değişiklikler yapılması hakkında kanun teklifinin Mil-

let Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plan Komisyonu raporu. (M. Meclisi : 2/44; C. Senatosu : 2/97) (S. Sayısı : 568) (Dağıtma tarihi : 13 . 4 . 1976)

× 5. — İstanbul Kapalı Çarşısının onarımı ve imarı hakkında kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bayındırlık, Ulaştırma ve İmar - İskân ve Bütçe ve Plan komisyonları raporları. (M. Meclisi : 1/167; C. Senatosu : 1/416) (S. Sayısı : 569) (Dağıtma tarihi : 12 . 4 . 1976)

6. — Romanya'da millileştirme tedbirleri veya buna benzer kanunî ve idarî diğer tedbirlerden zarar görmüş Türk, mal, hak ve menfaatlerinin tasfiyesi hakkında kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Dışişleri, Turizm ve Tanıtma ve Bütçe ve Plan komisyonları raporları (M. Meclisi : 1/200; C. Senatosu : 1/411) (S. Sayısı : 571) (Dağıtma tarihi: 13.4.1976)

7. — 17 . 3 . 1969 gün ve 1135 sayılı Türk vatandaşlarına ait olup Yugoslav Federatif Halk Cumhuriyetince millileştirilmiş bulunan mal, hak ve menfaatlerin tasfiyesi hakkında Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve iki geçici madde eklenmesine ilişkin kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Dışişleri, Turizm ve Tanıtma ve Bütçe ve Plan komisyonları raporları (M. Meclisi: 1/237; C. Senatosu: 1/412) (S. Sayısı : 572) (Dağıtma tarihi 13.4.1976)

8. — 20 . 2 . 1968 tarihli ve 1005 sayılı Kanununun 1 ve 2 nci maddelerinde değişiklik yapılması ve Kore Gazilerine aylık bağlanması hakkında kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plan Komisyonu raporu (M. Meclisi : 1/300; C. Senatosu : 1/418) (S. Sayısı : 573) (Dağıtma tarihi : 14 . 4 . 1976)

